

Revolver

junij - avgust 93 št. 8 400 SIT

DRAKULIĆ ▽ ELENA

REMBRANDT ▽ MAMMEN

WILDE ▽ FILM ▽ PLES ▽ SEKS ▽ VAMPIRKE

s priloženo pornografijo

*Ne
razmišljaj
predolgo*

*Revolver
ti svetuje
uporabo
kondoma*

AIDS IN DRUGE BOLEZNI

Razburjenje ob projektu Varnejša spolnost se je pojavilo sredi aprila, natanko štiri mesece in pol po prvih akcijah (celostranski oglas v Anteni, celostranski oglas v Mladini - tak kot v Revolverju 7, plakat na ulicah), in to skoraj sočasno iz dveh smeri. Najprej je o zgibanki Spolnost in aids (izšla januarja) razpravljala Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje - na pobudo dr. Draga Čeparja. Svet je ocenil, da zgibanka vsebinsko, jezikovno in likovno ni primerna za mladino (Delo, 23.4.). Še preciznejši je bil predsednik tega sveta, dr. Veljko Troha, ki je oceno argumentiral s tem, da zgibanka "ne upošteva naše slovenske, družinske mentalitete" (Tednik TVS, 13.5.). Istega dne kot svet se je oglasilo tudi Gibanje za življenje (zanj Marina Štremfelj) z odprtim pismom ministru Slavku Gabru (se pravi ministru za šolstvo in šport, kajti Urad za mladino, ki je celoten projekt financiral, deluje pri Ministrstvu za šolstvo in šport). Pismu so se pridružili tudi: Svet za družino pri Slovenski škofovski konferenci, Slovenska katoliška zdravstvena zveza, Skupnost krščanskega življenja, Družinski center Betanija, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, Združenje odraslih slovenskih katoliških skavtov in Skupnost katoliških pedagogov Slovenije. Vsa ta inkvizicijska kopica se je zgrozila ob pohujševanju mladine. Posebej so zamerili: "Priporoča se spolnost, ki naj bo popredmetena, ne pa izraz osebnega odnosa." - "Slikovno gradivo, ki v živo predstavlja in s tem priporoča skupinski seks in spolno promiskuiteto." Na naš javen odgovor (Delo, 28.4.) se je javil še Miha Žužek (kot eden od sopodpisnikov javnega poziva), ki pa je bil že bolj konkreten: "po sebi človekoljubna akcija proti aidsu vam je bila pretveza za propagiranje spolne promiskuitete in skupinskih seksualnih orgij" - še huje: "Temu bi se v vsaki normalni pravni družbi reklo - zvodništvo mladih v homoseksualnost, spolno razbrzdanost itd." Piko na i pa je postavila Marina Štremfelj v Tedniku, ko je izjavila: "Varna spolnost ne pomeni samo zaščite pred okužbo z določenimi boleznimi, ampak pomeni predvsem spolno usmerjenost, ki bo človeka vodila v tisto, česar si pravzaprav najbolj na svetu želi - to je doživetje globoke ljubezni, ki je samo v celoti človeka." In še naprej: "Na takšen način se ne more nihče opravičevati, da dela za narod, kajti zgodba vsakega posameznika ustvarja tudi zgodbo naroda. Narod pa bo živel in preživel samo v moči ljubezni." Kako v "varnih" rokah je slovenska mladina, je dokazal tudi dr. Anton Dolenc (predsednik Združenja za demokratizacijo javnih glasil, predsednik Slovenskega zdravniškega društva, sicer pa profesor na Medicinski fakulteti...): kot vsi ostali je potreboval skoraj pol leta, da bi zavaroval mladino. In kot vsi ostali tudi on pravzaprav pred homoseksualnostjo. Gonja proti aids zgibanki je namreč prav pri njem najbolj eksplicitno pokazala, da gre za gonjo proti homoseksualnosti - čeprav ni ta v zgibanki nikjer omenjena, kvečjemu v imenu Roza klub. Če lahko vzgojnikom očitamo, da jih prav nič ne skrbi informiranost mladine o aidsu in oblikah zaščite, predstavnikom cerkve pa, da se niti slučajno ne zavzemajo za ljubezen in strpnost, pač pa da podpihujejo nestrpnost do homoseksualno orientiranih ljudi, potem lahko uglednemu zdravniku očitamo, da pozablja na dognanja svoje stroke, zlasti pa na zdravniško etiko. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO), na katero se sklicuje, prvič podpira in financira publikacije, ki jih on imenuje "čista pornografija"; in drugič, prav ta organizacija je s seznama bolezni črtala homoseksualnost, kar pomeni, da se homoseksualnosti ne more več jemati za bolezen, torej se je tudi več ne "zdravi". Dr. Dolenc pa jasno piše o spolno drugače usmerjenih ljudeh, "ki jih je sicer treba tolerirati in so poleg tega upravičeni do ustreznega zdravljenja". Še huje: "Gre za ljudi, ki so izrodek družbe, saj v nobenem primeru s svojimi oblikami spolnosti ne morejo imeti potomcev, torej so že v prvi generaciji obsojeni na izumrje in so mrtva veja na živem drevesu življenja." Očitno se dr. Dolenc poživža na sklepe Svetovne zdravstvene organizacije, na zdravniško prisego, na določila o spoštovanju človekovih pravic, na odločitve nekaterih vlad (Danska, Norveška, deloma Švedska...), na jasna stališča mnogih mednarodnih organizacij (Svet Evrope, Evropski parlament)... - skratka, poživža se na dejstva, da vsaj evropska (deloma tudi svetovna) demokracija v homoseksualnosti ne vidi bolezni, ne izrodka itd., pač pa eno od človekovih pravic, ki jo je treba spoštovati ali tudi braniti, če je to potrebno. Diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti napredna družba obsoja, ponekod tudi kaznuje. Nesmiselno bi bilo polemizirati z dr. Dolencem o številu homoseksualnih ljudi. Zgodovina pozna dovolj imen, od velikih vojskovodij, državnikov, umetnikov, mislecev, do papežev, ki jih on vse poimenuje "izrodke" družbe. Pa tudi, če bi živel zgolj en homoseksualec, je potrebno spoštovati človekove pravice. Dolencovo modrovanje o nizkem številu itd. prej poziva na "etično čiščenje", pravzaprav na očiščenje družbe, na toleriranje, pa vendar zdravljenje... Vsi napadi so pravzaprav pokazali, da se komaj kdo razburja zaradi aidsa, pač pa je vsem šla v nos organiziranost homoseksualcev, njihova glasnost, aktivnost in to, da si celo jemljejo pravico, da njihove aktivnosti kdo financira. Kajti "izrodkom" družbe prav gotovo ne pritiče, da o svoji "izrojenosti" govorijo, da celo zahtevajo in dobijo kakšen drobiž za svoje delovanje (spomnite se afera Revolver). V tem smislu je narod posvarila g. Kržan (Delo, 12.6.): "Kaže, da so ta gibanja v polnem razcvetu, zato bodo v prihodnosti svoje klube, založbe, redakcije in produkcije svojih kultumoumetniških aktivnosti še pomnožila." In še huje, vsemu temu "daje razevet Ministrstvo za šolstvo in šport". In tako naprej. Tažko bi sledili vsem člankom in pismom za in proti, lahko pa bi izgovor (zloženko) zaključili z mnenjem Svetovne zdravstvene organizacije (9.6.), ki je zaključila, da je zgibanka, zloženska Spolnost in aids neoporečna, prav tako oblikovno kot tudi tekstovno!

ZATOREJ NE GRE ZA AIDS, TEMVEČ ZA HOMOFOBIO,

"kot da bi oživela tretji rajh in Himmlerjeva teza, da je homoseksualnost nevarna, ker ne pripomore k narodnemu prirastku (kadar pa homoseksualci le imajo otroke, tako Himmler, je to še nevarnejše, ker je homoseksualnost lahko nalezljiva)" (7D, 16.6.). V vso to žolčnost pa je padla še USTAVNA POBUDA, ki sta jo 15.3. na Ustavno sodišče naslovila Sandi in Silvo. Stvar se je začela premikati v začetku junija. Tako je Dnevnik 2.6. (in nato še ostali mediji) poročal, da je Ustavno sodišče zaprosilo za mnenje Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki ga je tudi pripravilo (negativnega). Tako je vlada predlagala ustavnemu sodišču, naj predlog zavrne kot neutemeljen. Ta pobuda za oceno ustavnosti nekaterih členov zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ali enostavneje, da postanejo homoseksualne zveze enakopravne s heteroseksualnimi, torej pravica do poroke ali registriranega partnerstva in do vsega, kar iz tega sledi) je naletela na velik medijski odziv (ni ostala zamolčana kot enaka zahteva Magnusa leta 1986 in pa 1989, ko jo je na kongresu v Portorožu sprejela tudi LDS) in se prepletla z "afero aids" oziroma s srljivimi napadi. Iz Dela (ki je mimogrede kar nekaj pisem "zatajil", Dnevnika, Republike, Nedeljskega, 7D, Mladine itd. se je stvar preselila celo na TV - v enoumo soočenje med eno in drugo (Angelca Žerovnik) stranjo (Pro et contra, 14.6.). In ko je že kazalo, da so vsi argumenti bob ob steno in da "je za javno mnenje najbolj važno to, kar pravi govodo" (Marko Zorko, Delo, 19.6.), se je zapletlo s parlamentarnim odborom za zdravstvo, delo, družino in socialno politiko, ki je sklenil drugače kot vlada. "S šestimi glasovi v podporo vladi in sekretariatu ter sedmimi glasovi proti njenemu stališču so poslanci odločili, naj ustavno sodišče vendarle sproži postopek za oceno ustavnosti zakona, ki ureja oziroma naj bi urejal ta vprašanja" (Delo, 16.6.). Zakonsko urejanje statusa homoseksualcev se je torej premaknilo - kako, je težko reči, dolgoročno pa se bo gotovo približalo oziroma se bo moralo približati urejanju v zahodnoevropskih državah, v EGS, ki bo slejkoprej sprejela enoto zakonodajo tudi na tem področju.

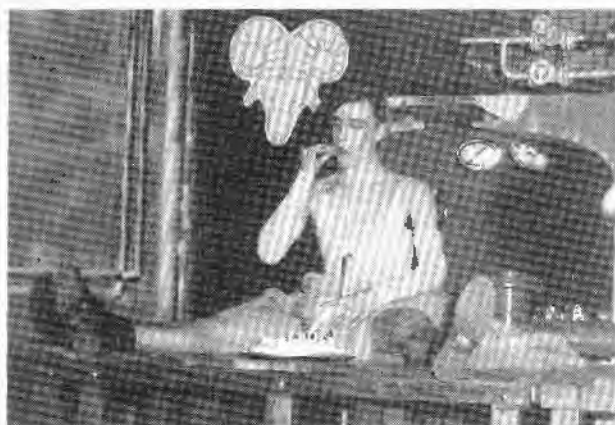
KAJ PA PRIZADETI?

V dvomesečni (!) polemiki (torej najprej o zgibanki in kasneje o pravicah homoseksualcev) se bralci, poslušalci, gledalci, državljani in državljanke roza populacije takorekoč niso oglasili (80000 ljudi?). Do nas sta v tem času prispeli 2 (beri dve!) pismi in 1 (beri eden!) telefonski klic podpore (odzivov proti ni bilo). Kakih zbiranj in protestov pred parlamentom ni bilo opaziti. Kaj to pomeni? Da je bilo deset let bojov zastoj? Da se vsa ta roza populacija nima za homoseksualno, da sama sebe res jemlje za manjvredno, ali pa gre tudi tu prevsem za "govodo", ki mimo prežvekuje?

- 3 žehta
 4 dom in svet
 12 intervju: Slavenka Drakulić
 16 seksualna delavnica
 18 na plano: coming out doma, v službi
 21 lajf: Elena
 22 vojska
 23 foto 1: Jasna Klančičar
 27 film: Crying Game, Berlin, Lezbični filmi
 31 slike: Rembrandt, Jean Mammen
 34 branje: Oscar Wilde
 36 ples: včeraj in danes
 38 foto 2: Frenk
 42 vampirke, ali res?
 44 kruzinge: San Francisco
 46 šport in masaža
 48 kontakt, oglasi, poletni tabor
 + priloga: pornografija

Naslovnica: Gorazd Majaron

Roza klub je organizacija, ki skuša pokrivati široko področje homoseksualnosti - tako moške kot ženske. Naš naslov je: Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana (IV.nad., soba 404), tel. 061.124.089 (ob torkih in četrkih med 12. in 14. uro), fax 061.329.185. Žiro račun za plačilo posameznih publikacij, članarine (2000 SIT za 93/94) ali prostovoljnih prispevkov je: 50100-678-44343.

Roza disko, K4, na Kersnikovi 4, vsako nedeljo od 22. do 4. ure.

Revolver, revija s homoerotičnim nabojem, je revija Roza kluba.

Pogovori - mešano, tečejo občasno, pozanimajte se za termine.

Kontakt - navodila in obrazec v Revolverju (za člane in članice brezplačno).

Projekti: Homoseksualnost, kaj je to?; Varnejši seks; Brošura: Gay in lezbične organizacije v Sloveniji; Homoseksualnost in mladi.

Pink tabor, 23.-29.8. v Bohinju.

Tabor Body Positive, 23.-29.8. v Bohinju.

Založba Škuc-Lambda: M.Foucault: Zgodovina seksualnosti, I.Knabino: Ganimed in drugi, C.Bergles: Ifrikija.

Magnus - gay sekcija: sestanki vsak četrtek ob 17.00 (soba 404).

LL - lezbična sekcija: informator Pandora, pogovori, srečanja, izleti, rekreacija; pozanimajte se za termine.

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja: 061.97.82, 061.441.993 - je prav tako odprt za težave, stiske lezbijk.

Telefon za psihološko pomoč: 063.39.011, 8-13^h, 21-22^h

Yoldashimm, homoseksualni pari: tel 061.322.739

.....
 REVOLVER, revija za kulturna in politična vprašanja (revija s homoerotičnim nabojem). Izhaja četrtletno. Cena posamezne številke je 400 SIT. Ustanovitelj in založnik: Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana. Odgovorni urednik: Branc Mozetič. Naslov uredništva: Revolver, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel.+38.61.124.089, fax: 329.185. Dtp: el-bi. Tisk: Grafična delavnica ČUK, Postojna. © Revolver, 1993. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov revije je dovoljen samo s pisarnim privoljenjem založnika. Pridržujemo si pravico do objave pisem, fotografij ali člankov, prispelih na uredništvo. Mnenja avtorjev v reviji so njihova osebna in ne izražajo vselej stališč uredništva. Objava piscev, fotografov, modelov, reklamirjev ali drugih oseb in organizacij ne izpričuje njihove seksualne usmerjenosti. Prispevki v reviji niso honorirani. Po mnenju Ministrstva za informiranje sodi revija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

DNEVNIČKA ZABELEŠKA - ZA MOG PRIJATELJA - EMIGRANTA (II)

Jedna gay dilema

u Beogradu, 28. marta 1993

Dragi N-a,

oprostićeš mi na nekonvencionalnosti - rekao bih, uobičajenoj - ovog pisma: osećam da će ono zapravo postati još jedan patetični izliv očaja, prepun isprekidanih, shizoidnih misli u kojima je tako malo logike i "racionalnosti"...

Ne znam zapravo na šta bih ti trebao potužiti, i isto tako ne znam koliko uopšte imam snage da razbijem blokadu svojih misli, čvrsto stegnutih, zarobljenih u jednoj tački, u jednom čvoru, koji već gotovo fizički osećam u svome želucu. Naravno da mi je jasno da je moja ljubav prema Z-u, u stvari, (samo) heg od svih strahotnih misli, koje negde u nečemu što je moj najiskonskiji arhetip nosim... Naravno da mi je sve jasno! Ali čemu to vodi? Da li je moja suštinska usamljenost, introvertnost, moj autizam - nasuprot moje prividne ekstrovertnosti, (ili indiskrecije?) i intenzivnog "komuniciranja" sa ljudima - još jedna laž ili ja samo hoću... to jeste strašan krik, vapaj za smreću, to jeste ludilo koje se zove ego i od koga se trudim da pobegnem kuda pitaćemo se svi mi kuda nas vode neurotični snovi ja već dugo istinski ne živim (ako sam ikada i živio) već dugo previše dugo ne vidim cilj moj pravi cilj i onda mogu ponovo da se vratim unazad jedino da krenem ili da zavapim za Marlowim rečima (*"Ne znam, ali siguran sam Smrt je kraj i mogu samo jednom umreti. Dodji Smrti, zaklopi mi oči, ili ako živiš, učini da sebe zaboravim."*) ne znam koliko je kukavički to što napočetnije nisam sposoban da se ubijem što zapravo mislim da ne smem umreti sam i što u stvari mislim da čeznem da me ona; koga volim ubije (a možda sam davičovski rečeno "po zanimanju samoubica?") koliko god suviše arhaično smešno i nadrealistički delovalo mislim da to strašno želim čak sam sinoć to pokušao ostvariti nije to z. bio već jedan drugi prekrasni prelepi inteligentni nežni mladić davali smo se rackovićem i pili u stanu naše prijateljice zapravo on nije duvao niti je bio pijan (u tim stvarima za razliku od seksualnih prilično je straight) poznajući mene i moju *** pretpostavljaš šta se dogodjalo ali ti to ne možeš znati ako ti ja ne napišem oh tako mi je teško da to učinim ipak ležali smo na krevetu a gde bismo drugo i naše ruke su se preplitale zapravo prsti dođuše mislim da se njemu, dopao racković koji je sa svojom devojkom na drugom krevetu bio skinuo se sasvim i njegove gaće su bile boje olovke kojom ti ispisujem ove redove čak je ljudi oh ljudi racko striptiz izvodio ali to nije važno v. (tip se eto sad znaš tako zove) i ja smo se "vatili veoma slobodno" rečeno mada naravno niče previše seksualnog u tome bilo nije zapravo liči mi sve to kada sada posmatram na jedan preformans i zaista u tom času moj eros bio je ono što je moglo otkriti tajnu prestati zapravo pripadati z-u i strašna me želja protresla poželeh da taj mladić manipulirše mnome da

me povede ubaci u svoje ideje ali jasno mi je i tada kao i sad dok ti se posve bezrazložno (sic.) ispovedam kao žrtvu te uzimam da bih se misli svojih oslobodio da je moj autizam bio strašna prepreka da me taj čovek mladić ili čak dječak samo par godina stariji od mene nije mogao zanimati drugačije do kao drugo ja nepostojeći moj plagijat možda i u času kad osetih kapljicu krvi na njegovom prstu vidih tako poželeh dok dodirivah njegovu ruku nogu grudni njegovu kosu lce tako poželeh da taj mladić nežnih ruku očiju kojih se sada više ne sećam (ako sam ih ikada uopšte i zapazio) poželeh zapravo da on u tom času preseče moje vene da me sasvim bezbolno (a bezbolno bi bilo zato što sam bio veoma nautivan) ubije ne samo lizički već i da me sasvim ubije terajući me da osećam njegov eros dakle da zaboravim svoje imaginarno postojanje i tada on uze sečivo pretpostavljam veoma (up nož dodirnu me njime i načini pokret jedan jedini ostavljajući na mojoj koži sasvim bleđ ružičasti trag koji se sada gotovo i ne može primetiti taj trag mi je pružio zadovoljstvo kakvo do sada nisam osetio vrelinu na ruci koja mi u kom slučaju nije bol već nešto mnogo intenzivnije nešto što nikako nije ni sreća već nekačav prevreli pečat možda prečat možda tuđih emocija možda i prema meni usmerenih svakako sada na meni ucrtanih nekakva transcendencija verovatno jednaka onoj transcendenciji koju sam doživeo gledajući poljubac hamleta i laerta u andrasevoj predstavi oh apoteoza ili spoj dva bića i tako mi je jasno sada da je penetracija porred toga što je vulgarna beskorisna i da se tek sada tek te prošle noći istinski spojih sa nekim da sam suštinski; dao sebe i primio drugog sebe na koži preko sečiva voleo bih da ga ponovo osetim na svom telu...

Vidim, eto, prijatelju dragi, da se moje pismo (ili, sada već, "pismo") pretvarati možda počelo u spis Kontra Falus, ili možda čak u spis Falus, menjajući te uloge, uzimajući ono što je našik, a opet možda i nije; ja već lagano postajem sebi sumnjiv, jer ovo sve može biti i jedan strašan izliv latentnog hrišćanskog moralita; možda zapravo odbijam seks, klasičan gay seks, ne samo zbog svoje ekscentričnosti, ili dekadencije, već i zbog toga što se stidim i bojim sebe. Možda je zato i bilo potrebno da oko podneva nazovem V-u i izvinim mu se zbog svog prošlo-noćnog ponašanja, "ludila" ludila, što je verovatno besmislica, jer kako Racko kaže - "bio je sa najboljom ekipom u gradu"... Neverovatno! ...Nisam sasvim siguran da li bih se zaista trebao zaljubiti u tog mladog studenta matematike. Misliš da bi se trebao zaljubiti u takvoqa? Možda, ma ne - sigurno bi mi bilo mnogo "praktičnije" nego sa Z-om, ako ne ni zbog čeg drugog, ono zato što je mnogo bliže, i zato što je mnogo racionalnije od Z-a... Eh, N., zašto tebi sve ovo pišem? - Verovatno zato što ste gotovo svi vi, moji prijatelji - pre svega, H., S. i ti - sada van

mog života, a, bar na ovakav te način, eh, opet želim uključiti u tok svojih misli, to jest osećaja, pa te i molim da ovaj "izliv" moje "intime" (valjda znaš da ja pravu intimu nikada imao nisam) (pod)svesti shvatiš kao nimalo bitan u njegovoj formi (opisu jedne noći), već bitnost njegovu pronadješ u onome što on zapravo i jeste - moja (još jedna!) autoanalitičnost, koju vama, mojim prijateljima, poklanjam kao ono što smatram najvrednijim - ili jedinim - što posedujem...

Dejan Nebrigić

SPOŠTOVANI!

Gotovo je mnogo lezbijki, ki bi želele izstopiti iz vsakdanjega, vase umaknjenega življenjskega okvira, pa ne marajo scene. K temu razmišljanju so me pripravila srečanja Roza kluba, kjer sem se marsikdaj počutila malce nelagodno, saj sem bila običajno vsaj dvajset let starejša od naslednjega najstarejšega udeležencu ali udeleženke.

Res je človek toliko star, kolikor se sam počuti; počuti pa se običajno mlajšega, kot ga vidi "mladina". Seveda, če ga življenje le ni preveč povozilo in če ni popolnoma izgubil lastne identitete, kar ob "plotovih", ki jih družba postavlja homoseksualcem (ali s katerimi se sami obdajamo), sploh ni čudno.

Prepričana sem, da si marsikatera lezbijka, ki se približuje štiridesetim, ali pa je po letih še mnogo starejša, ne želi srečanja s somišljenicami prav v disku K4, saj jo že ob misli na hrapno, moderno glasbo, ali kar pod njo razumemo, spreleti zona, Okusi so različni. Tudi ljudje smo različni, različnih svetovnih nazorov, različnih družbenih plasti in izobrazbe, z različnimi družinskimi in drugimi življenjskimi izkušnami, vsem pa je skupna naša drugačnost, večkrat zaprtost vase, osamljenost, kar zadeva notranji, najintimnejši in s tem za človeka najdragocnejši osebni svet; ali pa zaprtost v ozek krog dobrih prijateljev ali življenjskega druga - komur je bila sreča mila, da je našel sorodno dušo. Če je lezbijka (ali gay) uspešla ohraniti svojo identiteto celo pri petdesetih ali več letih, tedaj mora biti skoraj gotovo individualistička), ki mu ji je vsaka čredna kultura tuja, al. pa res dober igralec. Vsekakor postane človek zadržan in s tem tudi nezapljiv.

Jasno je, da želi večina ljudi ljubi mir in se noče dati na stara leta v zobe in porog soseščini. Raje živi po starem, sam zase, pa čeprav je s tem za marsikaj prikrajšan. Ali ne bi bilo človeško "normalno", da včasih sem ter tja izmenja svoje izkušnje, razmišljanja, in išče pot iz dilem v krogu ljudi, ki ga/jo razumejo. Morda nekeje v Ljubljani (kjer človek še najlaže ostane neopazen) ali kje v tujini? Če pogledamo politično in družbeno plat življenja, se zdi, da se je svet ustavil oziroma se obrača nazaj, namesto proti novemu tisočletju. To pomeni, da stojimo morda pred kataklizmo, v kateri bo človeku še toliko težje biti sam.

Na že omenjenih srečanjih sem nedvomno opazila, da so bili mlajši kolegi in kolegice moje prisotnosti veseli in bi radi povabili medse čim več starejših. A kako, če se ti sami ne odzovejo in jim nihče ne more nuditi lepe besede ali opore, ker jih ne pozna. Kdo

ne bi varoval svoje skrivnosti v družbi, kot je naša? Toda kaj lahko razumemo kot skrivnost, kot svojo intimnost v dobi računalniške obdelave osebnih podatkov? Homoseksualnost je bila že od nekdaj vir izsiljevanja. Sicer je nedavno mlajša kolegica lezbijka komentirala svoj coming-out: "Če so te ljudje prej imeli radi, te imajo tudi sedaj, če te pa prej niso imeli, te tudi sedaj nimajo." In neka druga: "Včasih je dobro, da spregledaš, kdo je pravi prijatelj in kdo ne."

Kje, kako bi se lahko zbrali tudi lezbijke in gayi "seniorji", prepuščam v morebiten razmislek Vam ter bralcem in bralkam Revolverja in Pandore. (Dobro se zavedam, da je ta predlog slab, saj je ločevanje po starosti le druga oblika segregacije.) Kje naj bi se objavilo vabilo k srečanju ali izletu? Morda v sredstvih javnega obveščanja, saj marsikateri starejši homoseksualec za Revolver ali Pandoro sploh še ni slišal. Zanimivo bi bilo tudi videti, kako bi naša sredstva obveščanja reagirala. Vendar, dokler živimo, imamo možnost, pravico in dolžnost, da se borimo. I.e. če se samih sebe ne bomo sramovali, ker smo v erotičnih nagnjenjih drugačni od večine, bomo lahko pričakovali od okolice, da nas sprejme, ali bolje, vsaj opazi in se bo morda kateri od heteroseksualnih malo zamislil, saj enakopravni partnerji še dolgo ne bomo, posebno ne, če si tega s svojim pogumom, samozaupanjem in iniciativnostjo ne bomo sami krepko zaslužili. Tu nas mlajši kolegi in kolegice močno posekajo - hvala bogu! Seveda je to razumljivo, saj je življenje danes le drugačno, kot je bilo pred dvajsetimi ali več leti.

Pa saj ni treha aktivističnih besed. Že to je veliko, da imaš priliko spoznati človeka ali ljudi, s katerimi se lahko odkrito pogovarjaš, da si razširiš življenjski prostor ter krog znancev in prijateljev, s katerimi si lahko tak, kot ti je bilo po naravi dano. Premislimo!

Meta

ROZA DISKO

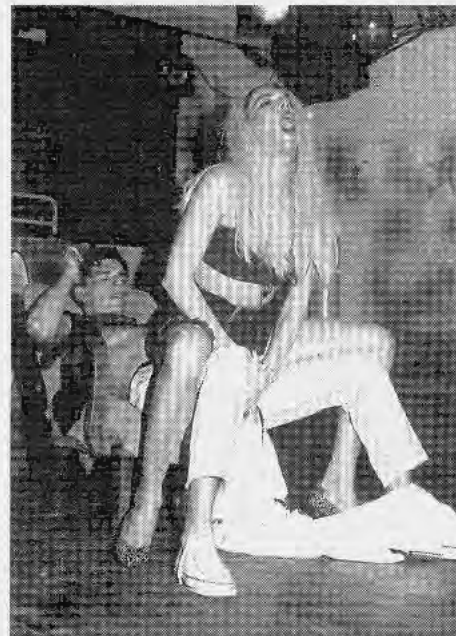
gosti vse več ljudi (o kvaliteti ne bi govorili). Potem ko sta se v februarju predstavila **Salomé** in **Elena**, so prišli za pusta na vrsto še vsi začetniki - pa vendar izbor naj maske ni bil težaven (manjkalo je domišljije ali denarcev). Že za osmi marec, točneje dan poprej, so nam "manekeni in manekenke" nudili pisane srajce by **Mirč**, ob pomoči Laboda in drugih. Plesa željni so uživali 28.3., ko jih je izdatno ogrel (nekateri tudi ohladil s prho) duet iz kranjske plesne skupine **Fine Young Animals**. Pevska vrzel kavbojev je bila zapolnjena mesec dni kasneje (25.4.), z obiskom obilne **Dolly Partoo**, s kavboji seveda. 2.5. pa je bil v znamenju šansona - **Alenka Vidrih** je ob pomoči sodelavcev doživela z interpretacijami pesmi **Edith Piaf** topel sprejem. Višek sezone pa je gotovo predstavljala četrta obletnica Roza diska (23.5.). Zvezde in zvezdice iz številnih držav so se predstavile na drugi **Rozaviziji**, pod stoječim vodstvom **Alenke Sivka**. Žirija se je odločila za BIH in Italijo, gledalcem pa so bili všeč kar vsi. Dan poprej so se predstavniki/ce zbrali na **Zbilju**, da bi v idiličnem podalpskem okolju navijali za svoje barve. Žal pa se je občinstvo zbalo svežega zraka, tako da je peščica zapila rojstni dan kar sama. Toliko o tem.

Foto: Jasna Klančičar

SKUPINA LL

Lezbična skupina LL še naprej neumorno organizira izlete, piknike, obisk lezbičnega in gay diska v Grazu, športne aktivnosti... Za vse, ki se ogrevate za šport, se le-ta odvija vsak ponedeljek zvečer. Sestanki oziroma družabna srečanja potekajo vsako sredo v eni izmed ljubljanskih gostiln, prav tako zvečer. Še vedno pa izhaja tudi Pandora - drugo številko in informacije o dejavnosti skupine dobite na naslovu: Sekcija LL, Kersnikova 4, Ljubljana.

NOVO V SLOVENSKEM VIDEOTEX SISTEMU

Na Videotex sistemu slovenske pošte so začele izhajati informacije **Roza kluba**, **Magnusa** in **LL**. Za dostop do teh informacij potrebujete računalnik, modem, telefonsko linijo in poseben programski dekoder, ki ga lahko dobite brezplačno, če pošljete prazno neformatirano disketo na naslov Roza kluba. V identifikacijsko številko vpišete 6666666666 in kot geslo 6666. Roza klub se nahaja na strani: *6420#.

Na sistemu lahko najdete predstavitev Roza kluba, Magnusa in LL, program Roza diska, vsebino nove številke revije Revolver, napovedi kulturnih dogodkov, naslove organizacij, podatke o aidsu...

Tehnični podatki za dostop do Videotex sistema

- s programskim dekoderjem:
modem: V.22 (1200/1200, MNP4); telefonska številka: 061 9760; emulacija: CEPT 1 in 3, Prestel, Teletel; hitrost: 1200/1200 bitov/s; podatkovni biti: 8 bitov; parnost: N (None); stop biti: 1 bit

modem: V.23 (1200/75); tel.št.: 061 9761;...

- brez programskega dekoderja
modem: V.22 (1200/1200, MNP4); tel.št.: 061 9762; emulacija: ASCII terminal, emulacija VT100 (ANSI); hitrost: 1200 bitov/s; podatkovni biti: 7 bitov; parnost: E (Even); stop biti: 1 bit

Za konec naj vam še zaželimo veliko zabave ob branju informacij. Vse dodatne tehnične informacije dobite pri slovenski pošti na telefone: 061 302.279, 312.153, 312.135. Če želite postati registrirani uporabnik Videotex sistema in na ta način dobiti tudi možnost komuniciranja z nami, pišite na naslov organizacije Videotex Marketing d.o.o., Parmova 43, 61000 Ljubljana.

Okrogla miza: GAY IN LEZBIČNA KULTURA

Viteška dvorana, Križanke, Ljubljana,
20.5. ob 11. uri.

Okrogle mize na temo Gay in lezbična kultura (točneje: Načini pojavljanja homoseksualne tematike v umetnosti, kulturi in izobraževanju), ki se je zgodila znotraj 3. (študentskega) kulturnega festivala, so se udeležili štirje izmed okrog desetih povabljenih (npr. Angelca Žirovnik, Jože Lokar, Boštjan M. Zupančič...), prisostvovalo pa ji je tudi presenetljivo veliko število "interesentov" in predvsem "interesentk". Vodja okrogle mize Zoran P. je po uvodni predstavitvi gostov **Braneta Mozetiča, Rastka Močnika, Gustija Lebna** ter gostje **Mance Košir**, zastavljal le še vprašanja, pri čemer se je prvo glasilo: V kakšnih oblikah se homoseksualna tematika v kulturi in umetnosti pojavlja zunaj demografske skupine t.j. v straight svetu? B.M. je govoril predvsem o problemu prodora homoerotičnih elementov v kulturi in umetnosti na straight tržišče ali o problemu izhodiščne točke. R.M. je omenjal ideološki problem, ki se kaže v vprašanju, ali je homoseksualnost objekt ali subjekt določene kulture. M.K. je vprašanje prevedla v problem drugačnosti in prikritosti ter ga razširila na splošno družbeno vprašanje samozavesti in identitete. G.L. pa je, glede na to, da je imel pripravljena le vprašanja za neprisotne povabljene gostje in goste, eksperimentalno ogroženosti enih in drugih ter dodal še monolog - razmišljanje o zastarelosti definicije "ljubezni" v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*, na katerega sta reagirala tako R.M. kot M.K. z apelom k re-definiciji (ljubezni). Sledilo je naslednje dokaj splošno vprašanje: Na kakšen način predstavljati homoseksualno tematiko? Taktike in strategije so se razlikovale od posameznika do posameznice. G.L. se je zavzel za strogo militarističen način, M.K. mu je povsem nasprotovala z milejšo taktiko, t.j. previdno, prijazno in sproti. R.M. in B.M. nista odgovorila na to vprašanje, pač pa na vprašanje oblasti, države, ustave in prava, kar nas je privedlo do naslednjega (vpr.) o (re)produktivnosti seksa in vpr. užitka, iz katerega izhajajo tudi druge vrste "fovšij" (te sem jim podtaknil nekdo iz publike), kot sta rasizem in fanatizem ter seveda sama homofobija. G.L. je poskušal dokazati, da homoseksualci v bistvu ne uživamo, ampak trpimo ("kar za sam straight svet niti ni tako važno" - M.K.), kar je nanese lo na njegovo (samo)vprašanje, kako hetero svet gleda na to, da poskuša homo svet prodreti v "našo" kulturo. Vprašanje je bilo namenjeno predvsem (bolj ali manj) hetero publiko, ki jo je (Zal) bolj zanimalo vprašanje homoseksualne družine in problem načina vzgoje posvojenih otrok v homoseksualni družinski skupnosti. R.M. je svetoval ureditev pravnih zakonov in pri tem odprl vprašanje realnega procesa našega življenja; G.L. je odgovoril, da zakon tega še vedno nikjer v svetu ne dovoljuje. B.M. je trdil, da za usmerjenost ni toliko važna sama vzgoja kot so bolj važne otrokove frustracije v netolerantnem socialnem okolju, medtem ko je M.K. želela zaključiti s tezo, da je to le

vprašanje družine, koliko je le-ta samozavestna in močna, saj naj sekundarno okolje ne bi bilo toliko važno kot primarno. Vprašanje iz publike, o tem ali je otrok ob rojstvu "tabula rasa" ali ne, jo je napeljalo na zaključni odgovor, da vsi skupaj zbrani v dvorani nismo dovolj pametni, da bi odgovorili na to vprašanje.

Ne na to, ne na katerokoli drugo, se strinjam(o), gospa Manca. Vprašanja torej tako kot po vsaki okrogli mizi ostajajo odprta in nerazrešena. Kot je videti iz poročila, jih je celo vse več.

Sledila je projekcija gay filma *Two Of Us*. Tisti, ki ga še niso videli, so počasi kapljali iz dvorane, tisti pa, ki smo ga že, smo za mizo v predverju ob drinku ugotovili, da je naš največji problem res ta, da ne znamo medijsko delovati in ne obvladamo novinarskih tehnik. Od zdaj torej delamo tudi na tem!

STOJNICA (nad predverjem Križank, v času 3. kulturnega festivala - od 17. do 22. maja)

V tem času smo torej delovali ali vsaj poskušali delovati tudi s ponudbo dosedanjih izdelkov **Magnusa, IL** in **Roza kluba** obiskovalcem festivala. Stojnica z zloženkami Homoseksualnost, kaj je to, brošurami Gay in lezbične organizacije v Sloveniji, prijavnicami za tabor v Bohinju, Pandorami, Revolverji... je stala na precej neugodnem mestu nad predverjem. Obiskovalci in interesenti obeh spolov so bili tako bolj kot

ne naključne narave. V ponedeljek, 17. maja, je prvega odneslo že z varnostne razdalje 10 metrov, potem ko je videl plakat Aids - naša skupna skrb. Drugi in druge so se nekako potrudili priti vsaj do stojnice in malo pobrskali po razstavljenem materialu in v glavnem z ne prevelikim zadovoljstvom odnašali zastoj material, medtem ko so Revolverje le prelistavali. Tisti, ki so si upali; na srečo je bilo sicer temno. In tako sem v celem večeru prodal en sam Gayzine. "Bolje kot nič", sem si rekel šele v četrtek. V torek se tako ni nič dogajalo, v sredo je vsa alter scena, vključno s pedersko, norela na Einsturzende Neubauten. V četrtek sem se skratka spet podal tja gor - in ostal ves večer brez ene(ga) same(ga) obiskovalke (obiskovalca), razen znank in znancev. Vso ljubljansko srenjo je bolj pritegnila dolgočasna modna predstava, za njo pa še koncerta Coptic Rain in Demolition Group. Gor skratka ni blo niti enga (pedra) niti ene (lezbičke). Po tem nisem več tvegala. Kurc jih gleda!

O.Z.

FILO FAX

Na Filozofski fakulteti, na oddelku za sociologijo ter oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo so bile v roku enega leta predstavljene številne seminarske naloge na temo homoseksualnosti in družbenih institucij, avtorjev **Andreja Zornika** in **Katerine Mirovič**. Na sociologiji so bile prezentirane naslednje teme: Homoseksualnost v medijih, Homoseksualnost in šola ter Homoseksualnost in družina, združene v obširnejši etnološki seminar z naslovom Uvod v etnološko preučevanje načina življenja marginalnih družbenih skupin na primeru gayev. Sledili sta še sociološki nalogi AIDS, homoseksualnost in represija ter Gay diskurz, v pripravi pa je še etnološka diplomatska naloga z naslovom Način življenja gayev (v Sloveniji, od petdesetih let dalje). Za vse, ki vas zanima pričujoča tematika, so kopije vseh naštetih nalog na razpolago pri **Roza klubu**, omenjena etnološka seminarska naloga pa bo v kratkem začela izhajati v mariborski **Katedri**.

ROŽNATI ODSEVI TV PROGRAMA

BILLY BUDD (1962) - 7.2.

Ameriški pisatelj Herman Melville je postal momar leta 1839. Kmalu zatem so začela izhajati njegova dela (*Moby Dick*, 1851), ki jih je vse po vrsti vsebinsko obogatil s svojimi morskimi izkušnjami. Homoerotična komponenta njegovega pisanja je subtilna, a prodorna, bogata simbolnih podtonov. Film, ki ga je podpisal Peter Ustinov, je čudovit v svoji strašnosti in srce parajoč v neizbežni tragičnosti. Svetlolasi Terence Stamp (Pasolinijeva *Teorema*) blesti kot naslovni junak, najbolj naiven in nedolžen fant tega sveta. Zato tudi konča na vrvi.

Mnogo faličnih prisodob in očitne asociacije seksualnosti s prijateljstvom (prijateljevanjem), je moč najti tudi v delu Marka Twaina **HUCKLEBERRY FINN** (TVS, 12.3. in naprej): "ne razumem, zakaj ima moj prijatelj Tom tako rad dekleta", kakor tudi v romanih, ki jih je podpisal James Fenimore Cooper (POSLEDNJI MOHIKANEC - Kino Union v začetku leta).

NA ROBU ZAKONA (Le Marginal, 1983) - 12.2.

Jean-Paul Belmondo je policijski inšpektor, ki ga pot pravice zanese tudi v roza disko. Počuti se kot slon med porcelanom, le da je v tem močno mučno homofobičnem filmu macho Belmondo seveda porcelan, gayi pa,

druge variante ni, "fou elephants" v lederjih sado-mazo scene.

ANDRÉJEVA MATI (André's Mother, 1990) - 15.2.

V zakulisja Hollywooda aids ni tabu, to pa vsekakor ne velja za filmski trak, ki se v svoji pozitivnosti boji prav pozitivnosti. Režiser Jonathan Demme (Ko jagenjčki obmolknijo) pa je vendarle pred finalizacijo projekta *People Like Us* (Philadelphia), v katerem pripoveduje zgodbo o uslužbencu (Tom Hanks), ki ga zaradi aidsa odpustijo iz službe, njegovega homofobičnega advokata pa igra letošnji nesojeni oskarjevec, foto-

genični Denzel Washington. Roger Spottiswoode končuje film *And the Band Played On*, govori pa o težavah prvih raziskovalcev aidsa (Matthew Modine, Richard Gere). Barbra Streisand in Francis Ford Coppola pa s projektom *The Normal Heart* (po drami Larryja Kramerja) in *The Cure* (film o iskanju zdravila zoper aids) še vedno nista štartala, čeprav ju napovedujeta že dobro leto dni. Povsem drugače se na aids odziva ameriška tv. Pričujoča drama (Terence McNally je preje nagrado "emmy" za scenarij) je le ena iz številne produkcije, ki skuša skozi umeriško formo vplivati na boj proti aidsu. Z zavestno prekoračeno dozo patetike in temu ustreznega patosa ubija staršem v glavo dejstvo, da so njihovi otroci, četudi (bolni) homoseksualci, povsem in samo normalni ljudje.

OSEBNA IZBIRA (Consenting Adult, 1989) - 18.2.

Ameriška pisateljica Laura Z. Hobson, najbolj znana po romanih *Gentleman's Agreement* in *Consenting Adult*, je v slednjem spregovorila o reakciji ob spoznanju staršev, da je njun sin homoseksualec. Delo je avtobiografsko, v njem pa govori o svojem sinu Christopherju, ki ji je pri svojih sedemnajstih v pismu zaupal, da je gay. Po travmatični uri in pol se v zadnji minuti tako starši spriznijo s "krivo" potjo svojega sina, ki pa mu je v tem tv filmu ime Jeff in ga igra očarljivi Barry Tubb. Gledalčev čebriček se s solzami

tako poskrbeli za dramatičen, nepredvidljiv konec. Vse manj uspešna igralka se iz čiste želje po lagodnem življenju poroči z bogatim poslovnežem. Povsem hladen jo nepotešeno pušča v postelji, ko pa v predalu njegove delovne mize najde "čudne" pornografske revije in kasete, se vpraša: kdo je moj mož? Poroka je bila torej prevara tudi z njegove strani, z njo naj bi pred malomeščanskim okoljem samo prikril svojo homoseksualnost. Spoznanje, da ljubimca deli z možem, jo povozi. Taistega večera pa so na programu TVS stekla tudi nova nadaljevanja nanizanke 'ALO, 'ALO!. Igralec Gordon Deye (krčmar René) je svoj coming out storil že koncem osemdesetih, po scenariju pa poročnika Gruberja še vedno pušča v hrepenenju neusliščanega, v željah nepotešenelega.

In ker smo že ravno pri "Sovi", ne moremo mimo nadaljevanke **NAČRTI IN ŽELJE**. Inšpektor Dalglish se znajde pred reševanjem zapletenega primera, tokrat množičnega morilca žensk v zakotni obmorski vasiči, kjer stoji tudi sporna elektrarna. Med številnimi osumljenimi uslužbenci je možki, ki odkrito priznava, da je gay. Vsi so vedeli tudi za njegovo ljubezensko razmerje z mlajšim ambicioznim uslužbencem, ki je zaradi zapletov z računalniki v elektrarni napravil samomor. (Na srečo) nobeden od njiju ni bil vpleten v umore.

KAJEV ROJSTNI DAN (Kajs foodselsdag, 1990) - 31.3.

Osamljenemu prodajalcu vročih sendvičev prijatelji za 40. rojstni dan pripravijo presenečenje: izlet na Poljsko in tam "srečanje" s Poljakinjami. Danska družba se tam seveda zapije in izživlja, kar privede do številnih zapletov. Dva od njih tako sedita ob hotelskem šanku in eden opozarja drugega, da je natakar tipični peder. Za štos se objameta, starejši natakar pa opomni tipičnega: "Verjetno sta pedra..." Med njimi začnejo švigati pogledi. Fantje se pozneje odpravijo veseljačit in razgrajat po ulicah, mimo se na motorju pripelje "tipični" natakar, nakar še policija, ki vse skupaj zbaše v marico. Zaradi pomanjkanja prostora tri Dance zaprejo v eno celico, preostalega (seveda prav tistega, tudi najbolj tipičnega) pa z natakarjem. Na razpolago imata eno posteljo in začuda pobudo prevzame Danec ter se brez besed nasloni nanj, natakar pa ga objame... Zatemnitev in vsaj nadaljevanje tega dela zgodba je bilo prepuščeno vaši domišljiji.

ČRNI PETEK ZA GANGSTERJE (The Long Good Friday, 1979) - 2.4.

Ste se morda že kdaj vprašali, zakaj toliko gayev umre na filmskem platnu. Če gre za gay film, že zato, ker umirajo tudi zares, skozi zgodovino na gmadah, v taboriščih, danes kosi aids. Če pa gre za straight film, kot v tem primeru, pa so gayi več kot primerni primerki za epizode negativnih junakov, ki jih je potrebno nujno pokončati.

S tem filmom redakcijo zaključujemo. Naj filma **EVROPA** nismo omenili zato, ker je bil že predstavljen, namerno pa smo izpustili domače delo **PREDSEDNIK**, ker je bil v njem gay par (Danko Ljuština in Bojan Emeršič) tako primitivno in neumno zastavljen, da bi bilo težko pametno pisati o njem.

napolni zvrhoma, ko pa se zave realnosti in pomisli na svoje starše, solze že stečejo čez rob.

KRVNI BRATJE (Bloodbrothers, 1978) - 5.3.

V patriarhalni newyorški italijanski četrti mora Paulie od doma, ker je peder. Stony (Richard Gere) sicer peder ni (a tudi ne ve, kaj je), dom pa vseeno zapusti, da si daleč stran od ponorele množice poišče svojo identiteto...

NA DNU - 6.3. in naprej

Brazilija slovi po tv soup-operah, da bi razblinili milne mehurčke pa so pričujočo nadaljevanko obogatili še z žanrom thrillerja in

PRAVI PEKEL - TVS 2

V maju smo si lahko ob ponedeljkih v dveh delih ogledali odlično angleško dramo *Pravi pekeli (Absolute Hell)*, Acklanda Rodneya. Dogajanje je osredotočeno na lokal La Vie En Rose v Londonu povojnih let. Klub vodi osamljena lastnica, ki si išče tolažbo pri ameriških vojakih. Skupaj z bohemskimi člani kluba, ki se jih na videz ne dotikajo nobene tegobe depresivnega sveta po 2. svetovni vojni, se vsako noč napije do nezavesti. Odštekana klientela, med njimi so tako homo, hetero kot biseksualci, pravzaprav predstavlja svet v malem. Svet, ki si zatiška oči pred grozljivimi podobami taboriščnikov, svet, ki tava v začaranem krogu strahu pred osamljenostjo, dolgočasjem in upanjem, da je še mogoče najti ljubezen ter nekaj novega, drugačnega. To si obeta tudi Hugh, homoseksualni pisatelj, ki želi prodati zgodbo za film in se tako rešiti finančne stiske in ustvarjalne krize. Toda tragedija je nezizogibna - Hugh za zapusti dolgoletni prijatelj, ker več ne more prenašati njegovega pijančevanja, avantur in izgubljenosti, pa tudi zgodbe mu seveda ne uspe prodati. Znano kritičarko, gospodično R.B. Monody, ki prihaja v klub s cigaro v ustih in v spremstvu svoje prijateljice, Hugh obtoži svojega literarnega neuspeha - s kritiko, ki jo je napisala pred leti, naj bi ga bila pokopala. Monodyjevo zadene kap in klub se mora zaradi steljanja zapreti. Hugh se odloči za pogodbeno skupno življenje z bivšo lastnico, vendar se čez nekaj časa vrne k materi. Lastnica ostane sama v praznem lokalu, sama v popolnem peklu.

OSMI DAN - TVS 1, 11. 5.

Na srečanju Evropskega televizijskega združenja v Antwerpnu je bil predstavljen tudi finski video o ženski travestiji z naslovom *P/Dain Truth, Grda (boleča) resnica*, neodvisnega producenta Majda širca: "Grda resnica je zgolj slikovna interpretacija transvestizma. Avtor je dlje časa proučeval identiteto ljudi na robu oziroma psihološke vzroke, ki so privedli do sprememb v identiteti. Res da gre za nekoliko poenostavljeno tolmačenje represij in njenih posledic, saj so vsi razlogi, ki privedejo dekline k temu, da si nadene kravato, zreducirani na simbolno prikazano avtoritarno držo vzgojitelja. Toda v kontekstu pogovora v studiu, ki je temu elektronskemu izdelku sledil, je najbrž celotna tematika o transvestizmu dobila drugačno težo. Ta psiho art video se torej poleg igrano-dokumentarnih vložkov, dokumentov poroda in dosjeja, poslužuje še artificalne elektronsko pridobljene govornice, ki poskušajo spregovoriti na simbolni ravni - odpiranje rože kot rast, cvetenje kot sprejemanje, kot rezanje popkovine, kot porod, kot izpostavljanje atmosferskim, torej družbenim vplivom itn."

LAMBDA 2

Prav gotovo se še spominjate, da je leta 1990 kot prva v zbirki Lambda izšla *Modra svetloba*, ki je predstavila homoerotično ljubezen v slovenski literaturi. Kolikor toliko

popolna, čeprav je bilo kasneje ugotovljeno, da je iz nje izpadel vsaj roman *Maja* (PD,71), ki ga je napisala **Nada Kraigher**. Uvrstil pa se prav tako ni, na avtoričino željo, roman *Filto ni doma* (Wieser,90), s katerim je **Berta Bojetu** postala pisateljica leta. **Andrej Morovič** je bil sicer zastopan, a kot izjemno ploden pisatelj se je od takrat predstavil še z dvema novima zbirkami "zgodbic": *Padalci* (Aleph,91) in *Potapljači* (CZ,92). Čeprav gre za otroško literaturo pa mora biti na tem mestu omenjena tudi *Školjka svetega Sebastijana* (PD,90), katere avtor je **Vitan Mal**. In še na trilogijo **Aarona Kronskega** bodite opozorjeni: *Vražji glas* (MK,89), *Mesto angelov* (MK,91) in *Dijanje ali Junak našega časa* (Mondena,92), ki jo je, kot veste, v resnici napisal **Tomo Rebolj**. Od strokovne literature naj omenim najprej delo *Vzhodno od raja* (DZS,92), v katerem **Tomaž Mastnak** govori o civilni družbi pod komunizmom in po njem, zato je dokaj obširno in zanimivo predstavljen tudi "roza dosje", *Ko u Lublan te stiska stiska*, ker si peder, potem nikar ne sezi po brošuri, ki jo je letos popolnoma brezglavo vkup zmetal Center za pomoč mladim. Nedvomno pa je najbolj zanimivo delo *Spol in spolnost in extremis*, ki ga je dr. **Božidar Jezernik** izdal kot letošnjo prvo dvojno številko revije Borec. Dodatno reklamo tej zanimivi antropološki študiji o nemških koncentracijskih taboriščih pa so priskrbele še žolčne časopisne pole-

glavju. Dečki je namreč preveč zgovoren naslov, da bi se lahko prej prebijal še skozi sa(njarje)nje, vlogo zakonske zveze, telo in dušo ter vlogo ženske v odnosu z moškim. Sicer pa o ljubezni do dečkov ne razmišlja Foucault sam, pač pa le analizira Plutarhove in Lukijanove teorije, nekaj malega pa nas sooči s prostorom tovrstne ljubezni v romaneskni literaturi. Čtivo je obvezno!

(GAY)DALIŠČE

Koreodrama in CD

Gregor Strniša, Damir Zlatar Frey: Žabe (Ovalna dvorana CD, 5.1.)

Že ob vstopu v dvorano so nas otepi slame, zemlja in blato ter storži koruze opomnili, da smo pravzaprav pri režiserju Freyu doma. In ker se tokrat ni skrnil za kakšnega Wilda ali Geneta, smo bili priča njegove lastne, do sedaj še nikoli tako eksplicitno izkazane homoerotike. Evico namreč ni zasedel samo z moškim igralcem, ampak ji je spremenil tudi spol. Znano je, da se morajo njegovi igralci predstavi povsem fizično in emocionalno predati. **Boris Ostan** je tako s svojo vsiljivo in nasladno koketnostjo ter izzivalno mimiko povzdignil svojo vlogo iz golega travestizma v polierotiko, transerotizem, skratka v erotizem kot tak. Nekaj takšnih trenutkov je bilo zato v predstavi prav vznemirljivo begajočih, še posebej, če si zapeljevanje istospolnega partnerja ne moremo ali noče-

mike. Od prevodne literature naj bo najprej omenjeno delo *Katoliška cerkev in spolnost* (DZS,92), v kateri se avtorica **Uta Ranke Heinemann** ukvarja s homoseksualnostjo toliko kot Cerkev sama: (skoraj) nič. In tako smo že pri tretjem delu *Zgodovine seksualnosti*, ki jo je pod naslovom *Skrb zase* napisal **Michel Foucault**, prevedel in pri Založbi ŠKUC (Lambda 2) izdal pa Brane Mozetič. Sicer nimam navade brati knjige v obratni smeri, vendar sem tokrat naredil izjemo in se najprej posvetil zadnjemu po-

mo razlagati samo v okviru neke prečiščene erotičnosti kot transverzalne forme vse spolnosti. *Že res*, da je relacija zapeljevanja v vsakem primeru zmes želje, užitka in bolečine, res pa je tudi, da prav zaradi tega homoerotiko še ni potrebno posploševati, ampak prav nasprotno, še bolj poudariti.

ILGA: 7. REGIONALNA KONFERENCA ZA VZHODNO IN JUGOVZHODNO EVROPO, DUNAJ,

15.-18. april 1993

Na Dunaju je potekala že sedma regionalna konferenca ILGA (International Lesbian and Gay Association) za vzhodno in jugovzhodno Evropo, katere so se udeležili tudi predstavniki slovenskih organizacij: sekcij LL in Magnus pri Škucu ter Roza kluba.

ILGA za vzhodno in jugovzhodno Evropo je mednarodno združenje nacionalnih in lokalnih skupin, ki se na tem področju zavzemajo za lezbične in gay pravice, in je z ostalimi regionalnimi konferencami (evropska, latinsko-ameriška, azijska) del večje, svetovne organizacije ILGA. Ta je bila ustanovljena leta 1978, danes pa je v njej združenih že preko 400 skupin in posameznih članov z vseh kontinentov, iz več kot 60 držav.

ILGA pomaga svojim članom dosegati pravice preko svetovnega sodelovanja. Javnost in oblasti opozarja na lezbične in gay pravice s podporo programom in protestnim akcijam, uporabo diplomatskih pritiskov, nudenjem informacij in sodelovanjem z internacionalnimi mediji. Z mnogimi kampanijami je ILGA v petnajstih letih svojega delovanja dosegla večje uspehe po vsem svetu: legalizacijo homoseksualnosti na Novi Zelandiji, odpravo diskriminacijske imigrantske politike v ZDA, soglasja posameznih držav z odločitvami Evropskega sveta za človekove pravice, porast demokratičnega večrasnega lezbičnega in gay gibanja v Južni Afriki, izbris homoseksualnosti iz Mednarodnega registra bolezni pri WHO (Svetovna zdravstvena organizacija)...

ILGA sodeluje tudi na drugih konferencah, med njimi takšnih, ki jih sponzorirajo Svetovni cerkveni svet, Konferenca o vamosti in sodelovanju v Evropi, WHO... Interese homoseksualne populacije predstavlja mednarodnim telesom kot so Združeni narodi, od Evropske skupnosti zahteva vključitev pravic lezbijk in gayev v politične dokumente, pri Amnesty International je dosegla, da le-ta štiti homoseksualce, ki so zaprti zaradi svoje spolne usmerjenosti. Pri Združenih narodih ima status nevladne organizacije.

Konferenco na Dunaju je organizirala in gostila HOSI WIEN (Homosexuelle Initiative Wien), s sodelovanjem: WHO Regional Office for Europe, EUROCASO (European Council of Aids Service Organisations), in s **finančno pomočjo avstrijskih ministrstev za zunanje zadeve, notranje zadeve, zdravstvo, ženske zadeve, mesta Dunaj...**

Na letošnji dunajski konferenci je prisostvovalo preko 200 udeležencev iz organizacij vzhodne in centralne Evrope. Prisotne so na otvoritvenem zasedanju pozdravili John Clark, generalni sekretar ILGA, Lisa Power, predstavnik WHO in predstavnik mesta Dunaj.

Udeleženci in udeleženke so se seznanili s položajem homoseksualne populacije v vzhodni Evropi (v nekaterih državah je še vedno kaznivo dejanje), s težavami pri organiziranju in delovanju, predvsem pa s stanjem na področju aidsa - prav aids je bil osrednja tema letošnje konference. Sklenjeno je bilo, da se poveča pritisk na vlade tistih držav, ki še vedno kršijo človekove pravice, se pravi tudi pravico do drugačne spolne usmerjenosti (gre predvsem za države bivše SZ, kjer homoseksualce zapirajo), obenem pa tudi na vse vlade, da znatno povečajo dejavnost na področju aidsa ter da pomagajo nevladnim organizacijam, ki so aktivne v boju proti aidsu. Slovenska delegacija je predstavila svoj dolgoleten trud na področju preventive (plakati, zloženke, redno obveščanje, znatno pokrivanje teme aidsa v reviji Revolver, delo z okuženimi, delavnice o varnejši spolnosti...) ter posebej poudarila, da **slovenske vladne organizacije oziroma ministrstva še vedno ne namenjajo nikakršne finančne pomoči njihovemu delovanju, kljub tovrstnim priporočilom WHO.** Stanje je še toliko bolj zaskrbljujoče, ker vlada niti sama ne stori dovolj v boju proti aidsu. Dogovorjeno je bilo, da bo WHO ob tem vprašanju ponov-

no pritisnil na Ministrstvo za zdravstvo RS, ki naj bi bolje sodelovalo z nevladnimi organizacijami, torej tudi s homoseksualci. Veliko podobnih organizacij namreč dobiva državno podporo za svoje delo celo v državah vzhodne Evrope (žal je tu Slovenija ena od izjem). Na splošno je bilo ocenjeno delovanje lezbične sekcije LL, sekcije Magnus in skupnega Roza kluba kot zelo razvito in kvaliteto, toliko bolj, ker se že skoraj deset let razvija takorekoč brez pomoči države - to slednje dejstvo pa je obenem vrglo slabo luč na državo samo, se pravi na Slovenijo oziroma njene vladne institucije. To stanje zato še vedno onemogoča, da bi se tovrstna konferenca lahko organizirala v Ljubljani - konferenca bo tako naslednje leto potekala na Poljskem.

(P.S. - Ta tekst je bil kot informacija za medije 20.4. poslan vsem slovenskim medijem; kot nau je znano, ni bil objavljen nikjer!)

NOVI KATEKIZEM

Po osemdesetih letih se obeta nova verzija cerkvenega vodnika za grehe. Prejšnji katekizem se je ukvarjal s spolnostjo le v sedmih vrsticah, medtem ko nova verzija tej temi posveča kar deset strani. Homoseksualnost seveda ostaja greh in resnično "ponižanje". Taka dejanja so v nasprotju z naravnim zakonom, ker se spolni odnos ločuje od "daru življenja in ne izhaja iz avtentičnega čustvenega in spolnega dopolnjevanja." Zato homoseksualnosti nikakor ni mogoče odobravati. Katekizem tudi ugotavlja, da je za večino homoseksualnih žensk in moških njihova spolna usmerjenost "nadloga". Proti njej se naj borijo s samokontrolo in vzdržnostjo. Kljub vsemu pa je treba lezbijke in gaye sprejemati "s spoštovanjem, razumevanjem in občutljivostjo." Seveda pa dokument ne obsoja diskriminacije homoseksualcev, pravi le, da se je treba "izogibati vsakršni nepravilni diskriminaciji."

SAVNA ZA LEZBIJKE

Če se boste potepale po Londonu, lahko izkusite še eno posebnost, ki je pri nas še dolgo, dolgo ne bo, in torej zavijete v londonsko savno *Covent Garden Health Spa*. Obiskati pa jo morate v ponedeljek, ko je namenjena samo lezbijkam. V savni lahko v prijetnem klepetu preživite tudi dvanajst ur. Za 12 funtov lahko gledate še TV, pijete čaj ali pa se zatopite v računalniške igre. Prav tako vam pripadajo milo, šampon, brisača, zobna pasta in tamponi. Masažo morate plačati posebjaj. Pa še naslov: *Covent Garden Health Spa*, 29 Endell St., WC 2 London, tel. 071 836 2236. Obratovalni čas: 11.00 - 23.00.

foto: Laurence Jaughey Paget

TUDI JOHNSON

Trinindesetletni **Holly Johnson**, nekdanji pevec skupine **Frankie Goes To Hollywood** (spomnimo se njihovih gay evergreenov *Relax*, *Two Tribes*, *Power of Love*), ki se je, ne preveč uspešno, poizkusil tudi v samostojni karieri, je aprila letos obelodanil, da je HIV pozitiven. V intervjuju za *The Times* je priznal, da je užival drogo in živel promiskuitetno. Ko je izvedel, da je pozitiven, ga je zajela panika. Bal se je medijev, ki bi na primer pisali, da je dobil, kar je zaslužil, ker je promoviral promiskuitetni gay življenjski stil. "Ne verjamem, da je okužba z virusom HIV kazen," nadaljuje Johnson. "Okužba ni posledica promiskuitete, ampak neuporabe kondoma in borne informiranosti. Če bi se britanska vlada in ljudje nasploh že pred leti zavedeli, kaj povzroča aids v Ameriki, bi bili mi danes veliko bolj informirani."

večkrat zagrenjen kot srečen. Imel je izjemen posluh za izbiro igralcev (odkril je največjo zvezdo yu filma Mileno Dravič), v njegovih filmih pa se je seveda pojavilo kar precej gay igralcev, med njimi Hubert von Meyerinck (1896-1971; ljubljenec berlinske kabaretne scene), Zvonimir Rogoz (1887-1988; pred vojno je bil deset let član ljubljanske Drame), Walter Sedlmayr (1926-1990; bil je zahrbtno umorjen) in Janez Čuk (1933-1964; na višku uspeha si je sam vzel življenje). František Čap je umrl leta 1972 v svojem ljubljennem Piranu, v žalosti in od vseh pozabljen.

FRANTIŠEK ČAP - NOČNI METULJ

Vsa zahvala TVS, ki se je končno odločila in po "Umetniškem večeru" poskrbela še za ciklus njegovih filmov, med katerimi smo mnoge pri nas videli prvič. Režiser Čap se je rodil leta 1913 na Češkem, kjer je posnel tudi večino svojih del. Po drugi vojni je veliko delal v Nemčiji, nato pa je leta 1953 zablestel pri nas z izjemnim uspehom, ki ga film *Vesna* uživa še danes. Bil je rutiner, obvladal je filmsko obrt do popolnosti in mnogi današnji filmarji so bili prav njegovi učenci. Sicer pa je bil uglajen gospod, kot gay pa

SVET EVROPE - iz pogovora s CATHERINE LALUMIERE

Svet Evrope se je v zadnjih letih precej ukvarjal tudi s spoštovanjem pravic gayev in lezbijk. Pa vendar, homoseksualci so še vedno zatirani v baltskih deželah, v blviši SZ, celo v Veliki Britaniji. Ali Svet Evrope ne more ukrepati v teh primerih?

Najprej moram poudariti, da za razliko od Združenih narodov ali Evropske skupnosti postavlja Svet Evrope zelo velike zahteve za nove članice. Samo države, ki povsem sprejemajo načelo spoštovanja človekovih pravic, lahko postanejo članice. Seveda pa bo morala marsikatera država še precej storiti, da bo te pravice tudi v celoti spoštovala - tu so razumljene tudi pravice gayev in lezbijk. Članstvo v Svetu Evrope jih obvezuje k takemu spoštovanju.

Kakšni pa so direktni načini pritiska na države, ki še vedno kršijo človekove pravice?

S svojim podpisom evropske konvencije o človekovih pravicah se vsaka država obveže k spoštovanju le-teh. Vsakdo, ki meni, da so njegove pravice kršene, lahko pri Svetu Evrope toži svojo državo. Naj spomnim na primer iz leta 1981, ko je bila Velika Britanija obtožena, da je kršila pravico do spoštovanja zasebnosti nekega homoseksualca (afera Dudgeon). Podobno je bila leta 1988 obsojena irska zakonodaja. Sedaj poteka podobna tožba proti Cipru. Že v bližnji prihodnosti bo Svet Evrope zajel okoli 400 milijonov ljudi. Vsak od teh lahko torej toži svojo državo, to pomeni, da bodo države članice vse bolj prisiljene spoštovati človekove pravice.

V okviru naše komisije za pravna vprašanja pripravljajo priporočila za sprejemanje zakonov, ki bi onemogočala diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti.

Kaj mislite o zakonu o partnerstvu (dveh oseb istega spola), kakršen je bil 1.1.89 sprejet na Danskem (pred kratkim pa tudi na Norveškem)?

Po danskem zakonu lahko osebi istega spola uradno prijavita svoje partnerstvo. Pogoji so isti kot za poroko oseb nasprotnega spola, prav tako pravne posledice, torej vprašanja lastnine, dedovanja, davkov... Z dveh izjemama: partnerja (partnerki) ne moreta skupaj dobiti v varstvo otroka (ob ločitvi) niti ga ne moreta skupaj posvojiti. Pred leti je bil na Švedskem prav tako sprejet zakon v zvezi s homoseksualnimi pari. Po njem so taki pari nekako izenačeni z neporočenimi heteroseksualnimi pari. Svet Evrope je leta 1988 sprejel priporočilo, "o veljavnosti pogodb med osebami, ki živijo skupaj kot neporočen par, kar se tiče dedovanja". Takrat so pisci tega priporočila mislili na osebe nasprotnega spola, kar pa ne pomeni, da ni možno priporočila razumeti tudi za par, ki ga tvorita osebi istega spola.

Ali ste osebno naklonjeni k takim rešitvam?

Gotovo, zdi se mi, da je treba v prid različnih manjšin, tudi seksualnih, posodobiti našo zakonodajo. S tem bomo zadostili željam velikega števila ljudi.

Vlr: GPH

SVET EVROPE - iz pogovora

s CATHERINE LALUMIERE

Svet Evrope se je v zadnjih letih precej ukvarjal tudi s spoštovanjem pravic gayev in lezbijk. Pa vendar, homoseksualci so še vedno zatirani v baltskih deželah, v bivši SZ, celo v Veliki Britaniji. Ali Svet Evrope ne more ukrepati v teh primerih?

Najprej moram poudariti, da za razliko od Združenih narodov ali Evropske skupnosti postavlja Svet Evrope zelo velike zahteve za nove članice. Samo države, ki povsem sprejemajo načelo spoštovanja človekovih pravic, lahko postanejo članice. Seveda pa bo morala marsikatera država še precej storiti, da bo te pravice tudi v celoti spoštovala - tu so razumljene tudi pravice gayev in lezbijk. Članstvo v Svetu Evrope jih ohvezuje k takemu spoštovanju.

Kakšni pa so direktni načini pritiska na države, ki še vedno kršijo človekove pravice?

S svojim podpisom evropske konvencije o človekovih pravicah se vsaka država obveže k spoštovanju le-teh. Vsakdo, ki meni, da so njegove pravice kršene, lahko pri Svetu Evrope toži svojo državo. Naj spomnim na primer iz leta 1981, ko je bila Velika Britanija obtožena, da je kršila pravico do spoštovanja zasebnosti nekega homoseksualca (afera Dudgeon). Podobno je bila leta 1988 obsojena irska zakonodaja. Sedaj poteka podobna tožba proti Cipru. Že v bližnji prihodnosti bo Svet Evrope zajel okoli 400 milijonov ljudi. Vsak od teh lahko torej toži svojo državo, to pomeni, da bodo države članice vse bolj prisiljene spoštovati človekove pravice.

V okviru naše komisije za pravna vprašanja pripravljajo priporočila za sprejemanje zakonov, ki bi onemogočala diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti.

Kaj mislite o zakonu o partnerstvu (dveb oseb istega spola), kakršen je bil 1.1.89 sprejet na Danskem (pred kratkim pa tudi na Norveškem)?

Po danskem zakonu lahko osebi istega spola uradno prijavita svoje partnerstvo. Pogoji so isti kot za poroko oseb nasprotnega spola, prav tako pravne posledice, torej vprašanja lastnine, dedovanja, davkov... Z dvema izjemama: partnerja (partnerki) ne moreta skupaj dobiti v varstvo otroka (ob ločitvi) niti ga ne moreta skupaj posvojiti. Pred leti je bil na Švedskem prav tako sprejet zakon v zvezi s homoseksualnimi pari. Po njem so taki pari nekako izenačeni z neporočenimi heteroseksualnimi pari. Svet Evrope je leta 1988 sprejel priporočilo, "o veljavnosti pogodb med osebami, ki živijo skupaj kot neporočen par, kar se tiče dedovanja". Takrat so pisari tega priporočila mislili na osebe nasprotnega spola, kar pa ne pomeni, da ni možno priporočila razumeti tudi za par, ki ga tvorita oseh istega spola.

Ali ste osebno naklonjeni k takim rešitvam?

Gotovo, mi se mi, da je treba v prid raznih načinov, tudi seksualnih, posodobljenemu načinu življenja. S tem bomo zadostili željam velikega števila ljudi.

Vir: GPH

NAGRADA ZA MONIKO

Angleška revija *Gay Times* vsako leto podeljuje Babusciovo nagrado za najboljšo filmsko delo. Nagrada se imenuje po Jacku Babuscio, gay filmskem kritiku, ki je leta 1990 umrl za aidsom. Zmagovalka leta 1993 je nemška režiserka **Monika Treut**. V njenih filmih (*Seduction: A Cruel Women*, *Virgin Machine*, *Female Misbehaviour*, *My Father Is Coming*) je veliko humorja, s prikazovanjem vsakdanjih situacij pa ne izziva le družbenega sprejemanja lezbijk in gayev, temveč tudi predstave o nas samih. Monikin filmi so včasih šokantni, saj se loteva tudi mazohizma in podobnih tabu tem, vedno pa zelo iskreni in gledljivi. Upamo, da si bomo kakšen njen film lahko ogledali tudi na letošnjem lezbičnem in gay filmskem festivalu decembra v Ljubljani.

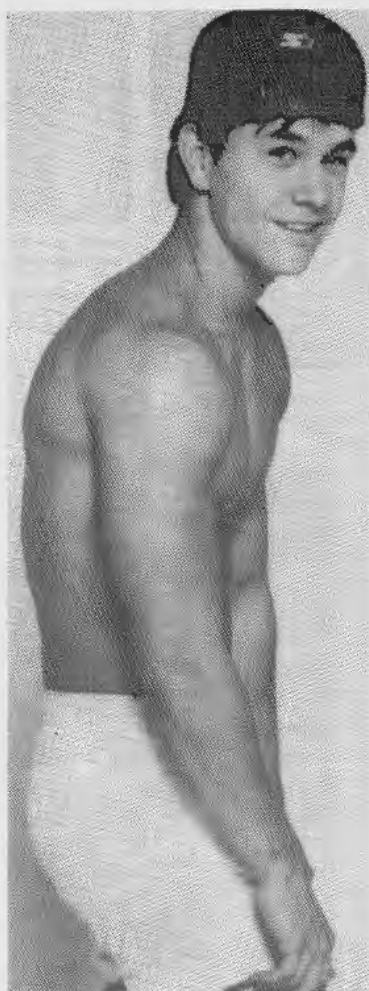
foto: Bill Short

CYRIL COLLARD (1958 - 1993)

Najprej je bil pisatelj, nato asistent filmske režije, in ko se je končno odločil za svoj lastni celovečerec, je zanj izbral avtobiografski roman *Duje noči*, ki ga je napisal pred štirimi leti. Film pripoveduje zgodbo o Jeanu, promiskuitetnem biseksualnem Parižanu, ki živi zelo intenzivno in se zaljubi v sedemnajstletno Lauro, pa se opogumi in ji pove, da ima aids, šele potem, ko že spi z njo. Sprva je šokirana, nato pa z njim postane še bolj obsedena, prepreči mu celo uporabo kondomov. Njen avtodestruktivni značaj vodi v pravo posesivnost, zato ni čudno, da se Jean vrne k svojemu nekdanjemu tipu Samyju, rekoč: "Zakaj sem se sploh zapletel z žensko? Moral bi ostati peder!". Da je seropozitiven, je Collard vedel že leta 1986, in ko je lani začel film snemati, je bil že bolan. Začuda se mu ni nič poznalo, še vedno je izgledal izjemno čeden in niso mu zamanj pravili James Dean devetdesetih. Svoje boleznii ni skrival kot to znajo številni umetniki, pač pa je poln energije nadaljeval delo. Film ni samo režiral in zanj napisal scenarij, ampak tudi glasbo, zaigral pa je nidi v glavni vlogi. *Duje noči* so postale kulturni film mlade generacije Francozov, a ne samo zato, ker bi bil ta avtorjev labodnji spev le dokument o pariški gay sceni osemdesetih, ampak predvsem zato, ker je eden najlepših filmov o ljubezni. In če je še kdo, ki ne ve, kaj pomeni imeti nekoga rad, si mora ta film nujno ogledati. Na banalno novinarsko vprašanje, kako to, da se je okužil, je Collard odgovoril preprosto: "Zato, ker nikoli nisem znal reči NE". Kot da se je že davno nazaj odločil, da bo po fizični smrti živel naprej na filmskem platnu.

NESREČNO OTROŠTVO

Rap pevec **Marky Mark**, ki je na reklamah nosil tudi spodnje perilo Calvina Kleina, zaradi česar je postal zelo priljubljen med gayi, je storil napako. Zaradi grožnje ameriške skupine Gay and Lesbian Alliance Against Defamation, da bodo gay populacijo pozvali k bojkotu Kleinovih proizvodov, pa je bil Marky prisiljen svojo napako tudi popraviti. Kaj se je sploh zgodilo? Marky se je lani decembra pojavil v TV oddaji *The Word*, skupaj s pevcem **Shabbo Ransom**, dobitnikom nagrade Grammy. V oddaji je bil intervju z jamajskim reggae pevcem **Buju Bantonom**, ki v pesmi "Boom By By" pravi, da je treba homoseksualce postreliti. Shabba Ranks se je strinjal z umori, saj si po njegovem vsak, ki ne spoštuje božjih zakonov, zasluži križanje. S takimi izjavami je Marky Mark soglašal. Ker pa je osumljen, da je v mlajših letih pripadal tolpi, ki je pretepeala gaye in tučje, je bila mera polna. Po reakcijah gay aktivistov se je le posipal s pepelom: "Nisem hodil v elitne šole, nisem imel priložnosti, da bi se česa naučil... Gay skupnost sem spoznal šele, ko sem se začel ukvarjati z glasbo. Skozi glasbo govorim o miru in gayi se borijo za svobodo tako kot jaz. V svetu je že tako preveč neumnosti, zakaj bi se ubadali še s tem, kdo s kom spi. Sam sem hete-roseksualen, spoštujem pa vsakršno spolno nag-njenje."

Na drugo vižo je zaigral tudi Ranks. Seveda je imel tudi on nesrečno otroštvo in hudo religiozno vzgojo. Sedaj je spoznal, da so bili njegovi komentariji napaka, saj zagovarjajo nasilje nad homoseksualci. **Shabba Ranks** bo javno spregovoril proti nasilju nad lezbijkami in gayi. Pomislite, kam vas pripelje nesrečno otroštvo!

TRI SRCA

Three of Hearts je najnovejši ameriški hollywoodski film na temo lezbistva in biseksualnosti. Lezbični par igrata **Kelly Lynch** in **Sherilyn Fenn**. Sherilyn poznamo kot novopečeno lepoticco, ki je opozorila nase v nadaljevanki *Twin Peaks*. Lyncheva igra lezbijko, ki si želi pridobiti ljubezen svoje biseksualne prijateljice za vse čase, zato najame moškega prostitutca, ki ga igra **William Baldwin**. Le-ta naj bi zlomil njeno srce in jo tako "prepričal", da postane izključno lezbijka. Seveda pride do zapleta, saj se prostitut Baldwin zaljubi v Fennovo, kateri bi sicer moral zlomiti srce, Flynchova pa je še bolj obsedena, saj ne ve, kako bi iz svoje prijateljice naredila pravo lezbijko. Kljub nevarnemu zapletu gre za zabaven film, ki z enakim spoštovanjem predstavlja različne spolne identitete.

NOVIČKE

Lezbični par iz Hampshirea, Anglija, je končno dobil pravico do posvojitve otroka. Njuni prošnji so svetovalci ugodili šele po dveh zavrnitvah in po grožnji, da se bosta pritožila na vrhovno sodišče. "To je zmaga nad predsodki," je izjavila ena izmed bodočih mater.

V Angliji obstaja **Gay Bridge Club**, ki ima samo v Londonu 200 članov. Letnega tekmovanja v bridgo se udeležujejo tudi homoseksualci iz bližnjih evropskih držav. Klub pa želi pridobiti še več strastnih kvartopirceev, še posebej lezbijk. Informacije vam bo dal Roger na tel. številki 071 720 0148.

Novica št. 1 je nova romanca - **Martina Navratilova** in **k.d. lang** sta zaljubljeni. Opravljeni angleški časopis *The Sun* poroča, da je ameriška country pevka k.d. lang svojim prijateljem povedala, da je "zaljubljena do konca". O novem lezbičnem slavnein paru so se razpisali tudi v *Daily Mail* (Nova ljubezen Martine), *Evening Standard* in v mnogih ameriških časopisih.

Norveška je sledila primeru Danske in tako postala druga država na svetu, v kateri so možne homoseksualne poroke. Zakon bo začel veljati 1. avgusta letos. Podobno kot na Danskem bodo lezbični oz. gay zakonci imeli iste pravice kot heteroseksualni zakonci, razen pravice do posvojitve otrok in cerkvene poroke. Nov zakon so v norveškem parlamentu podprli vsi poslanci delavskih in socialističnih strank, mnogi poslanci Konservativne stranke in nekaj pripadnikov desničarske Stranke napredka. Dosledno so zakonu nasprotovali le v Stranki krščanskih demokratov. Kmalu bosta homoseksualne poroke legalizirali tudi Švedska in Finska.

Rock glasba je do nedavnega veljala za tipično mačistično zadevo. S pojavom novih rock skupin se tudi ta tabu podira. Vse več je namreč znanih rock glasbenikov, ki niso seksisti in homofobi, nekateri pa celo odkrito priznavajo, da so homoseksualci. Tako je pred nedavnim tudi kitarist skupine **Faith No More** za slovito ameriško lezbično in gay revijo *The Advocate* povedal, da je gay in da so seksistične in homofobične rock skupine, med katerimi so vodilni **Guns'n'Roses**, vredne obsojanja. Da so Faith No More zares drugačni od ostalih rockerskih skupin, dokazuje tudi video spot njihove zadnje uspešnice *Easy*, kjer se poigravajo in spogledujejo s transvestitjo! Pred Faith No More pa so javno oznanili, da niso homofobi in seksisti tudi **Red Hot Chilll Peppers**. Flea, član skupine, je prav tako povedal, da je gay.

Ob glasbenih novičkah je prav gotovo potrebno omeniti slovensko priredbo znane skladbe **LOLA**, ki so jo izvajali **The Kinks**. V zvestem prevodu Tomazja Domeljia jo izvaja skupina **Chateau** in slišati je, da zaradi "spomega" besedila že buri radijske valjove.

S L A V E N K A D R A K U L I Č

Mislím, da je lezbištvo prišlo v javnost na zelo negativen način ...

V naslovu ene svojih knjig duhovito pravite, da smo preživeli komunizem in se pri tem celo smejali. Kaj pa sedaj, ko je vso staro celino "končno" zajel val demokratičnih sprememb, ki bi po definiciji s seboj nujno moral prinesli poleg splošne blaginje predvsem človekovo osebno svobodo? Se bomo še naprej smejali ali pa morda le ni vse tako, kot bi želeli in bi moralo biti?

Demokracija se izgrajuje zelo počasi in postopno. Gre samo za to, ali imamo oblast, ki zares želi razvijati demokratično ozračje ali ne. To je edino vprašanje. Nohena oblast namreč ne more postati takoj demokratična; lahko imamo demokratično ustavo, večpartijski sistem in svobodne volitve, kar pa še vedno lahko ostaja na nivoju formalne demokracije. Obstaja nevarnost zaradi nacionalizma, vojne, formalne demokracije. Pri ljudeh v Vzhodni Evropi, ki nimajo demokratične izkušnje, se ustvarja napačna predstava o tem, kaj pravzaprav je demokracija.

Kaj pa položaj žensk v bivši Vzhodni Evropi, kamor pogojno sodimo tudi sami? Katere so tiste bistvene spremembe?

Nikakršne, samo na slabše. Na žalost. Predvsem zaradi tega, ker gre za spremembe, ki so se prvenstveno odigrale na trgu: ekonomija v Vzhodni Evropi je skrahirana, nezaposlenost je ogromna in seveda so prve, ki izgubijo delo, ženske. So pa tudi prve, ki izgubijo pravice, ker je v večini teh dežel katolicizem močan. Tako se najprej postavlja vprašanje splava - na Poljskem, verjetno se bo kmalu tudi na Hrvaškem, nekaj časa se je v Sloveniji. Tako te spremembe ne prinašajo nujno koristi ženskam. Pravzaprav gre za obdobje, v katerem nikomur ni bolje. Vsem nam gre slabše. Ostaja samo vprašanje, ali obstaja upanje, da bo bolje ali ne. Kar se mene tiče, sem precejšen pesimist. Mislím, da ženske niso izvzete in da se jim dogaja nekaj paradoksalnega. To je ta paradoks, ki mu jaz pravim paradoks emancipacije po emancipaciji. Ne zato, ker je ženskam ta emancipacija bila podarjena v okviru socialističnega sistema in se jim sedaj te pravice postopno odvzemajo, ampak zato, ker se ženske ne znajo organizirati, ne znajo se boriti za pravice, ker se tega niso naučile. Ljudje v Vzhodni Evropi se niso naučili boriti se za nikakršne pravice, saj jim je bilo vse nekako servirano. Pravzaprav se bomo morali ponovno boriti za svoje pravice, ki so nam bile do sedaj dane in smo zaradi tega še vedno del totalitarne zavesti, ker še vedno pričakujemo vsako odločitev, dobro ali slabo, od zgoraj. Mi smo se naučili tako misliti in funkcionirati. Toda ti časi so mimo in ni več dobro dopuščati, da odločitve prihajajo od zgoraj, ker na ta način ne bomo zgradili demokracije. Zelo pomembno je čimprej

zgraditi tako obnašanje, da se človek sam organizira. Pri tem je vseeno, kakšno vrsto iniciative imamo v mislih. Tukaj se spet pojavi vprašanje strahu. Ljudje se še niso naučili, da zmorejo, smejo, hočejo. Ljudje se morajo organizirati sami. Vsaka odločitev, ki ne pride po tej poti, je nedemokratična. Potrebno je vztrajati na tej državljanski samozavesti, na tem, da je človek državljan, in to je izhodišče, ne pa masa.

Kaj se pravzaprav dogaja s hrvaškimi mediji?

V vsakem primeru obstaja kontrola, neposredna ali posredna. Na televiziji in radiu obstaja uradna kontrola, saj gre za državne medije. Kontrola v časopisih je seveda posredna, poteka na najrazličnejše načine, najpogostje pa s samocenzuro.

Ali na Hrvaškem še sploh obstaja publikacija, v kateri bi vi lahko ta hip objavili svoje tekste? Ali imate v tem trenutku doma založnika, ki vas je pripravljen podpreti?

Niti eno niti drugo. Ni več časopisa, v katerem bi lahko objavljala, nihče me ne pozove, da bi pisala. Isto je z založniki, že dve leti se nihče ni zanimal za moje knjige. Mogoče jim knjige niso všeč, mogoče mislijo, da se ne bi prodajale, čeprav se prodajajo v petih, šestih državah. Morda mislijo, da so knjige zelo slabe kvalitete in ne želijo svojemu bralstvu prodajati takšnih smeti. Ne vem. Dejstvo je, da v lastni državi v zadnjih treh letih nisem izdala nobene knjige, v zadnjem letu pa tudi nobenega teksta.

Torej bi lahko rekli, da vam je Tuđmanova uradna oblast odrekla naklonjenost in ste neke vrste disident v času, ko bi ta pojem, povezan z verbalnim deliktom, v današnjem obdobju pravzaprav moral izginiti iz našega besednjaka?

Proizvodnja novih disidentov je zelo zanimiva stvar, ki govori o sistemu, o ozračju, v katerem živimo. Ljudi, ki mislijo drugače, v nobeni demokratični državi ne imenujejo disidenti in ne izzivajo javnega linča. Želim povedati, kakšna je naša situacija - ta proizvodnja notranjih sovražnikov je tipičen boljševiski pojav. Temu pravim neoboljševizem nove oblasti, ki je verjetno ogrožena na svoji poziciji in zato proizvajajo notranje sovražnike, kot da že ne bi imela dovolj zunanjih. Ni dovolj, če se človek solidarizira z osnovnimi stvarmi, da je Hrvatska žitev in Srbija agresor itd., ampak mora v tem prepričanju iti do povsem religioznih razsežnosti. Torej osnovna solidarnost ne zadostuje. Mislím, da je to nemogoč položaj, grozljivo izključujoč, ki mi ne pušča dovolj prostora kot posameznici. Ne bi rekla, da mi

je Tuđmanova oblast odrekla naklonjenost. Sploh ne mislim, da je problem v sami oblasti, ampak je velik problem tudi v mojih kolegih, novinarjih, ki napadajo določene ljudi, da bi si oprali roke. To je znana stara politika: napadaš določene ljudi, da bi pokazal, kako si dober, zvest in pravoveren. Mislím, da je vse zelo napihnjeno in skonstruirano in da ni nikakršne potrebe po proizvodnji notranjih sovražnikov ali disidentov. Če gledate to situacijo od zunaj: v vseh državah, kjer izhajajo moje knjige, pišejo, da sem hrvaška pisateljica. Če se moje ime identificira s Hrvaško, kakšen je potem moj položaj? Tako se mi vse to zdi povsem nepotrebno.

Verjetno ste bili večkrat tarča zbadljivk in posmeha zaradi svoje znane feministične drže, ki ste jo najbolje izpričali v zborniku *Smrtni grebi feminizma*, v katerem je spremno besedo napisal znani antifeminist. To, da ste prav njega zaprosili za besedo, je bila brez dvoma po eni strani zelo pogumna poteza, po drugi strani pa nadvse ironično in duhovito dejanje.

Da, ta teza drži. Mislila sem samo, da je to duhovita gesta, in hotela sem pokazati, da nisem noben šovinist. Zanimalo me je, kaj bo napisal, in mislim, da je dobro izpadlo. Kar se tiče feminizma, to je bila majhna skupina, kar je bilo sicer zelo pomembno, še posebej v medijih, vendar se ni moglo govoriti o gibanju. Še danes se dobro vidi, da gre za manjšo skupino žensk.

Kdaj ste se torej vi osebno srečali s feminizmom? Se je to zgodilo tukaj, na prostoru bivše Jugoslavije, ali v tujini, kjer ste preživeli precej časa?

Eno in drugo. Veliko sem potovala. Poleg tega sem študirala sociologijo in se je to nekako ujemalo eno z drugim. Rekla bi, da je prišlo iz teorije in potem prešlo v prakso, ampak kot veste, feminizem brez prakse ne obstaja, zato se je vse nekako prepletlo in ostalo. Danes sem še naprej feministka, nisem pa več aktivistka, ker se z aktivizmom ne ukvarjam več.

Pravite, da je bila to manjša skupina žensk. Ali ste mogoče sodelovali s tako imenovanim akademskim krogom feministk v Zagrebu, katerega vidni predstavnici sta bili Rada Iveković in že pokojna Lidya Sklevicky?

Seveda, me smo bile v tem krogu, ki se je imenoval *Žene i društvo*. To je bilo osem žensk, ki je leta 79 ustanovilo to skupino. Nekaj časa je bilo sto ali celo dvesto žensk, ampak ni bilo gibanja.

Vemo, da je na Zahodu lezbistvo integralni del feminističnega gibanja. Ali je ta zavest o nujni povezavi feminizma in lezbistva vsaj teoretično prodrla tudi v takraten jugoslovanski prostor? Če ni, zakaj ne, in kaj vi osebno mislite o tem?

Mislím, da je lezbistvo prišlo v javnost na zelo negativen način in da se lezbistvo in feminizem povezuje na zelo negativen način. Tako se je zgodilo na prostoru bivše Jugoslavije. Tudi sama beseda feminizem ima negativne konotacije pri nas. To bi lahko poimenovali dvojna negativnost. Takšen je ta imidž. Koliko časa bo trajalo, da se kaj spremeni, ne vem. V vsakem primeru ta problem nikoli ni bil v središču pozornosti in tudi sedaj, še posebej zaradi vojne, ni. Kar se tiče teorije pa ne vem, kako stvari stojijo, ker tega ne spremljam več redno.

Lani je v Zagrebu potekalo tradicionalno feministično srečanje, ki se je prej imenovalo jugoslovansko.

Vem za vsa ta srečanja, vendar na nobenem nisem bila. V tem diskurzu nimam več kaj povedati. Povedala sem že veliko, delam tisto, kar delam, moja stališča so še naprej feministična in mislim, da ni potrebe, da bi šla na takšno srečanje.

Saj nisem mislila tega. Prišlo je namreč do absurdne situacije, saj na lansko srečanje niso bile povabljene beograjske feministke, ki so od začetka vojne v protivojnem gibanju. Izgovor zagrebških feministk je bil embargo in to ravno v trenutku, ko sta se hrvaška in srbska oblast dogovarjali o ponovnem odprtju avtoceste Zagreb-Beograd. Ali resnično živimo v času, ko postaja nacionalizem, ki nas je pahnil v to mračno obdobje, edina sprejemljiva linija obnašanja celo takšnih skupin, ki so marginalne in ki bi v bistvu morale biti nadnacionalne?

Te skupine ne morejo biti izjema. Mislim, da je homogenizacija tolikšna, da marginalne skupine od tega ne odstopajo. To je moja izkušnja.

Ena izmed poglavitnih dilem, ki se venomer pojavlja, je vprašanje, ali je smiselno govoriti o obstoju tako imenovane gay in lezbične literature in umetnosti sploh. Kaj menite o tem?

Moram reči, da to vprašanje zame ni ustrezno, ker se s tem sploh ne ukvarjam. Načeloma pa sem proti temu, da se umetnost definira na takšen način, iz spolne opre-

delitve. Zdi se mi, da to ne bi smelo biti primarno načelo definiranja umetnosti. Moram reči, da se s tem nisem preveč ukvarjala, kot se tudi sicer preveč ne ukvarjam z artikulacijo umetnosti, ker raje pišem, kot pa se ukvarjam s teorijo. Kar se pa tega tiče, se mi zdi, da bi mi bilo najbližje takšno prepričanje. Vendar, pravim, morda nisem dovolj informirana, torej se distanciram.

Ste vrhunska intelektualka, izvrstna publicistka ter odlična literatinja, vsaj tako vas vidimo mi in drugod po svetu, kjer so vse knjige, ki ste jih doslej napisali, doživele izjemen uspeh. Katera izmed knjig, ki ste jih napisali, vam je najbližje in zakaj?

To je težko reči. Mislim, da mi je najbližje knjiga *Marmornata koža*. Moram povedati, da sebe doživljam predvsem kot pisateljico, kot nekoga, ki piše literaturo. Vem, da to zveni malce nenavadno, ker sem napisala več non-fiction kot fiction del, ampak tako je: intimno se želim doživljati kot pisateljico. Moja najljubša knjiga je *Marmornata koža*, zato ker se ukvarja z enim od velikih tabujev v naši kulturi in to je tabu seksualne matere. Zdi se mi, da se o tem niti ne piše niti ne razmišlja dovolj. To je precej skrito kot tema,

izkušnja, kot tema pogovora in kot literarna tema. Če se poskušate z ženskami pogovarjati o njihovih odnosih z materjo, boste naleteli na nekakšen zid. Meni pa se zdi odnos ženska - mati absolutno najpomembnejši odnos v življenju, ker gre za identifikacijo z istim spolom. Najbolj me je pritegnilo in me tudi najbolj zanima, na kakšen način se izraža problem spolnosti v tem odnosu. To me še vedno zanima in zato mi je ta knjiga najljubša.

Prav o *Marmornati koži* sem vam mislila zastaviti vprašanje. Za vas bi lahko rekli, da ste pisec detajlov, tistih brezštevlnih, a pomembnih podrobnosti, in kot ste sami omenili, se lotevate prepovedanih tem. Prav v tem romanu smo naleteli na zanimiv odlomek, kjer gre, pogojno rečeno, za precej izrazit homoerotičen odnos hčerke, kiparke, z materjo. Kiparka se namreč v trenutku, ko vidi, da se moške roke na razstavi dotikajo kipa njene matere, zave, da jo to moti, in tedaj se vpraša, ali morebiti zato, ker si v resnici sama želi teh dotikov. Ali gre torej v tem primeru za prefinjeno literarno metaforo, za aluzije na prepovedano homoerotično ljubezen ali za kaj drugega?

Ne vem, vi kot bralka lahko sklepate, kar hočete, vendar gre za eno in drugo. Mislim, da ta del homoerotičnosti v odnosu matere in hčere obstaja, še posebej v puberteti. Vse to hčerino preoblačenje, šminkanje, ti poskusi, da se identificira in potem materino sporočilo: Ne, ti se ne moreš identificirati z mano, ker še vedno nimaš nečesa, kar jaz imam, in to je spolnost, ki je zate prepovedana. To torej obstaja in mislim, da funkcijira kot metafora in kot realnost. Je pa to nekaj, kar je nam samim zelo težko priznati in tega nismo sposobni v sebi artikulirati, zato je to tabu, ki pa ima vezo z realnostjo.

S čim se trenutno ukvarjate? Imate morda že v mislih naslednji roman?

Imam, tri, štiri, pet, tako da je veliko dela za naslednjih pet let. Zato je pač treba samo sedeti in delati, nič drugega. Trenutno končujem novi roman *Božanska lakota*, ki govori o kanibalizmu v ljubezni, in potem bom začela delati na obširni non-fiction knjigi, ki je že naročena.

Hvala za pogovor.

Nataša S. Vegan, Bojana Vesel
foto: Jane Štravs

ALTERNATIVNA ZDRAVLJENJA

V New Yorku se je začel projekt za raziskavo alternativnih metod zdravljenja.

Pred nekaj meseci je bil v New Yorku ustanovljen *Treatment Alternative Research Project (TARP)* za raziskavo alternativnih metod zdravljenja aidsa. Projekt je nastal pod okriljem *ACT UP*, vendar se je kmalu ločil od svoje materinske organizacije, da bi lahko bolje deloval. Povod za ustanovitev *TARP* je bilo dejstvo, da poleg zdravljenja s protivirusnimi zdravili kot so AZT, ddC in ddI obstajajo še številne alternativne metode zdravljenja, o učinkih le-teh pa ni nič znanega.

Jon Greenberg (na sliki), ustanovitelj *TARP*, ki že več let piše in objavlja članke o stopnji znanja oziroma o pomanjkanju informacij v zvezi z alternativnimi metodami zdravljenja, je sredi aprila 1992 predstavil v gay časopisu *New York Queer* ozadje svoje radovednosti: "Od začetka aids krize in pravzaprav že dolgo pred odkritjem HIV, so se uporabljale različne nekonvencionalne metode zdravljenja in to z različnimi rezultati, kot na primer: zeliščni ekstrakti, dopolnilna prehrana in tradicionalna orientalska medicina, vendar tudi fizikalne in spiritualne metode. Vse to je bilo združeno pod nazivom alternativno zdravljenje. Čeprav so nekatere teh metod sodeč po glasnih govoricah ali celo v laboratorijskih raziskavah pokazale določeno učinkovitost, vemo o tem mnogo premalo. Zdi se, da je aids družba, vključno z osebami s HIV in aidsom, aktivisti in terapevti, razdeljena na dva tabora: na tiste, ki ne glede na dokaze odklanjajo vse alternativne metode zdravljenja, in druge, ki jih zagovarjajo ne glede na dokaze."

Dva tabora

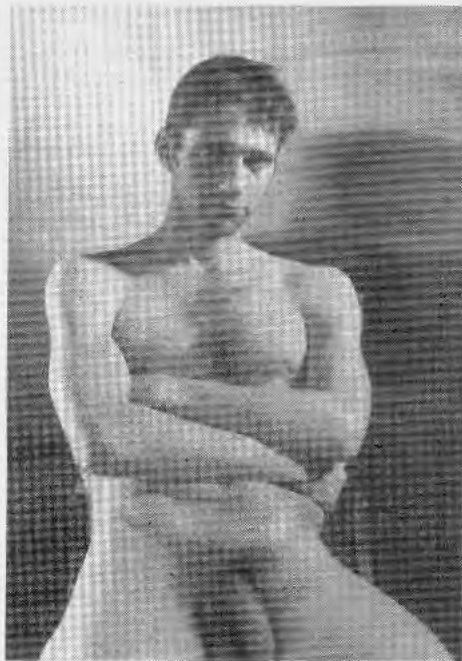
Greenberg razlaga, da se na podlagi ponujenih informacij ni moč odločiti za eno od metod zdravljenja in zato zahteva več informacij. To velja za učinke alternativnih sredstev na imunski sistem, proti HIV in aidsu samemu. Prvi *TARPov* princip je: ljudje s HIV in aidsom imajo osnovno pravico, da so informirani o svojem zdravljenju. Greenberg ostaja zvest svoji *ACT UP* bazi, pri čemer izhaja iz tega: "...da bomo svoja lastna avtoriteta. Najprej se moramo naučiti zaobjeti neznanje in dobiti odgovore, za kar potrebujemo jasna vprašanja in ljudi, ki jih bodo glasno postavili: *TARP*." In dodaja, da navsezadnje niso zdravniki tisti, ki nas ohranjajo pri življenju, "temveč prej naše prirojeno, včasih intuitivno razumevanje našega telesa, izpolnjeno z informacijami, ki jih potrebujemo, da bi izbrali..."

Do sedaj so se zahteve *ACT UP* usmerjale na pospeševanje dobianja dovoljenj za uporabo posameznih novih zdravil in na dostopnost zdravil za vse, ki jih potrebujejo. Greenberg: "Pri alternativnem zdravljenju je drugače: vitamini, masaža in akupunktura so naprodaj. V vsakem primeru za tiste, ki jih lahko plačajo."

Aids postavlja vedno nova vprašanja

ACT UP je v preteklosti zelo dobro uspel imenovati aids krizo oziroma dokazati, da gre pravzaprav za več kriz. Kar se preprečevanja novih infekcij tiče, so bile strate-

gije in zahteve hitro jasne. Pri zdravljenju aidsa pa se pojavljajo vedno nova vprašanja, ki zahtevajo vedno nove strategije. Te se kažejo tudi v dostopnosti ddC. *ACT UP* se je leta dolgo boril proti državni birokraciji in tržnim spekulacijam farmacevtske industrije ter za hitrejšo dostopnost medikamentov kot so AZT, ddI in ddC. Medtem je *FDA* (Food and Drug Administration) postopek pospešila, kar lahko prinaša nove nevarnosti. Po eni strani se želi omogočiti čimprejšnjo dostopnost uspešnih novih zdravil, po drugi strani pa se je bati nezadostno raziskanih stranskih učinkov.

TARP želi zbrati podatke o čistosti, koncentraciji, zanesljivosti kvalitete in doziranju dostopnih alternativnih produktov, ker so te informacije pomembne za raziskavo učinkov, tudi če se uporabijo le kot dodatno zdravljenje. Slednje je pri bolnikih v ZDA vedno pogostejše. Številni jemljejo blaga alternativna sredstva do tedaj, ko je res nujno potrebno doseči optimalno delovanje "močnih" zdravil.

Za to, da je o alternativnih metodah zdravljenja dostopnih le malo podatkov, sta dva vzroka: prodajna politika in usmeritev alternativnih zdravstvenih izvedencev. Za Jona Greenberga to pomeni, da bi etabrirani, konvencionalni raziskovalci morali biti motivirani za študije o uporabnosti alternativnih zdravil, saj bi morali biti principi in metode medicinskih raziskav uporabljeni tudi pri alternativnem zdravljenju.

Intuicija je nesmisel

Ugovor, da ima alternativno zdravljenje svoje lastne principe, ki niso združljivi s klasično zahodno medicino, je za Greenberga središčno vprašanje in hkrati ranljiva točka: "Skupnost za alternativno zdravljenje je prav tako kriva za pomanjkanje informacij. Dolga leta sem bil aktiven zagovornik njihovih metod, dokler mi ni bilo jasno, da so še veliko bolj pristranski in omejeni kot konvencionalni znanstveniki. Kako bi kot pa-

cient lahko prišel do pametne odločitve, če je vse odvisno od dobre intuicije mojega zdravnika? Kako lahko vem, ali mi nek prašek pomaga, če etiketa na njem pove o vsebini manj kot etiketa na škatli za kavo?"

Uveljavljeni raziskovalci so naslednja ovira pri raziskovanju alternativnih metod zdravljenja, saj praviloma lahko delajo le tedaj, ko neka farmacevtska tovarna zasluti dobiček z novim preparatom. "Kdo bo vlagal denar v raziskavo vpliva vitamina C na krepitev imunskega sistema aids pacientov, če se tega ne da patentirati. Na ta način zapravljamo možna zdravila." Čakanje, da se bodo uradne institucije čutile odgovorne za take projekte vsaj v ZDA ne pride v poštev. Greenberg pa je do uveljavljenih znanstvenikov optimističen: "Veljajo sicer za pristranske, toda pripravljeni so sodelovati pri poskusih, ki kaj obljublajo in so dobro pripravljani. Seveda pazijo na svoje dobro ime, vendar se tudi dobro zavedajo, da je bil penicilin odkrit v navadni plesni."

Jon Greenberg je *TARP* predstavil na VIII. mednarodni konferenci o aidsu v Amsterdamu. Predstavitve je imel tudi v različnih evropskih deželah.

ddI boljši kot AZT?

Na zadnjem srečanju *ACTUG* (skupina v ZDA, ki koordinira študije o aidsu) so bili predstavljeni rezultati študije pri 913 osebah z ARC ali aidsom, ki so bili zdravljeni ali z AZT ali z ddI in so pred tem dobivali AZT najmanj štiri mesece. Cilj študije je bil ugotoviti, ali je učinkovitejši AZT ali ddI, potem ko je pozitivna oseba že začela antivirusno terapijo z AZT. ddI je v primerjavi z AZT pokazal le zmerne rezultate. Na začetku se je zdel najmanj tako učinkovit kot AZT: v ddI skupini se je pojavilo manj infekcijskih bolezni kot v AZT skupini. Tudi porast T4 celic je bil v ddI skupini močnejši.

Ta efekt je ddI pokazal le v nizkih dozah pod 500 mg/dan; večje doze se slabo prenašajo. Vrh tega deluje ddI dobro le tedaj, če predhodno zdravljenje z AZT ni bilo predolgo. - Ali se bo ddI dejansko začel uporabljati kot prednostno protivirusno zdravilo pri HIV pozitivnih, še ni jasno. Pri študiji v ZDA so udeleženci predhodno jemali AZT. Možno je, da je ddI pozitivno vplival na že obstoječo rezistenco za AZT. Poleg tega tudi še ni dovolj spoznanj o tem, kako bolniki prenašajo dolgotrajno jemanje zdravila. Spoznanja ne zadoščajo, da bi osebami, ki jemljejo ddI, svetovali, naj ne jemljejo še AZT. - ddI se že dobi v mednarodnih lekarnah pod imenom *VIDEX* (tablete po 100 mg).

ddC dovoljen

Protivirusno zdravilo ddC, ki je svojčas veljalo kot najučinkovitejše zdravilo za kombinirano zdravljenje z AZT, je v ZDA in v Avstriji odobreno pod imenom *HIVID* (tablete po 0,375 mg) in se bo dobilo v mednarodnih lekarnah. Do sedaj so morale osebe s HIV, ki so želele izvajati kombinirano zdravljenje, iskati zdravila na črnem trgu. Samostojna terapija z ddC brez AZT se zaradi nezadostne učinkovitosti ne priporoča.

M.I.

SEKSUALNA DELAVNICA NA DUNAJU

Osrednja tema letošnje IIGA konference za Vzhodno in Srednjo Evropo, ki je potekala aprila na Dunaju, je bil aids. Predvidena je bila tudi delavnica z naslovom Varna spolnost za lezbijke, ki pa jo je **Lisa Power**, bivša sekretarka IIGA, ki je vodila pogovor, preimenovala v seksualno delavnico. Kljub temu pa ni manjkalo besed o varni spolnosti za lezbijke, čeprav le-te veljajo za najmanj "rizično skupino". Pa o safe sexu nekoliko pozneje.

Najprej nekaj o sami **lezbični spolnosti**, o kateri se pravzaprav še vedno zelo malo govori, lezbijke same je ne načenjajo prav pogosto, podobno kot je ne ženske nasploh - znano je, da o spolnosti veliko več govorijo moški. Seveda nam pornografska (hetero!) industrija in zbanalizirane, peyorativne predstave o tem, kaj naj bi ženske v postelji počele med seboj, dajejo lažni vtis, da je lez-

nimalo dvomov, strahu in celo povzročajo občutke krivde. To, da si "lezbijke nekaj vtikajo", ker nimajo penisa, je pač del homofobične folklore in je nemalokrat izrečeno v kontekstu omalovaževanja lezbične spolnosti in lezbištva nasploh. To je gotovo pomemben razlog, ki plaši lezbijke, saj seveda ne želijo ustrezati žaljivim in nemalokrat morbidnim predstavam, proti katerim se mnoge borijo. Gre pa tudi za to, da naj bi lezbijke nekako "dokazale", da so prave, osveščene lezbijke, ki ne potrebujejo nobenih, falusu podobnih predmetov. Torej, ko je na delavnici nanesel pogovor na to temo, je nekaj žensk vstalo in demonstrativno zapustilo predavalnico.

ln potem je Lisa Power omenila še nekaj občutljivih zadev, seveda z apelom, naj pač skušamo sprejeti, če jih že ne moremo razumeti, tudi spolne prakse, ki nam osebno

rajo, kar pomeni, da imajo spolne odnose tudi z moškimi, pri čemer je možnost okužbe veliko verjetnejša, če se ne zaščitijo seveda. Tako lahko okužijo tudi svojo partnerko oziroma žensko, s katero spijo. O aidsu pri ženskah oziroma lezbijkah je razširjenih veliko napačnih predstav. Prva je prav gotovo ta, da virus HIV skorajda ne ogroža lezbijk. Druga napačna predstava ali pomanjkljivost pa je v prepričanju, da se aids pri ženskah manifestira na isti način kot pri moških. Doslej ni bilo veliko raziskav o rizičnem spolnem obnašanju pri lezbijkah, tudi iz abotnega razloga, ker lezbijke menda ne seksajo prav dosti in da ni kaj raziskovati! Redkeje raziskave kažejo, da se aids pri ženskah izraža pogosto v obliki ginekoloških obolenj, kot so vaginalne infekcije oziroma kronična vnetja na delih ženskih spolnih organov. Ker to ni značilnost aidsa pri moških, se je dogajalo, da zdravniki ginekoloških težav pri ženskah niso videli kot možne simptome aidsa.

Pa pogledimo, kakšne so možnosti prenosa virusa HIV med ženskami oziroma, kako se je mogoče zaščititi. Omenimo najprej znana dejstva, da se virus HIV nahaja v telesnih tekočinah, krvi in spermi. Največ ga je v krvi in spermi, manj pa v slini, solzah, potu, urinu ali v mleku v prsih, kar pomeni, da bi velike količine teh tekočin morale priti v kri druge osebe, da bi povzročile okužbo. Doslej še ni bil zabeležen noben primer prenosa virusa preko sline. Zelo rizični so spolni odnosi (oralna stimulacija) med menstruacijo - kri nikakor ne sme priti v usta! Prav tako moramo paziti na ranice na prstih, ustih ali spolnih organih. V takem primeru se gotovo zaščitimo. Kakšna je torej zaščita za lezbijke? Omenimo najprej t.i. "**dental dam**", narejen iz lateksa, snovi kot pri kondomu, vendar nekoliko trdnješe in manj elastične. Dental dam se uporablja pri oralnem seksu (draženju spolnih organov partnerke z usti ali jezikom), tako da se položi na usta. To zadevo v obliki kvadrata dobite v raznih barvah in tudi raznih okusov, kot so čokolada, jagoda, vanilija ipd. Dental dam se je uporabljal najprej v zobozdravstvenih ambulantah, zato zaradi neelastičnosti in pa majhnosti ni ravno praktičen. Zato se sveruje uporaba navadnega kondoma, ki ga sicer uporabljajo moški. Kondom preprosto razrežemo, tako da dobimo pravokotnik, in ga uporabimo. Kot je videti iz priložene fotografije, je moč uporabiti tudi celofan za vakuumsko zavijanje hrane. Dental dam, že sam nepriročen, pa seveda ne more biti edino zaščitno sredstvo, saj lezbična spolnost ni zgolj oralna stimulacija, kot mislijo nekateri. V primeru ranic na prstu ali na prstih, zlasti, če jih vtikamo v vagino ali anus, uporabimo enega ali več naprstnikov ali pa kar **rokavico**. Tudi v vaginalni sluznici se namreč nahaja virus HIV, še posebej v sluznici z belimi krvničkami, ki so prisotne ob vnetju spolnih organov. Na žalost pa naprstniki in rokavice iz lateksa, kot posebna zaščitna sredstva za lezbijke, pri nas v Sloveniji, niso na voljo. Lahko pa se najdete

bična spolnost vsem znana in da tukaj ni kaj razglablјati, že zato, ker ni prisoten falus.

Lisa Power je načela pogovor o spolnosti z besedami, s katerimi poimenujemo "tiste" stvari. Tako smo imele priložnost slišati besede, kot so prsi, joški, pička, ščegetaveček, vagina, v več jezikih - v angleščini, nemščini, ruščini in tudi slovenščini. Skratka, besede, nam vsem domače, ki so seveda lahko neznansko simpatične. Kaj počnemo v postelji, je bil naslednji izziv. Polagoma so se iz zbrane skupine lezbijk na delavnici, v naključnem vrstnem redu, prikradli bolj konkretni opisi: oralni seks, poljubljanje, drgnjenje, vzajemna masturbacija... Kaj uporabljamo pri penetrantni spolnosti (če jo prakticiramo); so to prsti, morda celo pest ali tudi spolni pripomočki? "*Če vam je kakšno stvar o sebi težko povedati,*" svetuje Lisa Power, "*lahko rečete, da poznate prijateljico, ki počne določene stvari v postelji, čeprav boste v resnici opisovale svoje izkušnje.*" Tako je pogovor kmalu naletel na občutljive, predvsem politično občutljive točke v lezbični spolnosti. Seveda gre za spolne pripomočke oziroma predmete, ki se vtikajo v vagino. Le-ti med lezbijkami lahko širijo

niso ravno blizu. Spolnost je vendar fenomen, ki ga je težko stlačiti v ozke okvire, in nesmiselno je določati, kaj naj bi lezbična spolnost bila oziroma kaj bi ne smela biti, saj je tudi zelo individualno obarvana stvar. Tako je pogovor nanesel še na lezbijke, ki še ali pa občasno spijo tudi z moškimi. Njihovo spolno obnašanje je tako biseksualno, čeprav so talste ženske lahko pripadnice lezbične skupnosti in sebe doživljajo kot lezbijke, ne kot biseksualke. Seveda pa je največkrat njim namenjen očitek, da niso prave lezbijke.

In morda je čas, da spregovorimo o **problemu aidsa**. Virus HIV, ki povzroča okužbo, je sicer težje prenosljiv med dvema ženskama, kar pa še zdaleč ne pomeni, da so lezbijke imune. Po raziskavah, ki so bile opravljene v nekaterih zahodnih državah, vemo, da se je večina lezbijk okužila med spolnim odnosim z moškimi ali pa z uporabo okužene injekcijske igle. Še posebej v Združenih državah opažajo posoben fenomen rizičnega obnašanja med lezbijkami. Gre v glavnem za mlajše lezbijke, najstnice, ki še niso povsem prepričane o svoji identiteti in eksperimenti-

z medicinskimi naprstniki, ki ščitijo ranjene ali obvezane prste, kadar imamo opravka z vodo. Pri omenjenem zaščitnem ravnanju je priporočljivo uporabljati tudi **polzila** (lubrikatorje) z vodno osnovo, ki preprečujejo trenje. Omenimo še spolne pripomočke oziroma tako imenovani "**dildo**", ki se uvaja v nožnico ali zadnjik, pri čemer je zelo pomembno, da si ga partnerki ne izmenjajeta, v kolikor se **predhodno** ne razkuži.

Omenjena zaščitna sredstva morda zvenijo smešno, vendar pa vama spolnost za lezbijke nikakor ni iz trte zvita zadeva, še posebno, če ženske, s katero spite, ne poznate prav dobro (ali pa morda samo mislite, da vam je njena preteklost ali sedanjost dobro znana!), in nikakor ne pozabite na možne ranice na določenih telesnih delih!

Pa se vrnimo zdaj k **seksualni delavnici**. Po uvodnem nagovoru Powerjeve smo se razdelile v manjše skupine, v katerih naj bi spregovorile o konkretnih spolnih izkušnjah, si postavljale vprašanja, na katera pa ni bilo potrebno odgovoriti, če katera tega ni želela. Po začetni okornosti smo le načele nekaj tem. Recimo, ali govorimo, (glasno) vzdihujemo med seksom, so nam všeč tako imeno-

vane grde besede, ali uvajamo prst ali prste v vagino oziroma si to dopustimo... Odgovori, kolikor jih je bilo, so seveda bili različni. Ali partnerki povemo, kako želimo seksati, jo vprašamo, kaj si želi? Nekaterim se to ne zdi potrebno - neka udeleženka je celo menila, da smo Slovanke, v primerjavi z zahodnjakinjami, tako strastne duše, da so nam besede o spolnosti odveč, ker to pač počnemo tako dobro! No, pa šalo na stran. Nekaj jih je omenilo, da imajo v določenih trenutkih posebne želje in da to partnerki tudi povejo. Zaupajo ji tudi tiste svoje fantazije, ki sicer niso uresničljive. No, kmalu pa se je izkazalo, da veliko lažje govorimo o problemih, kot o tem, kaj počnemo v postelji. V moji skupini se je tako kmalu nekako zataknilo pri uporabi spolnih pripomočkov oziroma pri njihovi "politični korektnosti". In potem je bilo delavnice že konec. Najbolj zanimivo in tudi najpomembnejše je, da je sprožila potrebo po nadaljevanju pogovorov. Neka udeleženka se je kasneje pritožila: "*Pogovor se je pa prebitro končal - saj še do skupinskega seksa nismo prišle. Namreč, poznam prijateljico, ki jo to zelo zanima...*"

S.T.

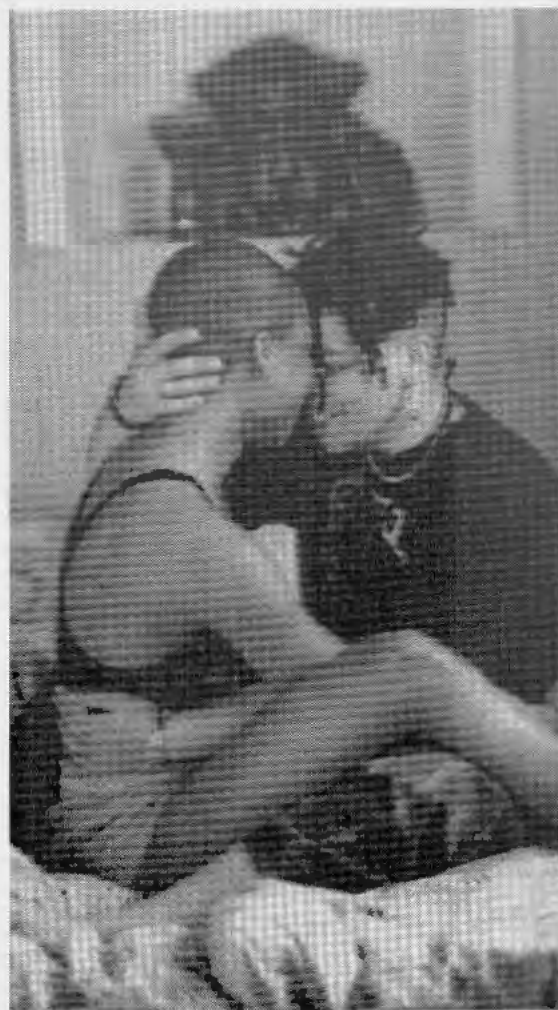
VIDEO

V Angliji je izšel video o vami spolnosti za lezbijke z naslovom **Well Sexy Women**. V prvem delu lezbijke, med njimi tudi specialistki dr. Lucia Grun in Robni Goma, odkrito in zelo informativno diskutirajo o vami lezbični spolnosti. Postrežejo nam tudi z nekaterimi podatki: približno 2,8 milijona Angležinj ima vsaj eno spolno izkušnjo z istim spolom, mnoge med njimi so razvile biseksualno ali lezbično identiteto. Prenos virusa HIV z ženske na žensko je zelo težko preučevati. Več kot 79% lezbijk, ki so v lanskem letu obiskale *Bernhard kliniko* (slavito kliniko za spolno prenosljive bolezni žensk je odprla Sandra Bernhard), je imelo vsaj eno spolno izkušnjo z moškim, ki bi lahko bil prenašalec virusa HIV. Zaradi tega se v HIV raziskavah med lezbijke štejejo le ženske, ki v preteklih desetih letih niso imele spolnih odnosov z moškimi. Izključeni so tudi primeri prenosa virusa preko injekcijskih igel. Kljub temu je še vedno težko ugotoviti, kako so se okužile ženske iz skupine "lezbijke" in kdaj gre za prenos virusa HIV z ženske na žensko.

V drugem delu videa sledijo štirje eksplicitni prizori lezbične spolnosti, seveda varne: oralni seks s folijo; seks v troje, pri katerem je ena udeleženka samo opazovalka; seks z rokavicami iz lateksa in seks s spolnimi pripomočki.

Video *Well Sexy Women* lahko naročite pri *Adrians Video*, 59, High Street, Wickford, Essex, SS12, 9AQ, UK. Cena je 15 funtov.

foto: Della Grace

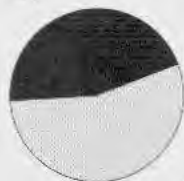

Če ste gay ali lezbijka, ki ne živite več pri starših ali ste stari nad trideset let ter že dolgo neodvisni, potem vam starši v življenju najbrž več ne povzročajo nikakršnih težav. Nasprotno pa lahko nekateri, ki še vedno živimo pri starših, ali smo od njih vsaj še delno odvisni in ohranjamo kontakte z njimi, sami povemo, kakšne težave imaš, če si v takšnem položaju. Mnogi izmed vas boste najbrž sedaj sami pri sebi pomislili, da naпослед ni pomembno, kaj si starši mislijo in koliko o našem življenju vedo, včasih je pa najbrž le prav, da se zavemo, da so starši vseeno naš prvi stik s svetom, da so nas leta vzgajali in če imamo še kolikor toliko spodobne odnose z njimi, se vsekakor spodobi, da smo poštene do njih in da jim ne prikrivamo resnice o sebi. In kakšno je dejansko stanje?

Da bi to izvedel, sem ob nedeljskih večerih anketiral dvajset gayev in lezbijk, starih med 18 in 30 let, saj smo v teh letih večina še vsi pri "starih" doma ali pa še nimamo službe. Zastavil sem jim nekaj vprašanj v zvezi z izkušnjami, ki jih imajo s starši in o njihovem življenju. Glede na to, da sem folk moril ob uri, ki je primerna za vse kaj drugega kot za nekakšno anketiranje, so bili kar ustrežljivi in samo eden se je odločil, da ne bo odgovarjal. Od vprašanih je bilo 40% lezbijk in 60% gayev, prvi rezultat pa je bil takle:

ALI (ŠE) ŽIVITE PRI STARŠIH?

da = 45%

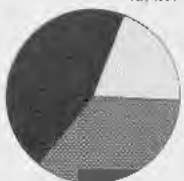
ne = 55%

Treba je dodati, da se v skupino, ki ne živi pri starših, štejejo tudi tisti, ki trenutno študirajo in so drugje, ali so se začasno odselili. Šo pa skoraj vsi še finančno odvisni od staršev in se torej še niso v celoti otresli "družinskih spon". To vsekakor vpliva na počutje in življenje.

Najbolj zanimiv del je seveda vprašanje, koliko staršev pravzaprav ve, da je njihov sin gay oziroma hči lezbijka. Na to vprašanje sem dobil naslednje odgovore:

da, ker sem jim povedal-a sama = 20%

ne = 80%

da, vendar niso izvedeli od mene osebno = 35%

Odstotek tistih, katerih starši ne vedo ničesar, je približno enak tistemu odstotku gayev, ki ne živijo pri starših. To navsezadnje sploh ni neobičajno, saj imaš v primeru, da si na svojem, veliko večjo svobodo in lahko počneš, kar hočeš. Tisti, ki so kljub lastnemu prikrivanju doživeli, da so starši izvedeli

za njihovo usmeritev, so bili ponavadi žrtev radovednosti staršev, od odpiranja pisem pa do brskanja po dnevnikih.

Vsaka od teh variant ima svoje prednosti. Ena najboljših je ta, da v primeru, da starši za našo usmeritev vedo, odpadejo vsi zadržki in strahovi okoli tega, kaj se bo zgodilo, če... Veliko je takšnih razlogov, ki govornijo v prid temu, da naredimo coming out:

- **Odrešeni bomo** neprestanega trepetanja pred nečim, kar lahko nekoč bo. Če ste kolikor toliko aktiven gay ali lezbijka in se povrh vsega udeležujete življenja na sceni, potem se vsak dan srečujete s takšnimi strahovi in vprašanji: kaj se bo zgodilo, če bo mama slučajno odprla tisto pismo; kaj bo, če me pokliče fant dekle po telefonu, medtem ko me ne bo; kaj naj jim odgovorim, ko se v ponedeljek jutraj vrnem iz Roza diska... in takih vprašanj je nešteto. Življenje v takšnem strahu pred coming outom je vse prej kot srečno, zaradi tega trošimo energijo in nikoli se ne moremo sprostiti. To še bolj občutijo tisti, katerih starši so že po naravi bolj zahtevni in hočejo vedeti za vsak trenutek, ki ga preživimo.

- **Nikoli se ne morete tako dobro skriti**, da vas ne bi prav nihče odkril. Starši niso neumni in dovolj je že najmanjši sum, pa bo šla vaša anonimnost po zlu. Če bi želeli res vedno vse prikriti, potem bo trpelo vaše zasebno življenje in prikrajšani boste za tisoč stvari, ki bi jih lahko počeli, pa jih zato ne boste mogli. Sam sem skušal na enak način voditi starše za nos, zato nisem šel niti v K4 niti na sestanke Roza kluba in neprestano sem se bal, da naredim kakšno neumnost. Vse skupaj je bilo popolnoma brez vsakega smisla, saj sta oba že pred tremi leti ugotovila, kaj se dogaja z mano. Coming out, ki

sem ga nato naredil, to v bistvu niti ni bil, ker jima nisem povedal čisto nič novega. Mama je rekla samo: "Vem."

- **Veliko težje si je izmišljati laži**, kot pa povedati resnico. Če lažemo, si drugi veliko prej zapomnijo naše zgodbe in nas lahko takoj ulovijo. Zato se moramo vedno sprosti učiti in si zapomniti, kaj smo povedali, ker se v nasprotnem primeru lahko znajdemo v pasti, ki smo si jo sami nastavili - zapleteno se v lastne izmišljotine. Ko se to zgodi, moramo reševati dvojno težavo: izkopati se iz lastne godlje in povedati resnico, ki je zato še toliko bolj obupna.

Seveda ima vsakdo od nas pripravljenih tisoč argumentov, s katerimi sam sebe prepričuje, da je čisto OK, če starše pusti lepo na miru. Kako naj vendar grem in povem nekaj takšnega mami in očetu, katerima se še sanja ne? Najverjetneje bom pričla histeričnemu izpadu in v hiši bo potem grozljiva atmosfera, vsakdo bo živčen in življenje v družini bo pravi pekel. Ko sem vprašal anketirane, zakaj še niso povedali staršem, kaj so, sem dobil približno takšne odgovore:

- *prav nič jih ne briga moje zasebno življenje,*

- *bojim se, da bi me zaradi tega moralno diskreditirali ali pa, bog ne daj, finančno ali še kako drugače,*

- *ne čutim se sposobnega za nekaj takega; ne zmorem prenašati takega čustvenega pritiska.*

Dobil sem tudi odgovore tipa: "Nočem jih s tem obremenjevati," kar pomeni čisto isto, kot če bi rekli, da ne želimo obremenjevati sebe. Včasih je potrebno, da koga obremenimo, če ga imamo radi in če nam je do ljudi. Pogost izgovor je tudi: "Prepričan sem, da vedo, le da nihče ne želi spregovoriti prvi." Takšni izgovori so zelo slaba tolažba. Pomenijo, da se enostavno s tem ne želimo sooči-

ti in da smo nepošteni, po drugi strani pa imajo tako starši svojo tolažbo, saj se lahko izkaže, da to ni res.

Zanimiv odgovor sem dobil od mladeniča 24-ih let, ki je rekel, da ne čuti nikakršne potrebe po coming outu, kajti za njega je njegova usmeritev nekaj povsem normalnega in ni nikakršnega vzroka za coming out. Kljub temu pa je rekel, da že dalj časa pripravlja teren in da bo staršem nekega dne vseeno razodel svoj način življenja.

Vsekakor se lahko coming out sprevrže v nekaj takega, kar si sami predstavljamo. Poznam ravno toliko primerov, ki so jih starši enostavno spodili od doma, kot tistih, ki so se s starši pogovorili in imajo sedaj v njih podporo. Vendar so to ekstremne situacije. Od staršev nikakor ne moremo pričakovati, da nas bodo v trenutku razumeli - na vsak način je to šok in nekaj časa bodo potrebovali, da se bodo temu privadili. Medtem je najbolje, da smo pripravljeni na temeljite pogovore in da jim pojasnimo, če jim kaj ni jasno, saj je ta način življenja za njih popolnoma tuj in nimajo prave predstavem o njem.

Preden izvedemo coming out, se prepričajmo, kakšen je odnos staršev do homoseksualnosti, kar naj bi pomenilo, da "pripravimo teren". Od časa do časa speljite pogovor na to temo in opazujte reakcijo. Postavljajte nedolžna vprašanja in se potem odločite. Izberite si čas, ko vas ne bo doma nihče motil in potem naravnost v tarčo. Kakršnakoli flancarija je povsem odveč, kajti končno sporočilo je samo: "Jaz sem gay/lezbička." Naj to ne zveni kot nekakšna tragedija ali opravičilo - nimate se za kaj opravičevati. Vaša čustva so vaša in vaše zasebno življenje ravno tako, vso pravico imate, da zaživite tako kot čutite. Če sami še niste povsem prepričani v svoja nagnjenja in se še niste odločili, ali pa ste biseksualec ali kaj drugega, ne izvajajte coming outa, da ne boste imeli potem še slabših občutkov.

-Ne sramujte se svojih čustev. Če se niste zmožni postaviti zase v tem kontekstu, potem je bolje, da še nekaj časa počakate. Ne pustite staršem, da bi vam krojili vaše osebno prepričanje in na vsak tak pristop odgovarjate enako. Ena od reakcij staršev je, da nekdo od njih reče: "Saj to je samo prehodno stanje in te bo že minilo," ali kaj podobnega. Na takšen pristop morate odgovoriti samo s trdnim "ne". Razložite staršem, da to ni nikakršno prehodno obdobje, ampak da je to del vašega življenja in vaših emocij.

-Če se starši nikakor ne morejo sprijazniti z dejstvom, da ste to, za kar vas do zdaj niso imeli, počakajte še nekaj časa in bodite potrpežljivi. Odgovarjajte na morebitna vprašanja in ne prepričujte nikogar, če ni pogovora za to. Če se kljub temu starši še naprej nočejo ali ne želijo s tem sprijazniti, potem ste svoje storili. To je namreč NJIHOV problem, ne vaš. Na svetu je že tako, da niso vsi z vsem zadovoljni in nič ne morete zato.

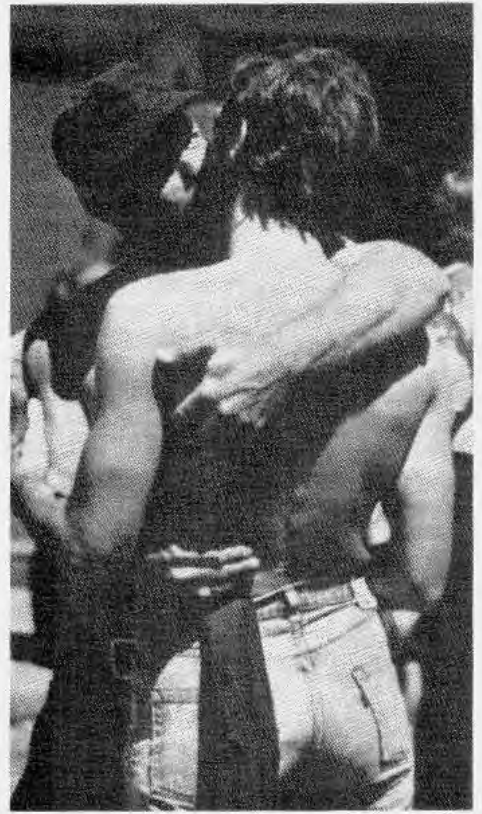
-Ne pustite, da bi vas starši obremenjevali z grožnjami, ki so posledica jeze ali ogorčenosti. Sami dobro veste, da se ne morete spremeniti in to jim tudi povejte, če je treba, tudi večkrat. Odvracajte vse morebitne predloge v zvezi s psihiatričnim zdravljenjem in podobnim. Recite jim, da jim tega niste po-

vedali zato, da bi jih prosili za pomoč. Povejte in vztrajajte na tem, da ste povsem srečni v svoji koži in da ne čutite nikakršne potrebe po drugačnosti.

-Eden od možnih načinov, na katerega starši reagirajo, je tudi samoobtoževanje. Prepričani so, da so oni krivi za vašo usmerjenost in da so nekaj zagrešili v vzgoji ali kaj podobnega. Pogovorite se z njimi in jim povejte, da vzroka za homoseksualno usmerjenost še vedno niso odkrili in da nikakor ne morejo obtoževati sebe.

Konec koncev je dejstvo, da coming out ne izpade tako grozno, kot smo si predstavljali. Če je staršem vsaj malo mar za vas in če vam želijo vsaj malo sreče in veselja v življenju, potem ne bi smelo biti nikakršnih problemov.

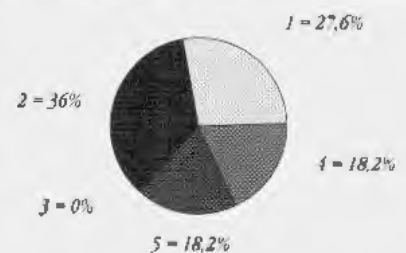
Na vsak način boste preživeli, tako vi kot tudi starši. Spominjam se svojega najbolj psihično uničujočega coming outa, ko sem moral svoja nagnjenja zaupati stari mami. S staro mamo sva bila ves čas dobra prijatelja in vedno sem ji vse zaupal. celo več kot materi. Nikoli pa se nisva pogovarjala o teh zadevah in tudi časa za kakšno pripravljajanje tere na ni bilo. Ko sem se dokončno odločil, da ima moje zasebno življenje prednost pred tem, kaj si bodo mislili ljudje okoli mene, in da je konec s prikrivanji in lažmi, sem nekega dne nenajavljeno prispel k njej na obisk in se odločil, da povem, pa tudi če se svet podre. Vedel sem, da nima stara mama o mojem zasebnem življenju niti najmanjšega pojma, in jasno mi je bilo, da bo to udarec, kakršnih je imela le malo v življenju. Vseeno pa sem želel biti pošten do nje, kar ne bi bil, če bi ji še naprej lagal vsakič, ko bi me vprašala: "Kako kaj dekleta?" Enostavno sem ji dejal, da se želim o nečem pogovoriti z njo, da vem, da jo bo šokiralo, ampak da je to dejstvo. Prenesla je čisto pogumno, nikakršnega kričanja in česa podobnega ni bilo, samo objela me je in potem sem se zjokal kot majhen otrok. Tako me je bilo vsega

strah, da sem mislil, da se bo res svet podrl. In kaj se je zgodilo? Sedaj imam v stari mami največjega prijatelja, s katerim se lahko pogovorim o vsem, kar me teži. Ni pomislila na to, kaj bodo rekli drugi, ampak na to, da bi bil srečen in da se mi ne bi kaj zgodilo. Življenje je naenkrat postalo veliko lepše in bolj veselo. Tudi dozna sem se znebil vsakršnega strahu in trepetanja pred tem, da bo kdo kaj zvedel. Bilo je vse prej kot lahko, toda lahko rečem, da se je splašalo in je bilo vredno vsake minute strahu.

Anketiranci so svoje **odnose s starši**, ki vedo za njihovo usmerjenost, razvrstili od kategorije 1 (najslabše) do 5 (najboljše):

Kategorija 2, ki je najbolj zastopana, pomeni,

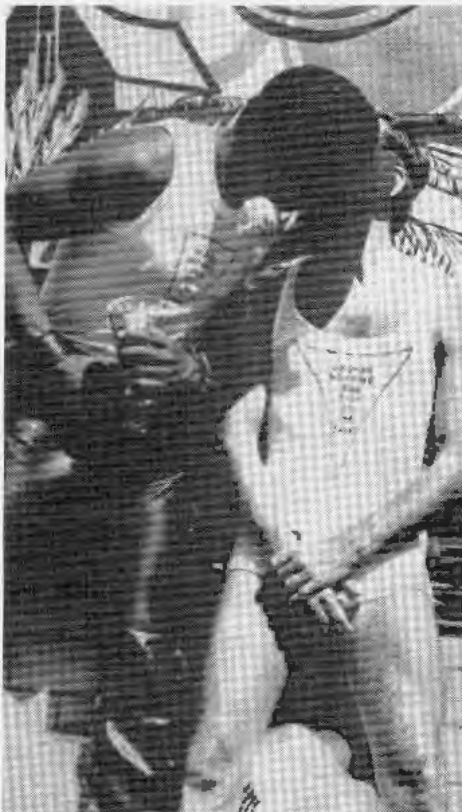

da se starši niso sprijaznili z dejstvi, da pa ne povzročajo problemov in da imajo njihovi sinovi/hčere popolno svobodo. Vsekakor je to boljše, kot da je v hiši prepir.

Za konec se moram za sodelovanje iskreno zahvaliti vsem, ki sem jih prejšnje mesec "gnjavil" po K&I. Vsem, ki imate doma probleme, ker se ne morete odločiti za ali proti coming outu, pa želim, da bi imeli čim manj težav. S tem člankom sem skušal pomagati tistim, ki so v dilemi, vsekakor pa bi bil vesel vsake vaše izkušnje v zvezi s coming outom doma. Pišite in opišite, kaj se je zgodilo, kako se sedaj počutite... Vsak prispevek bo dobrodošel.

Jadran

Silence = Death, Action = Life!

DRUGI COMING OUT - GAYI V POKLICNEM ŽIVLJENJU

K najbolj donosnim ameriškim porničem spadajo tisti, kjer lepi raznašalci pizz ali čistilci oken pri svojih bogatih strankah končajo v pet kvadratnih metrov velikih banjah. Kako je to v življenju, vedo najboljše številni anonimni gayi sami. Delajo povsod: na gradbiščih, v klavnicah, pri carini... Le ne opazi jih nihče.

Neki gay, finančni uslužbenec, je v lokalnem časopisu iskal drugega gayu, "da bi skupaj premagala izolacijo". Čedalje več moških želi priti ven - napoveduje se drugi coming out. Sicer je v tem primeru zaradi anonimnosti bila še uporabljena šifra, toda to je že lahko prvi korak... - spoznati barve v sivi vsakdanjosti.

Toliko pa drži: v vseh poklicih so tudi moški, ki ljubijo moške. Običajno velja, da se homoseksualni moški izogibajo umazanemu industrijskemu delu in rokodelskim poklicem ter da se zanimajo za "lepše" poklice. Socialni psiholog **Norbert Zillich** v svoji doktorski disertaciji (*Homoseksualni moški v poklicnem življenju*) pravi, da to niti slučajno ne drži.

Številne ankete sicer kažejo nadpovprečni delež poklicev srednjega sloja, vendar je to varljivo. Končno je to kazalec poklicev, ki so povezani s papirjem in svinčnikom - saj so ti prej pripravljene sodelovati pri anketah. Poleg tega je coming out enostavnejši za ljudi, ki so navajeni diskutirati. Kdor dela drugje, se raje izogiba lastnemu razkritju in posledičnim diskusijam.

Nek kmetovalec je izjavil: "Pri nas na vasi to ni tako enostavno. Pogosto se ob večerih peljem v mesto in tedaj sem popolnoma drug človek. Nihče si ne more misliti, kako svobodnega se počutim, ko zapeljem na avtocesto. Tedaj vem, da me ne bo nihče opazoval, in takrat zaživim."

Podobno vedo tudi uslužbenci. V podjetju so prijazen gospod "tainta", o katerem nihče ne ve, kakšno privatno življenje ima. Nek trgovski uslužbenec je takole povedal o svoji službi: "O vikendih lahko govorim le po ovinkih. Nekaj kolepic sumi, kako je z mano, toda zaupal sem se samo eni. Reagirala je čudovito, toda pristil sem jo, naj tega nikomur ne pove, saj nikoli ne veš, koga bi nekoč želeli odpustiti ali podobno."

To se tudi dejansko dogaja, čeprav vedno redkeje. Wolf je star 43 let in dela v fotolaboratoriju. Ko je šlo za to, kdo bo napredoval, so se začeli namigovanja: "Vam vendar ni treba skrbeti za družino," ga je zbadal konkurent. Polem pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Šef je poklical Wolfa na razgovor na štiri oči. "Zbadanje je vzel resno. Mislim sem, da me bo zdaj vprašal, ali sem homoseksualec. Imel sem čisto mehka kolena." Toda šef je rekel: "Kar počnete v prostem času, ni moja stvar. Zdi pa se mi, da je gospod S. s svojim zbadanjem dokazal, da ni sposoben pomagati sodelavcem v stiski. Zato sem za napredovanje predlagal vas."

Vendar pa se sumničnja v službi ne končajo vedno tako gladko. Peter, 45-letni pleskar, je moral doživeti provokacije svojih vajencev: "Zacenjalo se je že navsezgodaj zjutraj. V moj jopič so mi zattakali slike moških, ki so jih izrezali iz časopisov. Na svojem orodju sem našel brošuro o aidsu. Ko sem jih učil, so se mužali in dajali dvoumne odgovore." Nekega

jutra je prišlo do izbruha: "Ja, sem gay, in kdor ima k temu kaj pripomniti, naj kar izvoli." Nastopila je tišina. Nekateri so pozneje povedali, da se jim je to zdelo pogumno in da svojih provokacij niso mislili tako.

Pozitivne izkušnje pa ne dovoljujejo, da bi pozabili na poskuse odkrivanja gayev s pomočjo vprašalnikov in testov. V povezavi z aidsom so dobili taki testi nov pomen. Podjetja se bojijo dolgih bolniških staležev. In homoseksualnost še danes pri številnih podjetjih enačijo z veliko nevarnostjo okužbe.

Že pri razgovorih pred zaposlitvijo se vprašanja nanašajo direktno na družinske razmere delavca. Pri tem sicer še lahko blefiraš. Pri t.i. stresnem intervjuju, ko je prisotnih več izpraševalcev, pa se že lahko zagovoriš. Zato vaja pred njim ni odveč.

Posebej omenjamo test, ko kandidatu pokazžejo spolno nevtralne slike in ga prosijo, da ob njih pove kratko zgodbo. Gre za to, da se glede na interpretacijo slik lahko spozna moška homoseksualna nagnjenja. Čeprav ti postopki v strokovnih krogih veljajo za zastarele in preživete, pa z njihovo "pomočjo" še vedno odklanjajo kandidate.

Profesor psihologije **Erich Stern** trdi, da se pri homoseksualcih v času interpretacije slik, kjer se prikazujejo odnosi med moškimi, pojavljata jasna zavora.

Vrhunec izbora predstavlja t.i. osebnostni vprašalnik, ki vodi do zanesljive razporeditve. Pravi moški inora v enem od testov odgovori z NE na naslednje stavke: Tudi pri toplim vremenu imam pogosto mrzle roke in noge. / Srce mi včasih začne razbijati. / Redko se branim, če me kdo napade.

Tudi kdor se zdrzne, hitro premakne ipd., dobi "homotočke". In čemu je treba pritrčiti? Mislim, da bi lahko bil neusmiljen lovec. / So ljudje, ki me tako jezijo, da lahko pride do ročnega obračunavanja. / Če bi bil kdo od mojih prijateljev kaznovan, bi skupaj poskrbeli za kazen.

Stavka, na katera pritrtilno odgovori večina homoseksualcev, pa sta: Nikoli nisem imel pravega življenja. / Zelim si, da bi bil tako srečen, kot so videti drugi ljudje.

Tudi odgovor, da imaš pogosto občutek, da si storil nekaj slabega, ali da strela spada k stvarim, ki se jih bojiš, vodijo k rezultatu, ki govori o "perverznosti". Torej previdno!

V majhnih podjetjih v glavnem niso izpostavljeni takim testiranjem.

Psiholog **Zillich** je našel homoseksualce v vseh poklicih. Pri tem je ločil štiri vrste oziroma načine, kako se gayi obnašajo v delovnem okolju.

Omahljivi zaradi življenjske krize izgubijo službo in pozneje opravljajo poklic, ki je slabši od njihove izobrazbe. V njihovem delovnem okolju vladajo moški in ti gayi imajo vlogo žrtev. S svojimi nejasnim odnosom do homoseksualnosti so za to deloma krivi sami, pomanjkanje samozavesti pa jih naredi za lahke žrtev.

Previdni pa na podlagi svoje zadržanosti sploh niso poznani. So povzpelniki in zavrti do lastne seksualne orientacije. Niti ne sprejmejo svoje homoseksualnosti niti ne razmišljajo pravočasno o posledicah večje odprtosti.

Le če je direktno vprašan, govori o tem. Ni več zaposlen v svojem prvotnem poklicu, ker se mu to v določenem trenutku ne zdi več dovolj zanimivo in se zato izpopolnjuje na področju, za katerega ga posebej usposablja njegovo sedanje podjetje. Velja za dragocnega sodelavca, ni vodja in tudi ni svetovalec v konfliktih. Je kritičen, vendar tudi zadržan opazovalec poslovne politike. Socialno je manj integriran. Službenih zabav ne more prenesti. Opravljanju pa se izogne z distanco. **Potrpežljivi** je tretji tip. V glavnem najbolj ustreza stereotipu homoseksualnega uslužbenca. Dela v svojem poklicu, opravlja funkcijo predstojnika. V službi je zelo samozavesten. V homoseksualni svet se integrira že kot mladenič. Po Zillichu delajo taki v poklicih, v katerih so antihomoseksualne težnje oslABLJENE.

Odločni pa so značilni po svoji odprti homoseksualnosti, s katero povzročajo iritacije. Prikrivanje svoje homoseksualnosti bi doživljali kot omejitve osebne svobode. Tako dozori odločitev, da tak homoseksualnost vpelje v vsa področja svojega življenja. Pri tem je treba premagati vse reakcije kolegov. Vsaj poklicno je ta tip uspešen. Trdno je v svojem poklicu in v svojem delovnem mestu vidi zagotovljeno dolgotrajno zaposlitev.

Zillich priznava, da so njegova dognanja vezana na prostor in čas. Pri raziskavi v Berlinu, kot gay metropoli, je treba upoštevati, da so življenjske razmere za homoseksualce bistveno ugodnejše. Negativna spoznanja tako predstavljajo le vrh ledenega gora.

Peter (37) govori o svojih spoznanjih v majhnem severnonemskem mestu: "V naši banki poznamo približno 70% sivrak. In te poznajo tudi mene. Mislim, da če bi vodja banke vedel, da sem gay, ne bi bil nastavljen na to delovno mesto."

Podobno velja za majhne trgovine, kjer stanke stanujejo v isti ulici kot osebje. Andre, ki je dolgo živel v Osnabruecku, je imel toleranega šefa, ki mu je rekel: "Ko bi ljudje to izvedeli, bi se začele širiti govorice. Obratno torej svoje privatno življenje zase."

Strah je včasih neutemeljen. Čedalje pogosteje se spoznava, da ne velja to, kar je veljalo pred desetimi leti še kot zlato pravilo. Toni je delal v banki v majhnem kraju. Njegovi kolegi so vedeli za njegovo nagnjenost. "Nihče ni pripomnil kaj negativnega. Šef je bil mnenja, da je to moja stvar. In če se je kdo hotel šaliti na moj račun, ga je poklical na razgovor."

Mnogi živijo dvojno življenje, za katerega kolegi že dolgo vedo. Klaus (prodajalec v trgovini z živilji v Hamburgu) pravi: "Ko sem po več letih začel na to temo v pogovoru s kolegi, se je pokazalo, da že vsi vedo zame. Niso pa o tem želeli govoriti, ker so mislili, da bi mi bilo neprijeto."

Vendar danes bolj kot kadarkoli prej velja, da je delovno mesto dragoceno, zato se lahko izpostaviš šele, če se čutiš dovolj varnega in si prej vsaj malo preizkušal kolege.

Vsak posamezni primer je drugačen in zato je nemogoče dajati splošne nasvete.

(Rolf Winiarski, *Maenneraktuell*, 3, 1993, prevod in priredba Mare)

Kako se bova pravzaprav pogovarjala? Ali boš Edo ali Elena?

Oboje, tako da se pokažeta obe strani.

Pri nastopih se najbolj enostavno tvoj nastop prikaže kot transvestitski show - moški, ki je oblečen v žensko in tisti čas funkcionira kot ženska. Ali to pomeni, da si transvestit? Kako jemlješ samega sebe?

Nisem transvestit. Osebnost imam za imitatorja, ki se v trenutku, ko dela svoj show, spremeni v žensko, postane ženska. Toliko časa, dokler delam show program in še v času stika s publiko. Ko dam masko dol, nisem več ženska. Ne morem se označiti za transvestita, v privatnem življenju se ne preoblačim v žensko - recimo, da bi rekel, zdaj grem pa ven kot ženska, zato, da bom ženska.

Predno si začel nastopati, ali si se že oblačil v žensko; si se kot otrok oblačil v punčke?

Že od malih nog sem bil v času pusta vedno deklica, punčka. V srednji šoli sem delal programe za Novo leto, tam sem bil vedno dekle, bil sem Šerbi, pa Fanči Žnideršič... Nakar se mi je odprla pot k imitatorstvu.

In če te vprašam, ali si gay?

Zanimivo vprašanje. Sebe bi označil kot biseksualca, s tem, da bolj prevlada homoseksualna plat.

Zunaj so moški, ki nastopajo kot ženske, zelo različno usmerjeni: nekateri so heteroseksualci, celo poročeni, drugi so gayi, pa tudi transeksualci, se pravi, da se počutijo kot ženske, včasih si celo spremenijo spol. Ali se ti počutiš kot ženska - na splošno?

Ne, samo ko nastopam, to je v bistvu samo vloga.

Kako je, ko hočeš nekoga, recimo moškega, osvojiti? Če osvajaš kot ženska, je zelo verjetno, da boš osvojil heteroseksualca. Misliš, da se gayi odbijajoče obnašajo do tistih, ki bolj funkcionirajo kot ženske?

Večinoma res, saj si bolj želijo nekakšne prave moške. Če se oblečem v žensko, pridejo do mene tipi, ki vedo, kaj sem, pa vendarle hočejo imeti spolni odnos z mano. Če sem pa moški, je to malo težje. V glavnem bi lahko rekel, da ima vsak gay probleme. Nekateri se s sabo nočejo sprijazniti, nekateri skrivajo svoja nagnjenja. Družba je še tako nerazvita, da za njo to ni normalno. In tisti, ki v sebi zatirajo svojo usmeritev, prav nič ne dosežejo. Dosežejo morda to, da začnejo zares sovražiti ljudi "svoje vrste".

Ali ti v osebnih kontaktih, moških partnerstvih, pristajaš na tisto šablono o delitvi vlog, na moško in žensko.

Ne, nikakor ne. Če iščeš partnerja, iščeš človeka, ne iščeš določenega spola. Človeka, ki te bo dopolnjeval, te morda usmerjal. In mislim, da isto pričakuje od tebe nasprotna stran.

Kakšne so tvoje želje za prihodnost, kako želiš živeti?

Moja velika želja je imeti dva otroka, fantka in punčko, razumevajočo ženo, družino; če bo kdaj, ne vem.

Ali si želiš tudi tedaj nastopati kot ženska?

Zakaj pa ne, seveda.

Kaj pa odnosi z istim spolom; niso več v

E L E N A

okviru teh želja?

Mislím, da nič več. Tem ljudem bi potem nudil nekakšno "pomoč", bil bi jim kot oče. Poznam veliko homoseksualcev in vse bolj opažam, da je med njimi veliko intelektualcev, ljudi, ki razmišljajo, ki kaj ustvarjajo.

Kako gledaš na razliko med moškim in žensko? Kakšni se ti zdijo moški, kakšne ženske?

Moški so v bistvu zelo nezanimivi. Če jih gledaš samo na zunaj - vsi so po nekem kalupu. Zategnjeni v neke kravate, zrihtani tako, da so si vsi podobni. Ženske pa so si različne, ena od druge. Sam izgled, obraz, oči, make up... Kot ljudje pa: ženske po navadi samo jamrajo, kako jim je hudo, kaj vse morajo narediti, da bo njihov mož vesel... Medtem ko se moški o ženskah sploh ne pogovarjajo, razen v primeru spolnosti.

Ali si ti kot moški tudi tak?

Seveda.

Je tu kak razlog za tvojo imitacijo ženske?

Ja, je. Kot moški sem zelo nezanimiv. Nezanimiv od zunaj, znotraj sem zelo drugačen. Kot ženska pa sem lahko že na zunaj vsakič drugačen, odvisno od obleke, frizure, make upa... Enkrat sem lahko pridna deklica, punčka, enkrat fejš baba, drugič visoka, nedostopna, arogantna ženska.

Se tako počutiš svobodnejše?

Ja, tako nekako.

Kaj pa reakcije, starši, služba; verjetno vedo za tvoje nastope?

Vsi, ki so v mojem širšem krogu, vedo. V službi vedo, s čim se ukvarjam. Doma sem takoj po prvem nastopu povedal, kaj delam. Sestra ve, že vedno je bila bolj odprta. V službi sem po novoletni oddaji na *A kanalu* doživel zelo pozitiven odziv. Že prej sem jim povedal, da bo v oddaji nekaj zelo zanimivega, samo to. Po praznikih sem šel v službo s težkim srcem. Ampak videl sem, kako so bili navdušeni. Negativnega odziva sploh ni bilo. Moral sem posojati video posnetek, ker je vse moj nastop zelo zanimal. Celo sosedi na primer, ki se je zelo zabavala, tako da sem se ji šel tudi za pusta pokazati,

kako fejš ženska sem lahko.

Ali je bilo v okolju kaj namigovanj?

Samo v službi sem doživel neko manjšo sceno, že prej, s katero sem zelo hitro opravil. Na sindikalni zabavi sem, sicer kot moški, pel pesmi Helene Blagne. Takrat je bilo nekaj govoric.

Kako pa kaj publika?

Publika je čudovita. Na prvem nastopu, na lanski Rozaviziji v *Roza disku*, sem se tresel, ker nisem vedel, kako me bo publika sprejela. Sploh nisem pričakoval tako dobrega odziva.

Kaj pa straight publika?

Poleg v *K4* sem nastopal tudi v Grazu, v celjski *Jungli*, na *A kanalu*... Pa tudi za policaje sem že nastopal: na pustno soboto, ko sem šel s prijateljem iz *Robinzona*. Ustavila sta naju policaja, vozil je on, in hotela osebno tudi od dame, se pravi od mene. Ko sta policaja videla, da ta dama v bistvu ni dama, sta naju pustila kar čakati. Nekaj časa sem sedel v avtu, potem pa mi je bilo dovolj, odprl sem vrata, privil kaseto na ves glas in začel sredi ceste, na pločniku, izvajati svoj show. Policaja sta se začela rolat... kaj takega še nisem videl. Drugače pa me publika najprej zgolj gleda, kot z nekim strahom, kasneje pa oživi.

Zakaj pravzaprav imitiraš Heleno Blagne, ali zato, ker je tako poseobljena ženska? In ni čisto jasno, ali se delaš norca iz nje?

Sploh ne. Helena Blagne mi je do nedavnega v življenju igrala veliko vlogo. Bila mi je kot neka druga mati, na glasbenem področju. Kupil sem njeno prvo kaseto in začel zraven peti. In ko sem ugotovil, da pojem kar podobno, sem si rekel, da bi jo lahko posnemal. Pred prvim nastopom sem jo spoznal in jo prosil za video posnetke, da bi jo lažje imitiral - njen celoten imidž. Postala mi je zelo všeč. Takoj je tudi pristala, da jo lahko imitiram. Ko je videla moj nastop na videu, je bila vsa nasmejana, njen komentar je bil zelo pozitiven. Šele kasneje ji to ni bilo več všeč, nekako mi je prepovedala imitiranje... Drugače pa je najboljša pevka, kar jih je pri nas. Za naše področje ima mogoče kdaj preveč seksepilen imidž.

Kadar imam nastop, si prej kupim blago, ga nekaj časa valjam po omari, potem pa si začnem šivati obleko. Vadim pred ogledalom, obrazno mimiko, kretnje, korake, preizkušam make up... pojem, saj na odru pojem v živo čez posnetek H.Blagne.

Ko si oblečen v žensko, govoriš kot ženska?

Ja, obvezno, v bistvu igram visoko damo, ki hoče nekaj več, ki včasih tudi koga nadere, če si preveč dovoli, da včasih komu tudi eno čez uho. Kot ženska si veliko več lahko privoščim. Ker moški si pač žensk večinoma ne upajo tepsti.

Kaj pa načrti za prihodnost?

V načrtu imam spremeniti svoj program, uvesti tuje pevke, H.B. pa bom seveda še obdržal. Rad bi prišel v časopise, na TV. Skušal bom osvojiti Slovenijo, najprej kot imitator. Tako, da me bodo ljudje poznali. V pripravi pa imam tudi svoj lasten komad. Rad bi nastopal z lastno skupino, ampak kot moški.

B.M.

Foto: Jasna K.

NIZOZEMSKI GAYI VESELI NOVEGA PROTI-DISKRIMINACIJSKEGA ZAKONA

Nizozemski parlament je na svojem zasedanju sprejel novi protidiskriminacijski zakon, ki je končal 20 let trajajočo polemiko in Nizozemsko s tem lansiral med najbolj napredne države na svetu.

Samo osem izmed 150 poslancev nizozemskega parlamenta je nasprotovalo ukinitvi diskriminacije na osnovi spolne usmerjenosti, rase, narodnosti, spola, političnih nazorov, verskega ali neverskega prepričanja.

Diskriminacija v širšem pomenu je po nizozemski ustavi že prepovedana, toda tu je prvič, da je parlament natanko opredelil načine za ukinitvev diskriminacije. Tisti, ki mislijo, da se proti njim izvaja kakršnakoli oblika diskriminacije, lahko po novem zakonu vložijo civilno tožbo proti kršilcu.

Kljub vsemu dobremu pa obstaja tudi druga stran. Zakon mora namreč sprejeti še nizozemski senat in obstaja bojazen, da tu postopek ne bo potekal brez težav.

Nizozemski aktivisti so obrambnemu ministru že podelili medaljo, ker je naredil nizozemsko vojsko "gay friendly". **Relus Ter Beek** bo dobil nagrado za "neumorno prizadevanje in eniziazem" pri odstranjanju razlik med homoseksualnimi in heteroseksualnimi vojaki v vojski. Minister je izjavil, da poskuša v svojo politiko vnesti svoja notranja prepričanja, čustva in svoj pogled na normalnost.

V nizozemski vojski so uvedli obvezen tečaj za vse heteroseksualne častnike, ki bo pripomogel k boljšemu razumevanju njihovih homoseksualnih kolegov. Podobni tečaji se bodo začeli za zdravnike, duhovnike in psihologe v vojski in mornarici.

IZJAVE GAYEV V NIZOZEMSKI VOJSKI

Biti homoseksualec v nizozemski vojski je bil za podpolkovnika **Reneja Holtela** pred 15 leti velik problem: "Vojska je bila moje življenje in ko s svojimi kolegi nisem mogel govoriti o tako pomembni stvari kot je spolnost, sem se počutil zelo osamljenega."

Toda to se je dogajalo pred 15 leti. "Pred desetimi leti sem prekinil šest let trajajoče psihiatrično svetovanje in se končno odločil, da svojo homoseksualnost javno povem. Stvari niso potekale enostavno. Ko sem povedal svojemu kolegu, da sem gay, mi je obrnil hrbet. Vendar pa se je sedaj vrnil in dal mi bom še eno priložnost, da me sprejme takšnega, kakršen sem. Če je zame trajalo šest let, da sem si priznal svojo homoseksualnost, potem mislim, da je tudi drugim potrebno dati čas, da se na homoseksualce navadijo." Holtelova homoseksualnost ni bila ovira za njegovo napredovanje v poveljnika bataljona.

AMERIKA

Clinton bo držal obljubo in ukinitel diskriminacijo gayev v ameriški vojski. To bo dolgotrajen proces, saj je vojska najbolj konservativna institucija v državi. Odprava prepovedi bo potekala v dveh delih. Najprej bo **Aspin** ukazal, da se prepoved, ki datira še iz leta

1942, ne sme več izvajati in da nove vojaške obveznike ne smejo več spraševati o njihovi spolni usmerjenosti. Pol leta za tem pa bo **Clinton** formalno ukinitel prepoved. Tiskovni predstavnik ameriškega predsednika **Tom Foley** je dodal, da bodo prepoved nadomestili s kodeksom obnašanja, ki bo zelo natančno določal pravila obnašanja osebja v vojski.

V San Franciscu pa se je zbralo na stotine homoseksualcev in priredilo pohod v podporo predsedniku **Clintonu**, ki se bori za ukinitvev prepovedi služenja gayev in lezbijk v ameriški vojski. **Clinton** je v svoji predvolilni kampanji obljubil, da bo omogočil homoseksualcem služenje v vojski in je na tak način zbral glasove večine ameriških homoseksualcev. Lanska predvolilna kampanja pa je bila posebna še po nečem. Vodje volilnih štabov so namreč prvič v zgodovini homoseksualce obravnavali kot ciljno demografsko skupino in **Clintonu** na tak način pridobili enotno podporo številčne populacije.

IZJAVE AMERIŠKIH VOJAKOV

V ameriški vojski so mnenja veliko bolj zaostrena kot na Nizozemskem. Neki visoki oficir je izjavil, da nikoli ne bo dopustil, da "dva pedra plešeta na vojaškem plesu. Kaj takega je slab moralni zgled za vojaške obveznike in ni združljivo s strogo vojaško disciplino!"

Keith Meinhold, oficir ameriške mornarice, ki je trenutno edini oficir v vojski, ki je javno priznal svojo homoseksualnost, pravi, da je zelo razočaran nad predsednikom **Clintonom** in da se v obdobju šestih mesecev lahko nadaljuje gonja proti gayem in lezbijkam, kar bo privedlo k še večjim izgubam kvalititetnih in talentiranih ljudi, in to vse zaradi politike.

Holtelovi nizozemski zgodbi pa je v popolnem nasprotju zgodba **Jerryja Radforda**, ki so ga odpustili iz ameriškega letalstva aprila 1991. **Radford** je delal v ameriški zračni bazi na Nizozemskem in šele po dveh tednih zasliševanja zvedel, da raziskujejo njegovo "slabo spolno vedenje". **Radford** je bil popolnoma degradiran in je moral v času zasliševanja priti avtomobile. "To je bil lov na čarovnice. Vsi so se me izogibali, kot da bi bil gobav. Način, kako ameriška vojska ravna z nami, je prav nagnusen." **Radford** je po odpustu iz vojske ostal s svojim nizozemskim partnerjem. "Tukaj, na Nizozemskem, sploh ni nobene diskriminacije. Tukaj se lahko zaposlim in grem ven, ne da bi se mi bilo treba skrivati." **Radfordu** je med preiskavo pomagala Fondacija za homoseksualnost v Nizozemski vojski. Skupina, ki jo finančno podpira obrambno ministrstvo, je pazila na to, da je bila preiskava ameriške vojske v skladu z nizozemskimi zakoni.

KANADA ODPIRA POT GAYEM V VOJSKO

Pomembna sodna odločitev Kanade, da dovolji gayem in lezbijkam vstop v vojsko,

lahko prinese sankcije proti vsem delodajalcem, ki diskriminirajo homoseksualce. Za Kanado je ta odločitev daljnosežno zelo pomembna. Odločitev je vojska že sprejela, torej jo bodo kmalu sprejeli tudi vsi vladni sloji in privatni sektor.

Zvezno sodišče je v tožbi nekdanje poročnice, ki je morala zapustiti vojsko, potem ko je priznala, da ima lezbično razmerje, razsodilo, da je dejanje vojske v nasprotju s kanadskim Statutom o človekovih pravicah in svoboščinah.

Kanadske oborožene sile so kasneje najavile, da opravljanje vojaške službe ne bo več pogojeno s spolno orientacijo, kar bo odprlo pristo pot homoseksualcem, da se pridružijo oboroženim silam. Kanadčani bodo lahko sedaj ne glede na svojo spolno orientacijo brez omejitvev služili svoji državi.

SLOVENIJA - NEDEMOKRATIČNA VOJSKA

Po osamosvojitvi smo pričakovali val demokratizacije tudi v slovenski vojski. Vendar pa se je izkazalo, da sistem ostaja enak, kljub navideznemu obsojanju vsega slabega v jugoslovanski vojski. **Mag. Vinko Majcen**, vodja psihologov v slovenski teritorialni obrambi, je v intervjuju za *Večer* ("En sam, ki je ljubil moške", 28.2.1993) izjavil, da bodo iz slovenske vojske odpustili fanta, ker "se ni mogel prilagoditi življenju skupine vojakov" zaradi tega, ker je pisal pisma svojemu partnerju. **Majcen** je tudi izjavil, da je homoseksualnost tesno povezana z "deviantnimi pojavi, kot je na primer uživanje mamil in alkohola, ter se kaže v nevrotičnih ali emocionalnih motnjah". Po njegovih besedah v slovenski vojski ne zagovarjajo homoseksualnosti, hkrati pa tega tudi posebej ne preprečujejo. Vse je torej prepuščeno kolektivu, v katerem vojak opravlja svojo državljansko dolžnost. Kako prilagodljiv pa je kolektiv, nazorno govori članek v *Dnevniku* ("Kršitve tudi v naši vojski", 3.3.1993), ki pravi, da so "soborcu obljubili batine, če bodo morali zaradi njegove malomarnosti...". Po svoje zgovorno je tudi dejstvo, da *Ministrstvo za obrambo*, na katerega smo naslovili vprašanje o odnosu do homoseksualnosti v vojski, na naše pismo sploh ni odgovorilo.

Kako prilagodljivi so homoseksualci jasno kažejo desetine primerov vojakov in častnikov v slovenski vojski, ki skrivajo svojo homoseksualno spolno usmerjenost in ki nemoteno služijo domovini in nima z njimi nihče nikakršnih problemov. Na sposobnosti homoseksualcev kažejo tudi primeri iz demokratičnih držav, kjer so jasno dokazali, da so gayi in lezbijke enako sposobni za opravljanje vojaške službe kot ostali pripadniki družbe. Nenazadnje imamo v Sloveniji razvite organizacije, ki delujejo že skoraj deset let, in o kakršnih začetnih fazah homoseksualnosti že dolgo ni govora.

Z.P.

J A S N A K L A N Č I Š A R

J A S N A K L A N Č I Š A R

J A S N A K L A N Č I Š A R

J A S N A K L A N Č I Š A R

NA PODZEMNI Z RHIANN

Linda Devo

Predstavljajte si prometno konico na podzemni. In mene, ki sem se po stari navadi zadnji hip pripodila po stopnicah in komaj še stlačila v vagon. Obtičala sem stisnjena med vrata in prepotenega mladca, z obrazom zakopanim v njegovo vlažno, smrdečo pazduho. Iskala sem kaj, česar bi se lahko prijela, da me ne bi premetavalo naokoli. S težavo se mi je počasi le uspelo obrniti in pred seboj sem zagledala veličasten temnolas primerek ženske, ki je nonšalantno slonel na pregradi med sedeži - kot da bi bila na pustem otoku, ne pa na nabiti podzemni v najhujši prometni konici. Postalo mi je zelo vroče in nisem dobro vedela, čemu naj to pripišem, visoki temperaturi na podzemni ali pogledu na to neverjetno lepo žensko.

Skrivaj sem opazovala njene nenavadne zelene oči, dokler me ni pri tem zalotila in mi vrnila pogleda. Niti trenila ni z očmi, mene pa so začele peči od napora, da ne bi mežikala. Ozrla se je stran, da bi skrila hudomušni nasmeh, ki ji je šinil čez obraz. Zresnila se je in me spet pogledala. Smeh se je preselil v njene oči. Na smn prestrašena sem pogledala v tla. Do tega trenutka se je vlak ustavil že na nekaj postajah, tudi na moji. Obšla me je nora misel, da bi izstopila tam kot ona in ji sledila. Neumno, vein, a bila sem kot uročena in hotela sem vedeti, kdo je, kam in h komu gre.

Vlak je sunkoma speljal s postaje in vrglo me je vanjo. Na dolgo sem se ji opravičevala in skoraj umrla od zadrege. V levi roki sem držala torbo, desno pa sem položila na stekleno pregrado, na kateri je slonela, in se obupno trudila da bi vsaj na videz delovala

hladnokrvno in dostojanstveno. Nisem si je upala ponovno pogledati. Vso svojo pozornost sem usmerila na ohranjanje ravnotežja, čeprav sem bila stisnjena med ljudi, ki so me podpirali. Zalotila sem se, kako zijam v njene prsi, sladke obline, ki so ji napejnale srajco, in kako se v mislih izgubljam v njenem čutnem telesu. Začutila sem nogo, ki je silila med moji. Obrnila sem se postrani, da bi pridobila več prostora in lažje lopnila vsiljivca, ko sem opazila, je to pravzaprav ona. Najbrž sem zgledala prestrašeno, zasmejala se je in njen globoki smeh mi je spraval pokonci vse dlake na tilniku. Noge so se mi začele tresti in zaman sem se trudila, da bi jih tiščala skupaj. Prestopila sem se tako, da je bila njena noga med mojima, in pritisnila telo ob njeno.

Spregovorili nisva niti besede, molče se nama je uspelo premakniti v kot in se stisniti ob steno. Začela je premikati nogo, najprej komaj opazno, potem močneje, z roko mi je šla najprej čez prsi in nato pristala na pički. Stopila sem še bliže, tako da so se najine bradavice rahlo dotikale. Zibanje vlaka je storilo ostalo. Obupno sem si jo želela poljubiti, namesto tega pa sem začutila, kako mi odpenja zadrgo in me nepotrpežljivo vleče za pas. Z nekaj napora se je njena roka znašla v mojih hlačah.

Vlak se je ustavil in otrpnila sem od strahu, ko se je moški, ki naju je nehote zaslanjal pred pogledi potnikov, prerinil k vratom. Pred očmi so se mi zvrstile grozljive podobe, kako naju ujamejo z njeno roko nekje v mojih spodnjih hlačkah in naju zaprejo zaradi nespodobnega vedenja v javnosti. Bila

sem hvaležna tramam čakajočih potnikov, ki so napolnili vlak. Za nič na svetu je ne bi mogla ustaviti, tudi če bi jo hotela.

Ko se je vlak spet premaknil, je njen sredi-nec začel iskati pot skozi moje vlažne dlake do klitoris. Uspelo ji je in ko je s konico prsta zdrsnila čezenj, mi je zašepetala v uho: "Je ves ta sok tu zame?"

Nisem si upala odgovoriti, vedela sem, da besede ne bi zvenele, kot bi morale. Niti premakniti se nisem upala, da ne bi kdo v gneči začutil ritmičnega kroženja, ki ni imelo zveze s premikanjem vlaka. Palec mi je potisnil v pičko, globoko kot je le mogla, in ga v hipnotičnem ritmu premikala gor in dol. Z zadnjimi močmi sem se zadržala, da nisem z boki sledila njenim gibom. Izvlekla je palec in mi spet začela božati klitoris, medtem ko sta dva prsta še ostala v meni. Ves čas me je gledala v oči. Bila sem na tem, da eksplodiram. Spet je zašepetala:

"Zdaj, punčka, zdaj!"

Samo to mi je manjkalo. Še globlje sem se nasadila na njene prste in prišlo mi je v dolgih, vročih sunkih. Ves čas me je božala naprej, dokler mi ni prišlo še enkrat, kratko in skoraj boleče. Nehote sem glasno zastokala. Nog nisem več čutila, stala sem ob steni in jo trdno držala za roko. Izvlekla je prste in jih približala k obrazu, kot bi si hotela popraskati nos. Globoko je vdihnila njihov vonj in z usti oblikovala besedo: "Lepo".

Največ, kar sem zmogla sama, je bil šibek nasmešek. Iz zadnjega žepa je potegnila pero. Prijela me je za roko, ki je še vedno stiskala njeno, in na potno dlan napisala: "Mogoče mi boš kdaj hotela vrniti uslugo. Rhiann." Pod sporočilo je pripisala še svojo telefonsko številko.

Vlak se je spet ustavil. Medtem ko se je prerivala k vratom, se je ozrla nazaj in rekla: "Veseli me, da sva se spoznali!" Pomežiknila mi je in izginila v gneči.

Zlezla sem nazaj na svoje mesto. Nisem se zmenila za radovedne poglede svojih sopotnikov. Najbrž so mislili, da bom omedlela zaradi vročine. Nenadoma sem se zavedla bizarnosti dogodka in planila v smeh.

Vlak je ustavil na končni postaji in vsi so izstopili. Prestavila sem se na na drugi konec perona, da bi ujela vlak domov. Med čakanjem sem iz torbice izbrskala pero in beležko. Toliko sem še bila pri sebi, da sem prepisala njeno številko, preden bi zbledela na potni dlani. Morda jo kdaj pokličem...recimo nocoj!

prevod: TK

Foto: Helen Petersen

Linda Devo ima 23 let, je lezbijka, mati, budistka, študentka strojništva in ovnica. Rada kolesari, posluša glasbo, bere in flirta. Zgodba Na podzemni z Rhiann je bila objavljena v knjigi lezbičnih erotičnih zgodb in poezije, ki je pod naslovom More Serious Pleasure leta 1990 izšla pri angleški založbi Sbeba.

THE CRYING GAME

When a Man Loves a Woman. Začne se v lu-
na parku, prav tako kot v *Mona Lisa*. V ozad-
ju omenjeni komad, v ospredju angleški črni
vojak na Irskem (**Forest Whitaker**), ki si
zaželi zabave z dobro mačko (**Miranda
Richardson**), ki se pozneje izkaže za pri-
padnico IRA. Zadane ji mega medvedka in
jo odpelje pod most, kjer ga ugrabijo fana-
tični pripadniki IRA. Nataknejo mu kapuco,
ga zaprejo v zapuščeno bajto, kjer ga čuva
prijazni popustljivi Fergus (**Stephen Rea**).
Vojak Jody takoj odkrije njegove dobre last-
nosti in v treh dneh postaneta dobra prijatel-
ja, napetost v njunem odnosu pa stopnjuje
prisotnost homoerotičnosti (?). Jody mu po-
kaže sliko svoje punce ter ga zaprosi, da jo
po njegovi smrti poišče in ji pove, da je mis-
lil nanjo. Ustrelil naj bi ga sam Fergus, a prej
se sredi gozda zgodi nesreča, saj Jodyja pod-
rejo tanki angleške vojske, ki v učinkoviti
akciji pokonča nekaj Ircev.

Film se tu prevesi, zgodi se odločilni preo-
brat. Fergus spremeni svojo identiteto, pre-
beži v Anglijo, se zaposli pri gradbenem
podjetju in poišče Jodyjevo dekle, prikupno
sexy sofisticirano frizerko Dil (**Jaye David-
son**). Striženje, spoznavanje in osvajanje v
baru, junaška rešitev dekleta pred nasil-
nežem in vse bolj tesno ljubezensko razmer-
je. Napetost raste hkrati s tem in z misterio-
znostjo. Oba nekaj prikrivata: on svojo
identiteto in namen, ona svoj spol. Ko ga
Ona razkrije, se mu zvrsti in zbeži. A vendar-
le ne more preko svoje narave: ljubi jo. Ko
ga IRA spet poišče za izvršitev uboja in se
znajdeta v nevarnosti oba, ga Ona zveže in
mu s tem prepreči izvedbo akcije, ki spod-
leti tudi obema pripadnikoma IRA. Enega
ustrelijo, drugo pa kot edino (pravo) osebo
ženskega spola v filmu s tresočimi rokami
razmrcvari Ona, potem ko vdre v njeno
stanovanje. Odgovornost za njen uboj pre-
vzame On. *Stand by Your Man.*

TRIJE SREČNI IZ IGRE NA SOLZO

NEIL JORDAN. Rodil se je leta 1951, odras-
čal v umetniški družini v Dublinu in se že
zelo zgodaj preizkusil kot pisatelj. Ker je bil

razočaran z realizacijo svojih scenarijev na
Irski TV in BBC, se je režije lotil sam in debi-
tiral s filmom *Angel* (1982), vizualno atrak-
tivnim trilerjem s političnim ozadjem. Bri-
tansko kariero je pričel z rafiniranim horor-
jem *The Company of Wolves* (TVS, 16.4.).
Leta 1986 sledi izjemen uspeh s filmom
Mona Lisa, v katerem na subtilen način
spregovori o odnosu med nepomembnim
gangsterjem in elitno črno prostitutko, ki se
ob koncu izkaže za lezbijko. Zanj je nagra-
jen v Los Angelesu in Cannesu, s tem pa so
se mu vrata v Hollywood na široko odprla. S
filmoma *High Spirits* in *We're No Angels* pa
se mu izlet v Ameriko ni povsem posrečil.
Vmil se je domov in leta 1990 posnel čudo-
vito družinsko dramo *The Miracle*. Za pro-
jekt *The Crying Game* je po nekaj letih pri-
zadevanja komaj zbral dovolj sredstev, ker
se je toliko politike, rasizma in seksualnosti
v enem samem filmu zdelo večini producen-
tov več kot preveč. Končno se mu je izpol-
nila želja, da prikaže junaka, ki pri iskanju
najskrivnejših delov samega sebe odkrije

stvari, za katere se mu še sanjalo ni, da bi
lahko obstajale. Poustvaril je tako svet v
katerem moški izbirajo moške, ženske so v
njem popolnoma izključene; edini ženski lik
je zato najbolj surov in skrajno negativen.
Jordan namreč meni, da moški ne morejo
emocionalno funkcionirati znotraj sveta, ki
so jim ga ženske vsilile. Za scenarij je prejel
oskarja in samo želeli si je, da bi si lahko
čimprej omogočil svoj naslednji projekt, ki
nosi delovni naslov *Jonathan Wild*.

JAYE DAVIDSON. Medtem ko je igralec
Stephen Rea sodeloval z Jordanom že v nje-
govem prvencu, pa se Jaye Davidson z vlo-
go enigmatične "femme fatale" predstavlja
na filmu prvič. "Sladek je in čudovit", pravi
o njem Rea, "kakšna škoda, da ni ženska: to
je njegova edina napaka". Petindvajsetletni
Jaye ni nikoli čutil nagnjenja za igro. Še zdaj
ga ne. Rodil se je kot sin belke in črnca v
Kaliforniji, vendar so se starši preselili v
Anglijo, ko mu je bilo komaj tri leta. Zdaj je
že dolgo prisoten v britanski modni industri-
ji. Za film ga je odkril Jordan sam, med pi-
sano množico sodelujočih pri snemanju
Jarmanovega *Edvarda II.* Na prvi pogled je
vedel, da prav on poseduje melanholično,
čarobno, dvoumno, neposredno, unikatno
katarzo, idealno za vlogo Dil(a). Davidson
prenaša breme slave s pristržno ljubkostjo.
Bil je nominiran za oskarja, ni ga dobil. Da
je izjemen, pa potrjuje dejstvo, da gledalce
celih 69 minut filma drži v prepričanju, da je
ženska. In še potem mu ne bi vsi verjeli, če
svoje spolne identitete ne bi dokazal tudi
vizualno.

BOY GEORGE. Še se spominjamo hitov *Do
You Really Want to Hurt Me* in *Karma
Chameleon*. Bili so to časi **Culture Club**, ča-
si ljubezni, seksa, droge in denarja. Ko mu
je **Jon Moss**, bobnar ansambla, pomahal v
slovo, je band razpadel, Boy pa postal tota-
len junkie. Poslužil se je številnih poti k oz-
dravljenju, od budizma, hinduizma (via Hare
Krishna) do homeopatije, in uspel: "Mislim,
da samega sebe sedaj precej bolje razumem.
Navadno sem govoril, da sem biseksualec,
kar je čista laž: še sedaj imam slabo vest za-
radi tega. Vedno sem želel biti velik sklada-
telj, vendar gay skladatelj, ki bi s svojimi lju-
bezenskimi pesmimi ljudem razložil, da spol
ni pomemben - ljubezen je ljubezen, boleči-
na je bolečina - za vse velja enako". V origi-
nalu je pesem *The Crying Game* leta 1965
zapel **Dave Berry**, ko pa je Jordan izbiral
novega izvajalca, je bil Boy prva in edina
varianta: "On je eden najboljših glasov v tem
poslu," pravi režiser, "sladek, čustven in gan-
ljiv obenem". V zadnjih dveh letih je Boy
George ustvaril preko dvesto pesmi. V krat-
kem lahko pričakujemo njihovo realizacijo,
kakor tudi avtobiografijo, ki je delovno po-
imenovana *Take It Like a Man*. Do takrat pa
bomo poslušali Igro solz, ki ga je po petih
letih spet popeljala v sam vrh glasbenih
lestvic.

JOKAJOČI OSTALI. To so seveda gledalci,
ne glede na... katerih srca v igri solz bijejo
kot eno. Zato je ta "mali" film tako velik. To,
da je kulturni gay film leta, je pa samo še za
povrh. In če ste ga spregledali, ne boste
nikoli izvedeli, kdaj je moški najbolj nag.
(Takrat, ko razkrije svojo skrivnost.)

Gusti EROS & Andrej TANATOS

MEDVEDKI IN NABOJI

Berlin: Novi azijski film in večni Jarman

Berlinale je tudi letos poskrbel za promocijo številnih gay filmov, ki so redni gostje festivala, predvsem v sekcijah "Panorama" in "Forum mladega filma". Tokrat pa se je zgodilo še dodatno presenečenje. Tajvanski gay film *Hsi jen* (Poročna gostija; **Ang Lee**) je ex aequo prejel grand prix, zlatega medveda. Nastal je ob pomoči kitajsko ameriške koprodukcije, govori pa o tajvanskem mladeniču, ki si v Ameriki pridobi ugled, bogastvo in - ljubimca. Starši, ki so ostali doma, ga neprestano vzpodbujajo k poroki, ker jim svoje homoseksualnosti seveda ne upa zapati. Odloči se za prevaro, ki jo poznamo že iz odličnega **Weirovega** filma *Green Card*: za navidezen zakon z žensko, ki se z načrtom strinja, saj bi si tako pridobila zeleno karto. Po poroki, ki se je udeležijo tudi starši, pa se prično nepredvidene težave: ženinov oče zboli in družina ne more domov, nevesta napove bodoče materinstvo, ljubimec, ki se je naveličal igrati samo ženinovega "prijatelja", pa svoj odhod... Kitajska se v tej smeri zaradi izjemnih restrikcij "prebuja" dokaj počasi, pač pa ima homoerotika nezaustavljiv vpliv, poleg na tajvanske, še na filme iz Hongkonga, Južne Koreje, Tajske in Filipinov. Naj bo tu omenjena samo tajvansko hongkonška koprodukcija *Ch'ing sha-onien na cha* (Uporniki neonskega boga; **Tsai Ming-liang**). Še posebno prijetno pa so letos presenetili Japonci. Njihovi že prislovično poetični filmi so letos obilovali z gay vsebinami, ki jih do sedaj od njih nismo pričakovali. In sploh ni šlo samo za unikum, zato omenimo vsaj tri. *Okoge* (Ženska, ki se družijo s homoseksualci; **Takehiro Nakajima**) prikazuje mlado žensko, ki jo fascinira neki gay iz Tokia in mu to na pogumen in nenavaden način tudi dokazuje. Film se tako iz prvotno zastavljene komedije počasi prelevi v melodramo, poseben pečat in čar pa mu dajejo številne seksualne scene med moškini. Film *Kira kira hikaru* (Svetlikanje; **George Matsuoka**) je zanimiva slika o skrhanem zakonu med mlado alkoholičarko in prikritim gay zdravnikom, ki daje dovolj možnosti za vse vrste predvsem zabavnih situacij. *Hatachi no binetsu* (Rahla vročica dvajsetletnikov; **Ryosuke Hashiguchi**) pa je živ odsev gay subkulture sodobne Japonske. Azijski "marginalci" so seveda nad vse zanimivi, le vsebina sama (odnosi med gayi) je morda nekoliko preveč diskretno prikazana. Posebne pozornosti, kot vedno, je bil tudi letos deležen **Derek Jarman**. Le da ga je bolezen prisilila, da se festivala po dolgih letih ni mogel udeležiti osebno. Zato pa *Wittgenstein*, njegov nov film, ni bil deležen nič manjšega odobravanja, še posebej, če vemo, da ga je za borih dvesto tisoč funtov, ki sta mu jih odobrila BFI in Channel 4, posnel v pičlih dvanajstih dneh. Ludwig Wittgenstein (**Karl Johnson**; Ariel iz *The Tempest*) se je rodil v bogati dunajski družini leta 1889 in kmalu pobegnil v Anglijo, kjer je s svojo "pokvarjeno" filozofijo posekal tudi taka misleca kot sta bila Bertrand Russell (**Michael Gough**) in ekonomist John Maynard Keynes (**John Quentin**). Režiser v scenariju prepleta njegovo strokovno delo, pre-

bija pa se tudi skozi njegovo nekolikani zadržano homoseksualnost, ki je sicer ni skrival ali tajil, ni je pa tudi aktivistično propagiral. Precej bolj neustavljiv in neustrašljiv je v svoji homoseksualnosti Keynes, s katerim od časa do časa deli čednega študenta Johnnyja (**Kevin Collins**). To pa je tudi že nivo, ki se da "brati" kot alegorija na HIV-pozitivnost, upoštevajoč pri tem bojazen zadržega heterosa Russella, zaradi "infekcije mnogih mladeničev", ki naj bi jih Wittgenstein "okužil" s svojimi predavanji. Umrl je leta 1951, njegove poslednje besede pa so bile: "Povejte jim, da je bilo čudovito".

Berlinale vsako leto postreže tudi z zanimivimi dokumentarci. *Last Call at Maud's* (**Paris Poirier**) govori o lezbični sceni "west coast" San Francisca od štiridesetih let pa do danes. Naslov filma *Rock Hudson's Home Movies* (**Mark Rappaport**) je zgovoren že sam po sebi, zato naj posebej opozorim še na film *Sex Is ...*, ki govori o dvajsetletnem boju zoper aids in ga je posnel HIV-pozitivni režiser **Marc Huestls**.

In tako smo že pri temi, ki se ne more končati drugače kot tragično. Režiser **Amos Gutmann** je presenetil svet, predvsem pa Izrael, kamor se je preselil iz Budimpešte, kjer se je leta 1954 rodil, že s svojim filmskim gay prvencem *Drifting* (1983). Letos pa je predstavil delo *Amazing Grace*, na lanskoletnem jeruzalemskem festivalu je zanj dobil prvo nagrado, v njem pa je spregovoril o 17-letnem Jonathanu, ki vztraja v prijateljevanju s HIV-pozitivnim Thomasom, ker bi bil to lahko poslednji razlog, ki bi ju odvrnil od ljubezni. Zla usoda pa je hotela, da je ravno v času festivala za aidsom umrl režiser Amos Gutmann sam.

Bolj ko se aids širi, večji je tudi odziv filma nanj. Med tovrstnimi je bil na festivalu deležen največje pozornosti film *Les Nuits Fauves* (Divje noči). Posebej pa se je odlikoval doma, kjer je prejel kar štiri cezarje, najvišja priznanja za filmsko usvarjalnost v Franciji, med drugim tudi za najboljši film. Žal pa režiser **Cyril Collard** slovesnosti ob podelitvi ni dočakal. Le nekaj dni pred tem je umrl za aidsom.

Nikoli izbrisan strel

Ko se Revolver sproži zares, potem podeli priznanje za "naj obraz". Prvi dobitnik je **KEANU REEVES**. Rodil se je 2. septembra 1964 v Bejrutu (Libanon), po večletnem potepanju s starši po svetu se je ustalil v Kaliforniji, kjer je s filmom *Young Again* (Stern.85) pričel svojo filmsko kariero. Morda bo koga zanimal podatek, da je še samski, ker za kakšno resno zvezo preprosto nima časa! Naboj si je prislužil s pojavom v akcijski kriminalki *Point Break* (**Bigelow**.91), ki pa je žal tiste vrste, ki jo pozabite takoj, ko oh odhodu iz dvorane prižgete svoj prvi čik. Še pa kot gay prav ob tem filmu resno sprašujem, če sploh še zmorem in znam katerikoli film videti in gledati "normalno", neobremenjen s čutnostjo in čustvenostjo, ki v vsakem liku, prizoru, dogodku... išče homoerotične konotacije. Sem res(no) bolan, ali samo pretiravam v fantaziji, ki si je privzela krila in odletela v (samo)svoj svet. Ampak zakaj se vendar urejeni in nadebudni rekrut med agenti FBI-ja

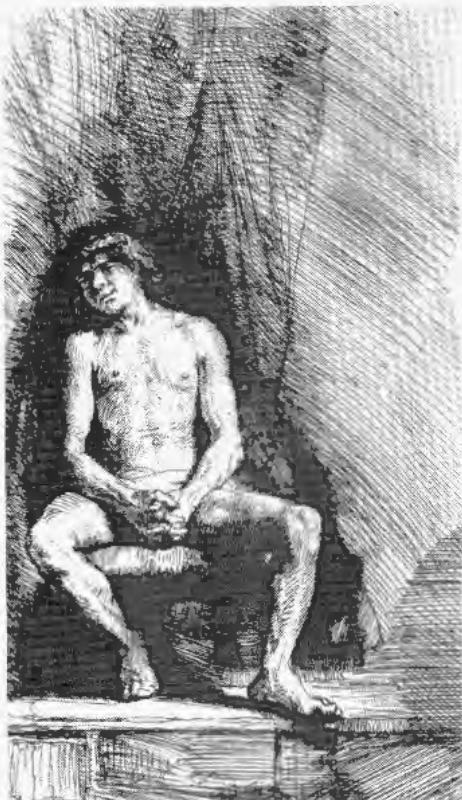
ter dolgolasi in vseh predsodkov osvobojeni kriminalca ujameta na prvo žogo. Prvi pogled je vedno odločen. In čeprav sta nasprotnika v poslu, se v vrednotenju prijateljstva poistovetita. Nešteto možnosti imata, da se pokončata in po klasični dramaturgiji bi bilo logično, da pištolo sproži policist, a je ne uporabi. Zato seksualni akt predstavlja samo pošten pretep, ker je edino tak med njima tudi možen. Seveda se ne odvija med rjuhama, pač pa pod platnom padala. Padalstvo je bilo poleg surfanja namreč tisto, kar ju je dokončno združilo. Res ne vem, kaj bi o tem rekel dobri stari Freud, ne vem, kaj si o tem mislijo preostali gledalci filma. Ampak težko bi me kdo prepričal, da lisice, ki jih ob koncu agent Utah nadene kriminalcu Bodhiju, ne predstavljajo poročnega prstana; s tem bi si ga pridobil za-večno. In ker se to zgodi ravno na "dan velikih valov", mu izpolni tudi največjo željo: samo še en surf. Da bo poslednji, sta dobro vedela oba, saj je bil to "Peklenki val". Zapluješ lahko le v eno smer, poti nazaj ni in njuna pot se je nujno razšla. In medtem ko plavalasi **Patrick Swayze** tone v valovih, temnooki

ajski Albertini. Nekateri je ne pripisujejo samemu slikarju,

Rembrandt, eden največjih slikarjev vseh časov, je gotovo med zadnjimi, ki bi mu lahko očitali nagibanje h "grški" ljubezni. Kljub temu, da se je v življenju pokazal nekoliko moralno prostodušnega, je zvesto gojil holandski kult družinskega ognjišča. V zglednem osemletnem zakonu s Saskio, lepo in bogato nečakinjo svojega kompanjona Uylenburcha, so se mu rodili štiri otroci. Po ženini smrti je za svojega edinega preživelega otroka, sina Tita, vzel k sebi za guvernan-ta. Vdovo po nekem troben-taču, se z njo zapletel v intimno zvezo, za-tem pa ni želel slišati ničesar o kakšni poro-ki. Zaradi tega ga je prevarana vdova po tedanjih običajih tožila, vendar se je slikarju - menda zaradi lažnega pričevanja - posre-čilo, da v sodnem procesu zmaga, njegovo nesojeno soprogo pa so obsodili na dvanajst let popravnega doma v Goudi. Glavno za-slugo za to je imelo pričevanje Geenjine na-slednice ob slikarjevem ognjišču, mlade in lepe Hendrickje Stoffels. Z njo je imel Rembrandt več sreče. Prišlo je do dolge in iskrene zveze, ki je trajala štirinajst let, vse do njene smrti, šest let pred slikarjevo. Toda tudi Hendrickje ni doživela blagoslova, da bi postala zakonita žena, baje zaradi silne Sas-kajine dediščine, ki bi v nasprotnem primeru splavala po vodi.

Sedeč mladeniški akt, Rembrandtova jedkanica iz l. 1646

Vsaj kolikor vemo, Rembrandt ni gojil moškega akta. To je tudi sicer bila v splošnem značilnost holandskega slikarstva njegovega časa. Pri njem se posebej čuti, da je imel negativen odnos do lepote golega moškega telesa (prav nasprotno od njegovih italijanskih in drugih predhodnikov), medtem ko je pri upodabljanju ženskih aktov pokazal posebno senzualno noto. Zato tembolj preseneča nekaj njegovih risb in grafik (vsega skupaj štiri ali pet) napol golih mladeničev, ki so vse nastale tekom enega samega leta, 1646: strokovnjaki mislijo, da gre za dela, ki naj bi jih mojster napravil za študijske potrebe svojih učencev. Ugotoviti se da, da mu je poziral en sam model, ki ga je slikar postavil v preproste vsakdanje, a izzivalne fantovske drže. V njih je mogoče celo občutiti neko skrito erotiko - pravega motiva za ta Rembrandtova dela ne poznamo. To je bilo v času njegove intimne zveze z ubogo Geenje, o ostalem pa lahko samo ugibamo. Si je veliki umetnik mogoče privoščil pre-povedano erotično epizodo? Morda, a odgo-vor na to vprašanje nam bo najbrž za vedno ostal skrit.

J.H.

Mladeniška akta, Rembrandtova jedkanica iz l. 1646. V ozadju stara dojilja z detetom v ograjci na kolescih, ki naj bi po tedanji konvenciji simbolično pomenilo, da lahko človek odraste šele z vajo in učenjem.

Stoječ mladeniški akt, risba v dunajski Albertini. Nekateri je ne pripisujejo samemu slikarju, marveč nekemu njegovemu učencu.

JEANNE MAMMEN (1910 - 1976)

Nora dvajseta in trideseta leta niso pomenila zgolj konca more, ki jo je povzročila prva svetovna vojna, pač pa tudi nekakšen miselni mejnik v zavesti ljudi; to je bilo obdobje duhovne rasti in osebnega osvobajanja in je kot tako, prvič dotlej v zgodovini, vneslo v življenje žensk povsem nove možnosti. Skratka, ženske so se nenadoma zavedle, da nočejo več biti v senci družbenega dogajanja, nekakšne državljanke drugega reda, želele so več - uresničiti so hotele svoje ambi-

cije in stremeljenja, obenem pa so odkrile svobodo pri izražanju in raziskovanju svoje seksualnosti, pri vprašanju torej, ki je morda v zgodovini najbolj odločilno vplivalo na podrejen družbeni status žensk. S svojo kreativnostjo, s svojim ustvarjalnim vstopom v javno sfero družbenega dogajanja so še najbolj ovrgele tezo o ženski intelektualni inferiornosti.

Nova ženska je bila torej rojena; precej bolj

svobodna in samozavestna si je predrznila to svojo novo identiteto izražati tudi na do tedaj nezaslišane, škandalozne načine - nenedoma so se pojavile kratko pristrizžene frizure, modni dodatki, kot so bile kravate, srajce, moško krojeni suknjiči, da, šla je celo tako daleč, da je pričela kaditi! Danes se morda zdi smešno, vendar je bila to še kako pomembna razlika, pa čeprav je bilo do dejanske socialne in ekonomske enakopravnosti zelo daleč (kar je še danes!).

Seveda so to novo podobo najbolj posebljale ženske "na špici" takratnega družbenega dogajanja, uveljavljene umetnice in nosilke novih trendov: **Djuna Barnes**, **Tamara de Lempicka** in **Jeanne Mammen**.

V kozmopolitskem ozračju Berlina dvajsetih let se je Jeanne Mammen lahko v polni meri izrazila skozi svojo umetnost, pri čemer je vidno vlogo igrala njena lezbična identiteta ter njeno socialistično politično prepričanje. Živela in študirala je v Parizu, vendar je bila Francijo skupaj z družino prisiljena zapustiti ob izbruhu prve svetovne vojne. Po končani vojni je pričela delati za številne modne in satirične revije, med drugim je ilustrirala tudi nekatere lezbične in gay revije ter knjige. V središču njenega umetniškega zanimanja je bila vselej ženska; način, kako se je oblačila, kako se je obnašala ... skratka, ženska kot del takratnega družbenega dogajanja.

Številne ženske, ki jih je naslikala, so prihajale iz različnih lezbičnih subkultur tedanjega Berlina. Njena dela ne odlikavajo zgolj nove modne podobe ženske tega časa, pač pa prikazujejo širok razpon družbenih situa-

cij, slikajo intimno vzdušje med ženskami, drobne, na videz nepomembne stvari, kot je na primer razvidno z njene slike *The New Hat*, kjer vidimo, kako starejša ženska mlajši pomerja klobuk...

Pri svojem delu se je večinoma posluževala tehnike akvarela, v njeni zapuščini pa najdemo tudi risbe s svinčnikom in litografije.

Na sliki *Two Women in the Club* vidimo na-

zoren prikaz butch&femme stila, ki je prevladoval v tedanji lezbični skupnosti kot trend, ki je služil predvsem za medsebojno prepoznavanje lezbijk v takratni družbeni situaciji, obenem pa je aludiral na razdeljenost sveta na moški in ženski pol, kar se je kot vzorec obnašanja prav skozi ta stil preneslo v takratno "zgodnjo" lezbično skupnost, delno kot posledica nezadostne osveščенosti lezbijk, ki so posnemale heteroseksualne modele obnašanja; vendar je pojav-

nost tega stila vse preveč zapleten fenomen, da bi ga bilo moč tako poenostavljati, no, pa to niti ni v tem trenutku tako bistveno - pomembno je predvsem to, da je Jeanne Mammen imela pretanjen posluh za izražanje lezbične identitete, kar je z omenjene slike še posebej razvidno.

Nasploh je Jeanne Mammen ogromno delala za lezbične klube. Leta 1930 je naredila deset barvnih litografij na temo lezbične ljubezni za knjigo *Lieder der Bilitis* (Pesmi Bilitis). Vendar so leta 1933 nacisti v naletu svojega hrena in pogroma ta projekt prepovedali ter pri tem, podobno kot so sežgali številne knjige in dokumente, ki niso bili v soglasju z njihovo izkrivljeno ideologijo, uničili tudi večino njenih slik. Na žalost se je ohranil samo majhen del njene ustvarjalnega opusa; vendar je iz teh preostalih nekaj slik razvidno, da se je povsem nazorno ukvarjala s prikazovanjem lezbične intimne in erotike, kar je v zgodovini ženske ustvarjalnosti še posebej dragoceno in redko dejanje; pomembno predvsem zato, ker Jeanne Mammen ni bila kdorkoli, pač pa izjemna in vrhunska likovna umetnica.

Nataša S. Vegan

Vir: Emmanuel Cooper: The Sexual Perspective. Routledge & Kegan Paul, London 1986.

Očetu **Williamu Wildu**, enemu najznamenitejših ušesnih zdravnikov svojega časa, in znani družabni dami **Jane Francisci Elgee** se je OSCAR (Fingal O'Flahertie Wills) WILDE rodil kot drugi otrok, 16. oktobra 1854 v Dublinu. Kot študent je štiri srečna leta preživel na oxfordskem *Magdalen Collegeu*, kjer sta na njegovo porajajočo se ustvarjalnost vplivala predvsem **John Ruskin** z "evangelijem lepote" in **Walter Pater** kot "cvet dekadence". Ko je zapuščal Oxford je dejal: "Postati hočem pesnik, pisatelj, dramatik. Slaven bom tako ali drugače, če ne slaven, pa vsaj razpiti. Ali pa bom morda samo počival in se predajal brezdelju... Vse to je še v rokah bogov. Kar bo, pa bo". Bogovi so bili milostni, vse se mu je uresničilo.

Če je bil še leta 1879 nihče, je bil leto kasneje že slaven. Najbolj nadarjene glave Anglije so ga pobožno poslušale, ko jim je predaval svojo teorijo estetike, katere filozofija je temeljila bolj na sili besede kakor na moči razuma. Vloga esteta je neomejeno dopolnjeval in kmalu postal najbolj razvpit dandy z "zelenim nageljnino" v gumbnici. Gibal se je v svetu gledališča, njegovi prijatelji so bili **Henry Irving**, **Ellen Terry** in velika **Sarah Bernhardt**. Julija 1881 je izšla knjižica *Pesmi*, iz katere je že moč razbrati očiten avtorjev okus za telesno lepoto in njegovo pomujanje ob deški ljubkosti. Kot človek pa je tudi že kazal vse lastnosti, ki se vse življenje niso več spremenile: tenka dojemljivost za lepoto, ki jo je zasenčeval neznanski čut za humor, skupaj z nagnjenjem do paradoksov; pristno doživeti nagoni, nalezljiv smeh; nagla in živa dojemljivost, združena z izrednim spominom; res prijazna in genialna narava, ki se je zdela v protislovju z njegovo sebičnostjo, domišljavostjo in slo po tem, da bi kakorkoli zaslovel. Z eno besedo, bil je brezskrben, velikodušen in skrajno strpen temperament. Svojo genialnost je vložil v življenje, medtem ko je v svoja dela vložil samo svoj talent. In ker njegova prva drama *Vera* ni bila uprizorjena, se je pozimi leta 1882 podal na turnejo predavanj po Ameriki. Američanom mu sicer ni uspelo "civilizirati", njegova čezmerno razkošna zunanja eleganca dandyja, ki naj bi izražala simbol aristokratske vzvišenosti njegovega duha, pa ni pustila hladnokrvnega *New York Timesa*, ki je zapisal: Mister Wilde je "obeh spolov". Izgleda, da ni nihče dvomil o njegovem "dvojnem" spolu: londonski *Punch* mu je nadel ime "Mary-Ann", bolj obzirni so ga označili za človeka "au sexe douteux". Edini, ki ni imel najmanjšega pojma o tem, saj je bil med tem že najmanj petkrat zaljubljen v žensko, je bil Wilde sam. In leta 1894 se je celo poročil. Njegova soproga je postala **Constance Lloyd**, hčerka znanega irskega advokata, ki mu je rodila dva sinova: Cyrila, ki je padel med prvo svetovno vojno, in Vyviana, ki je leta 1954 zbudil pozornost s knjigo *Son of Oscar Wilde*. Čeprav poročen in večidel ljubeči mož in oče, si je vendar ohranjal veselo neodvisnost samskega moškega, ki se giblje v bleščeči svetovljanski družbi in porablja svoj prosti čas za bohemsko potovanja s prijatelji. Kot mojster para-

doksa, ljubko se smehljajočega cinizma, nezasišane in vendar mikavne predrznosti, predvsem pa lahkotnega, zmeraj enako jasnega (ne pa tudi enakega!) in preciznega sloga, je leta 1891 izdal svojo življenjsko stvaritev, roman *Slika Doriana Graya*. V njem je njegova senzualistična, če ne že kar hedonistična vizija življenja zaživela v izjemni polnosti estetske dognanosti. Sebe je utelesil v liku lorda Henryja Wottona, kateremu je v usta položil lepo število svojih najbolj priostrenih komentarjev o življenju, vrh tega pa je v njem docela razkril svoja lastna čustva, ko je orisal človeka s tisto bolešno potezo, ki je njemu uničila življenje. Pomen in veličina Oscarja Wilda sta morda tudi, ali pa prav v

tem, da je katastrofo svojega duhovnega sveta izpovedal in upodobil kot umetnik, še preden se je moral z njo dejansko soočiti v življenju. Njegova osebnost in literarno delo se nam zdita že kar neločljivo povezana s težnjami, ki jim običajno pravimo estetizem, larpurlartizem, fin de siècle, dekadence in individualizem, zato ni čudno, da je v delu *Človekova duša v socializmu* izpovedal, da je bistvo njegovega življenjskega in umetniškega nauka slej ko prej individualizem z veliko začetnico. Kot avtor "Graya", predvsem pa krute, bolesterne in skorajda perversne tragedije *Saloma*, je tako postal najsijajnejši, s svojimi družabnimi konverzacijskimi komedijami (*Pabljača lady Windemere*, *Idealen soprog*, *Važno je biti resen*) pa najpopularniji zastopnik tedanjega literarnega duha. Vse življenje je ohranil nekoliko infantilno samoljubnost pristranskega, nadarjenega, svežega in v lastno nadarjenost zaljubljenega, nikoli povsem odraslega, mladeniča. Pa vendar: njegovi spisi, z vso duhovitostjo in enkratnim slogom, niso nič v primeri z učinku njegove žive osebnosti. Najlepša umetnica, ki jo je kdaj ustvaril, je bil on sam.

Wilde se je dobro zavedal nevarnosti biti homoseksualec, ker se je veliko in rad družil z ljudmi, ki so to bili. A nekoč, ko se je sprehal po Piccadillyju in zagledal gručo naličenih kupljivih fantov, ki so lascivno pozibavali svoje dobro raščene zadnjice, se mu je utnilo. Priznal si je: "Neznana dežela je, polna nenavadnih cvetov, dežela, v kateri

so vse reči popolne in strupene". To "deželo" je po omenjenem dogodku prav kmalu spoznal tudi sam. Oktobra 1886 ga je v Oxfordu pri dvaintridesetih prvič zapeljal sedemnajstletni študent **Robert Ross** in bilo je, kot si je predstavljal: popolno in strupeno. Vprašanje je seveda, ali ga je to doživetje tako globoko potešilo zaradi telesne ljubezni z istim spolom, ali pa ga je fasciniralo predvsem to, da mu je homoseksualno početje omogočalo živeti v protislovju z družbo - ne več le v besedah, kakor dotlej, ampak tudi v dejanjih. Kakorkoli že, Wilde je postal homoseksualec, Ross pa njegov prijatelj za vse življenje. In mogoče bi Wildu ne bilo potrebno na pot "Kalvarije", če mu ne bi usodnega poletja leta 1891 poti prestregel lord **Alfred "Bosie" Douglas**. Bosie je bil mladenič izredne lepote, plavalas, drobnih udov, visoke, vitke rasti, celih šestnajst let mlajši in alabasterno čistega in pravilnega obraza, da je bil Wilde ves vznesen: "Videti je kakor angel". Kljub svoji inteligenci, ki jo je nedvomno premo-gel, pa se žal ni zavedal, da prav takšni angeli spreminjajo človeku življenje v pekel. Mnogo biografov opisuje njun odnos, a le redkokateri dojamejo pravo bistvo in so si v trditvah nadvse nasprotujoči. **Hesketh Pearson** (njegovo *Življenje Oscarja Wilda* imamo tudi v slovenščini - CZ, 64) razkriva njuno prijateljstvo kot obojestransko zagledanost. **Richard Ellmann**, ki je celih trideset let raziskoval Wildovo življenje, pa na 632 straneh dolge biografije Douglasa prikaže v povsem drugačni luči. Bil je eden najbolj zaželenih londonskih homoseksualcev, pregnan, kakor še noben dvajsetletnik - neustavljiv v svoji očarljivosti, če je nekaj hotel, in maščevalen do uničenja, če tega ni dobil. Wilda je uvedel v svet moške prostitucije in s temi fanti sta potem oba neprestano porivala in popivala. Svojega ljubimca je prisilil, da se je z njim javno poljubljaj na cesti, povsod je razkazoval njegova pisma, v katerih Wilde ni skopalil z besedami. Ali so besede, ki jih je lord Alfred Douglas (1870-1945), priznan sicer tudi kot pesnik, zapisal mnogo let kasneje v svoji biografiji, iskrene ali pa le plod slabe vesti, je seveda tudi vprašanje: "Wilde je bil nad vse ljubezniv, gostoljuben in dobrodušen... V tistih dneh mi je bilo največje veselje biti skupaj z njim... Resnica je, da sem ga dejansko oboževal, nor sem bil nanj... Vse bi storil zanj. Z navadnimi besedami bi se resnica dala povedati, če bi rebel, da bi bil rad umrl zanj ali šel v ječo namesto njega." Resnica je le, da se je Wildu ob njem povsem zavrtelo: "Moja dolžnost je, da se noro mečem v zabave... Ne, ne sreča... Užitek... Svoje srce je treba vselej spodbadati v največjo tragičnost... Moji prijatelji so res čudni; rotijo me, naj se pazim. Pazim? Se jaz lahko pazim? To bi bil korak nazaj. Iti moram naprej, kakor je mogoče daleč. Daleč ne bo več možno. Gotovo se bo kaj zgodilo...". In se je. Douglasov oče, markiz **Quennsberry**, je spravlil Wilda pred sodišče in leta 1895 je bil obdolžen nenravnih dejanj, katerih ime se je v Angliji komajda smelo na glas izgovoriti. Ko se je pričela sodna obravnava, so prišla na dan obremenilna dejstva s številni-

mi pričevanju fantov za denar, spričo katerih se je Wildeova samoobramba zrušila v nemo-gočo pasivnost. In če Pearson navaja, da je Douglas sam hotel nastopiti proti svojemu očetu, a mu Wilde tega ni dovolil, Ellmann ugotavlja, da mu je celo on sam priskrbel nekaj dodatnih obremenilnih prič. V času, ko bi se s pomočjo prijateljev še lahko izognil kazni in zbežal na celino, je pokazal vznemirljivo pomanjkanje vsakršne volje do življenja, kar je bilo v presenetljivem nasprotju z radoživim samozavestjo nekdanjega dandyja, ki je še ne dolgo nazaj oznanjal: "*Edina barlita stvar v življenju je greb*". Razglasitev kazni, ki ga je obsodila na dveletno ječo, je zapečatila usodo, ki jo je očitno že prej molče sprejel. Je bilo to mogoče zaradi spoznanja, da je bil Bosie pravzaprav njegov sovražnik, popolnoma nevreden naklonjenosti, s katero ga je obsipaval. Uničil ga je etično in kot umetnika. Po večkrat na leto je

Wilde prijateljstvo razdril, a on ga je vselej obnovil s tem, da je pred njim jokal, ga rotil ali pa grozil s samomorom. Zaigral je njegovo življenje, kakor je vselej zaigral denar, "brezbržno, lahkomišelnost, ne da bi se menil za posledice". Ob nasilni ločitvi obeh, je na sceno spet stopil Robert Ross, močno ljubosumen vse od časa, ko mu je Bosie odvezel Wildovo naklonjenost. Zdaj se mu je končno ponudila priložnost, da obnovi intimno prijateljstvo z njim. Na moč se je potrudil. Douglasu je sporočil, da se je Wilde v zaporu dokončno odvrnil od njega. In tudi njegove epistole *In carcere et vinculis* mu ni izročil, pač pa jo je kot njegov literarni izvrševalec pod naslovom *De profundis* objavil po Wildovi smrti leta 1905. Leta 1897 se je Wildova "jetniška balada iz Readinga" končala. Bil je duhovno strit in čeprav mu je bilo dano, da je živel še dobra tri leta, je kljub besedam o novem življenju, ki ga je hotel živeti, pos-

talo prav hitro jasno, da katastrofe ne bo preživel. A z Bosiem se je vendar moral videti še enkrat. Srečala sta se v Franciji, v Rouenu, se skoraj ves dan sprehajala in se držala za roko; bila sta popolnoma srečna. Po štirinajstih dneh, preživetih v Italiji, pa se je par, ki je moral in ni mogel biti skupaj, dokončno razšel.

Wildova smrt se je vse bolj približevala. Ob njegovi smrti postelji, (30. novembra 1900) je bil seveda Robert Ross, in Wilde, ki je vse do konca ohranil čar svojega humorja in deške nagajivosti, ga je zaprosil, da bi dal kot epitaf na njegov nagrobnik izpisati besede: "*Ko bo zadonela poslednja trobenta in bova midva ležala v svojih porfirnih grobovih, se bom jaz obrnil in ti zašepetal: Robbie, Robbie, navediva se, kakor da nič ne slišiva*".

Gusti Leben

PISMA

marec 1893

Savoy Hotel
London

Najdražji moj, tvoje pismo je bilo opojno, rdeče in belo vino zame; toda žalosten sem in bočan. Bosie, ne smeš se pripraviti z mano. To me ubija, uničuje veselost življenja. Ne morem te gledati, tako grškega in milega, popačenega od strasti. Ne morem poslušati, kako mi tvoje zakrivljene ustnice govorijo gnusne besede. Prej bi se pustil izsiljevati od katerikoli podnajemniške riti, kot pa da bi bil grenak, nepravičen, sovražen do mene. Kmalu te moram videti. Ti si božansko bitje, ki mora biti nilo in lepo zame; toda ne vem, kako naj to dosežem. Naj pridem v Salisbury? Tukaj plačam 49 funtov na teden. Dobil sem tudi novo dnevno sobo tam čez Temzo. Zakaj nisi tukaj, moj dragi, čudoviti deček? Bojün se, da moram nehati; ni denarja, ni kreditov, in srce je iz svinca.

Samo tvoj,

Oscar

julij-avgust 1894

Tite Street,
London

Najdražji moj, upam, da ti bom poslal cigarete, če mi bodo Simmondovi dopustili, kajti zaprosili so za račun. V banki imam izgubo za 41 funtov; res je brezobzirno, da hočejo denar. Niti penija nimam. Tega ne morem več prenašati, toda ne vem, kaj naj storim. Jutri grem v Worthing. Upam, da bom tam pisal. Kot slišim, je hiša zelo majhna, in nimam delovne sobe. Kakorkoli, vse je boljše kot London.

Tvoj oče spet besni - bil je v Café Royal in poizvedoval o nama, grozil in tako naprej. Mislim, da bi bilo v tem trenutku zame boljše, da bi se dvignil nad to in ohranil mir zase, toda kakšen škandal! Pa je vseeno nedopustno, da te zasleduje manjnak.

Ko boš prišel v Worthing, bo seveda vse storjeno za tvojo čast in užitek, ampak bojim se, da se ti bodo zdeli obedni in tako dalje dolgočasni. Toda prišel boš, kajne? - v vsakem primeru le za kratek čas, dokler se ne boš začel dolgočasiti.

Ernesto mi je pisal s prošnjo za denar -

zelo lepo pismo -, ampak sedaj res nimam ničesar.

Skozi škrlatne doline obupa mora človek! Na srečo je nekdo na svetu, ki ga ljubim.

Vedno tvoj.

Oscar

20. maj 1895

Cadogan Hotel
London

Otrok moj, danes so nas prosili, naj sodbe oddamo ločeno. Taylorju zdajle najbrž sodijo, tako da sem se lahko vrnil sem. Moja sladka vrtnica, moja nežna roka, lilija vseh lilij, mogoče je ječa tista, v kateri bom preizkusil moč ljubezni. Videl bom, če lahko grenkobo spremenim v sladkost ljubezni, ko te nosim v sebi. Imel sem trenutke, ko sem mislil, da bi bilo pametneje, če bi se razšla. Ah! trenutki šibkosti in norosti! Zdaj vem, da bi to lahko osiromašilo moje življenje, zrušilo mojo umetnost, razbilo glasbene akorde, ki naredijo dušo popolno. Čeprav pokrit z biatom, bi te povelečeval, iz najglobljih hrezen bi te klical. V moji samoti boš z mano. Nisem določen za upor, temveč za sprejete vsakega nasilja skozi vdanost ljubezni; tudi moje telo bi bilo lahko onečašчено, le dokler moja duša nosi tvojo sliko v sebi. Od tvojih svilnatih las do tvojih nežnih nog si zame popolnost. Zadovoljstvo skriva ljubezen pred nama, bolečina pa jo vrača v njeno bistvo. O najdražji vseh ustvarjenih bitij, če se nekdo, ranjen od tišine in samote, vrne k tebi, onečaščen, v posmeh ljudem, oh, ti lahko zapreš njegove rane z dotikom in prenoviš njegovo dušo, ki jo je nesreča za trenutek stisnila. Potem ne bo nič več težko zate; zapomni si, da me samo to upanje oživlja in le to je moje edino upanje. Tisto, kar je modrost za filozofa, kar je Bog za svetnika - si zame ti. Ohranjati te v svoji duši, takšen je cilj te bolečine, ki ji ljudje pravijo življenje. Oh, moja ljubezen, ti, ki te cenim nad vsemi stvarmi, beli narcis na nepožetem polju, misli na breme, ki pada nate, breme, ki ga samo ljubezen lahko olajša. Toda ne bodi žalosten zaradi tega, raje bodi srečen, da si bil napolnjen z nesmrtno ljubeznijo duše človeka, ki zdaj ječi v peklu, pa še vedno nosi nebesa v svojem

srču. Ljubim te, ljubim te, moje srce je vrtnica, ki ji je tvoja ljubezen odprla cvetove; moje življenje je puščava, skozi katero veje sapica tvojega diha, in katere hladne pomladi so tvoje oči; odis tvojih malih nog ustvarja doline senc zame, vonj tvojih las je kot mira in kamorkoli greš, hlapiš dišave cimetovega morja.

Vedno me ljubi, vedno me ljubi. Bil si najvišja, popolna ljubezen mojega življenja; nobene druge ne more biti več.

Odločil sem se, da je plemeniteje in lepše ostati. Ne bi bila smela biti skupaj. Nisem hotel, da bi me imeli za strahopetneža ali dezerterja. Drugačno ime, krinka, preganjanje - vse to ni zame, za tistega, ki si ga ti vrnil na visoki hrib, kjer so lepe stvari povečane.

O, najslajši vseh dečkov, najbolj ljubljeni vseh ljubezni, moja duša objema tvojo dušo, moje življenje je tvoje življenje, in v vseh svetovih bolečine in veselja si ti moj ideal občudovanja in užitka.

Oscar

torok, 31. avgusta 1897,
oh pol osmih zjutraj

Café Suisse
Dieppe

Edini moj, pred pol ure sem dobil tvoj telegram in ti pravkar poslal vrstico o svojem občutku, da je moje edino upanje, če hočem ustvariti kaj lepega, biti s teboj. V starih časih ni bilo tako, toda zdaj je drugače. Ti res lahko ponovno ustvariš tisto energijo in občutek moči užitka, od katerega je odvisna umetnost. Vsi so besni name, ker se vračam k tebi, toda ne razumejo naju. Čutim, da lahko le v tvoji bližini sploh kaj naredim. Oživi moje porušeno življenje in potem bosta najino prijateljstvo in ljubezen imela drugačen pomen v svetu.

Želim, da se sploh nikoli več ne ločiva po srečanju v Rouenu. Tako globoko prepadi časa in prostora so zdaj med nama. Toda ljubiva se. Lahko noč, dragi. Vedno tvoj

Oscar

(pisma prevedla: Vilma Štrifot)

Po čisto preprosti definiciji je ples oblika človekovega izražanja z gibi. Impulz za izvajanje ritmičnega gibanja leži globoko v njegovem ustroju, plesu podobne oblike gibanja pa je prvotni človek prevzel od živali, ki jih je opazoval med snubljenjem, parjenjem in tudi siceršnjim komuniciranjem. Zlagoma ga je skozi zgodovino razvil v družabni, ritualni ("pleši plodnosti" prikazujejo srečanje, osvajanje in samo ljubezensko dejanje: "uvodbeni ali iniciacijski plesi" pa so mimetski prikaz spolnega akta ali njegovih značilnih gibov: so neke vrste pouk in trening mladine za kasnejše spolno življenje, zato vsebujejo pestro ritmično gibanje predvsem trebuha in zadnjice), narodni (folklor) in umetniški ples (balet), ki je tako postal izrazna umetnostna oblika. Ples je najbolj vzvišena, najbolj občutena in najlepša umetnost, ki se ne odkriva samo kot slika ali abstrakcija življenja, ampak kot življenje samo. Če ostanemo ravnodušni do umetnosti plesa, se nam to zgodi preprosto zato, ker nismo uspeli razumeti najvišje manifestacije fizičnega življenja, kaj šele najvišji simbol duhovnega v njem.

Ples govori: ruši pregrade med obvladanim vedenjem in sproščenim izražanjem čustev, dviga človeka v posebno razpoloženje, sprošča in razbremeni zavest, osvobaja podzavest, omogoča užitek v motorični aktivnosti, predvsem pa se ne meni za jezikovne omejitve. Ples združuje ljudi: kot magično dejanje, ritual ali scenska umetnost, bodisi kot soudeležence ali le kot gledalce. Zato je ples že zgodaj dobil dodatni pomen družabne dejavnosti in zabave, predvsem zaradi vse bolj izrazitih erotičnih potez, ki izvirajo še iz neolitskih plodnostnih ritualov. **V antični Grčiji** je bil ples dogodek, vedno tesno povezan s seksualno ambivalenco boga Dioniza. Religiozni festivali so se tako navadno transformirali v enkratno priložnost, da so udeleženci lahko dali duška svoji lascivnosti do onemoglosti. V Atenah so moški, oblečeni v ženska oblačila, sodelovali na plesnih prireditvah, ki so imele pr-

votno nalogo zgolj simbolično nakazovati seks, da bi se kasneje postopoma razvile v prave homoseksualne orgije. **V Rimu** so svečeniki boginje Kibeke izrabljali religiozne plese kot predigro za zapeljevanje mladeničev. **Islam**, z izrazito segregacijo spolov, je dolgo gojil tradicijo plesa, s katerim so dečki zabavali odrasle moške. Iz skupinskih oblik, ki so poudarjale predvsem radost, se je počasi razvil ples v paru, v katerem sta našla svoje mesto ljubezen in udvorljivost. Pojav muškarad je tudi v **Evropo 18. stoletja** prinesel tako popularno preoblačenje v osebe nasprotnega spola, predvsem pa je brez spotakljivosti dovoljeval ljubeča plesna poigravanja z istim spolom. Homoseksualni balet, ki so utrdili modo pojavljanja udeležencev v glamourozni ženski opravi, danes živo prisotni predvsem še na "Halloween" paradah, so bili na višku koncem 19. stoletja, ko so bila plesišča, na katerih bi gayi in lezbijke plesali s svojimi partnerji, prepovedana. S spremembami javnega mnenja v mnogih zahodnih državah so bile sčasoma tudi te bariere odpravljene in tako se v "modernih časih" pojavijo gay bari. **Po letu 1900** najprej v Berlinu s kabaretnim programom, ki še danes živi kot transvestitski show z "drag queens" kot osrednjimi zvezdami. Po ukinitvi prohibicije so se gay bari še zlasti razmnožili v Ameriki in zabllestili s svojimi znamenitimi "tea dances", katerih izkupiček (potrebno se je bilo pač odkupiti) je šel nemalokrat v humanitarne namene.

V zgodnjih sedemdesetih se je pojavil **fenomen diska**, "klasične" oblike družabnih plesov so odšle pozabi naproti. Povsem se je izgubil religiozni in kulturni pomen plesa, ne pa tudi erotični: motiv spolnosti je danes v plesu prisoten bolj kot kdajkoli. Žal pa se je počasna glasba, ki je omogočala pogovor, ljubkovanje in sanjarjenje v dvoje, umaknila hitrim ritmom, ki omogočajo le razgibanje, samopozabo ter mešanico bežnega flirta in zmedenega seksa. Duhovit erotični izziv kultiviranega plesa se je v disko klubu zelo osi-

romašil, saj je disko pogojen s klimo, v kateri je nastal: z individualizmom, frenetičnim tempom življenja, svojevrstno enoličnostjo, zavorami in ovirami pri komuniciranju, osamljenostjo in begom pred resničnostjo. Človek nemalokrat ostane na plesnem podiju sam, četudi sredi množice razgretih teles. Vendar je tudi tak "solo" ples poln ritmične lepote in moči izraza človekove osebnosti, če je le njena energija skoncentrirana v strastnih kretnjah. Lahko pa plesalec doživi tudi občutek kolektivne pripadnosti, če ples oblikuje nemično in slikovito, individualnost pa kar najbolj podredi diktriranemu ritmu skupine. Osvajanje partnerja v disko klubu je prevzel pogled in njemu podrejeni gibni stereotipi. Sicer je pa vsako osvajanje neke vrste plesni ritual. Preberite si samo delo *Sodomia in Gomora* (DZS,91) v katerem **Marcel Proust** takole opisuje srečanje Charlusa in Jupiena: *"Jupien, ki je pri priči izgubil tisti pontžni, dobrodušni izraz, s kakršnim sem ga poznal dotlej, pa je - v popolni simetriji z baronom - dvignil glavo, se postavil tako, da bi pokazal svojo rast v najboljši luči, s smešno predrznostjo uprl roko v bok, izbočil zadnjico in se razkazoval v raznih držab tako spo-gledljivo, kot bi to počela kakšna orbideja, ko bi sprejemala čmrlja..."* Kot opozicija disku je nastal punk rockovski trend s svojimi lastnimi plesnimi formami. Izstopa predvsem "slam dance", ki ga posebej odlikuje razposajeni množični telesni kontakt, običajno izključno v moškem kontekstu. Udeleženci se tako, resda največkrat nezavedno, zapletejo v povsem eksplicitno homoseksualnost. Zavestno pa je moška homoseksualna klientela "okupirala" disko klube, ker tamkajšnje nekonvencionalno vzdušje omogoča večjo sproščenost in s tem možnost ustvarjalne gibalne improvizacije, ki pa je vse prevečkrat zadovoljena le s podobo ritmičnega zviranja in stresanja telesa. Na plesnem podiju spolne inskripcije prihaja do zblizevanja družbeno konstituiranih identitet moškega in ženske, pa tudi do pojava "degradiranih" figur moškosti, ki paranoično beže pred pretjno androgine prihodnosti v neke ramboidne fantazme, ki jih "electronic body music" še kako omogoča. Pozibavanje, nihanje, mehki gibi bokov, očarljivost in gracioznost so zamenjani z energijo, samega sebe prehitvajočim tempom, skorajda športnim izživljanjem. Je že tako: hitrejši ko je ritem, več ko je znoja, večje je uživanje svobode pri plesu. Plešemo torej zaradi sproščanja seksualne energije, s tem pa običajno pritegnemo pozornost soplesalcev ali voyeurjev: potencialnih spolnih partnerjev. Zato ni čudno, da je že Janez Svetokriški dejal: *"Hudič v plesah seje sladkosti teh mesenih luštev, da te nedolžne duše zapele."* Ljudje prihajajo in odhajajo, stvari dobiš in jih izgubiš, čustva se porajajo, pa spet zbledijo...le ples ostane. Zato bomo prihodnjic spregovorili še o umetniškem plesu. Saj, da se ne bi slepili: tudi na baletne predstave hodimo zgolj zaradi seksualnosti, umetnost nam je samo izgovor!

Gusti L.

FRANKIE KNUCKLES - JE ZGRADIL HOUSE

Pravijo mu gay boter housea. *New York's Paradise Garage* in *Chicago Warehouse* sta dva izmed klubov, v katerih je dj-al in kjer se je porajal plesni boom, imenovan house. Če vam je ta glasba všeč ali ne, zahvalite se Frankiju.

Je rojen Newyorčan, kjer tudi živi in kjer je začel kot dj. Prvi prodor mu je uspel v zgodnjih sedemdesetih, ko je imel redno mesto v sedaj tako razvpitih *Continental Baths*. O tem 'templju priložnostnega seksa' pravi: "Mladim gayem mora zveneti nenavadno, ampak bilo je več kot le savna, to je bil celoten zabaviščni kompleks z diskoteko in kabarejem, vsakega po malo. Ljudje so prihajali ob petkih in niso odšli pred ponedeljkom zjutraj, ko so morali v službe. 'Philly Soul' je bila glasba, na katero so plesali gayi v tistih dneh - živahne, dramatične pesmi, s pazljivo sestavljeno strukturo, prepletene z liričnimi temami. Videti je, da je ta glasba močno vplivala na naslednje generacije gay glasbenih ustvarjalcev (*Ritchie Family, The Communards, O'Jays...*). Kar se je ustvarilo v tistih dneh, je bilo precej dobra osnova za vse, kar je sledilo. Tako dobro je bilo narejeno, da še po dvajsetih letih zveni v redu."

Leta 1977, ko je disko dosegal svoj komercialni vrh, so zaprli *Continental Baths*. Frankie se je preselil v Chicago in postal glavni dj in solastnik *Warehousea* (od tu tudi ime za house). V obdobju petih let ga je spremenil v gotovo najboljši klub v deželi in vanj pripeljal množice ljudi, predvsem mladih, črnih gayev. Nastal je prostor, ki ga je tako odlično poimenoval: 'cerkev za ljudi ki niso deležni božje milosti'.

Warehouse je začel delovati leta 1975 in ko se je Frankie priselil v Chicago, je bil klub že precej utečen. Na začetku je deloval kot neprofitna organizacija, sicer v zasebni lasti, vendar se je ves prihodek vračal nazaj, z namenom, da naredijo še boljši klub. Kaj je bilo tako posebnega v tistem prostoru? Kako je izgledal uspešen večer?

"Na navadno soboto je prišlo od 1500 do 2500 obiskovalcev. Na začetku je bil klub skorajda samo za črne gaye. Večeri so bili nabiti z energijo. Ljudje so čakali v vrsti na ulici že pred pol dvanajsto zvečer, predno smo odprli, in še zjutraj ob sedmih je bila na cesti kolona. V publikli sami je bila močna energija, nikoli ni bilo pretepev ali česarkoli negativnega. Vsi so uživali, bilo je obdobje pre-ecstasy in v klubih so na veliko uporabljali acid, tako da si je sama glasba kasneje prisluzila ime acid house. Sam tega nisem počel, uporabljalo pa ga je mnogo obiskovalcev. Poživilo jih je držalo pokonci cele noči."

Frankie Knuckles pa ni samo vrtil plošč. Tudi sam je ustvarjal glasbo, ne le z miksanjem, uporabljal je lastne posnetke in zvočne efekte. Nekoč je odkril posnetek hrupne pame lokomotive in ga uporabil. Klub je popolnoma zatemnil, ugasil vse luči in z močnimi basi spustil trak z lokomotivo. "Slišati je bilo kričanje ljudi, kot da bi v klub res pridvela lokomotiva, in mnogi so prestrašeni pobegnili ven." Zvok lokomotive je postal Frankijev razpoznavni zvok.

Kaj je house še nudil, je bil res namenjen prav gayem? "Mislim, da gay publika išče nekaj, kar ima malo več ritma. Sploh ne vem, če bi uporabil izraz ritem; radi imajo stvari, ki so bolj melodične. Dobro komponirano glasbo z besedami, ki gredo v ušesa, in s sentimentalnimi besedili. In v tem je tudi problem straight ljudi. Mnogi straight

moški preživljajo hude čase, ker se bojijo biti dovzetni in uživati v takšni glasbi. Nočejo se ji prepustiti. Največkrat ponovljena laž o plesni glasbi pa je ta, da besedila niso pomembna. House je to laž potrdil." Frankie je kmalu naredil neizbežen korak in se lotil snemanja lastnih plošč, katerih besedila so imela specifičen pomen prav za gaye. Med prvimi house ploščami je bilo veliko radikalno predelanih obskurnih disko komadov iz začetka sedemdesetih let. Frankijev prvi hit je bila verzija 'Only the strong survive' (You gotta be a man, you gotta take a stand 'cause...'). Ponos, izzivalnost, svoboda, kot tudi seks (**Jamie Principle**: 'Baby wants a ride'), droge (**Tyree**: 'Acid over') ter čaščenje plesa in plesišč so bile osrednje teme. Lahko da se to nekaterim ne zdi tako očito, vendar Frankie trdi, da so fantje, takoj ko je spustil svojo prvo ploščo, verzijo **Teddya Pendergrassa** 'You can't hide from yourself', vedeli za kaj gre. "Zakaj posamezen komad tako ugaja določeni publikli, v tem primeru gay občinstvu? Vzrok je v tem, da veliko mladih gayev ne živi več doma. Ali pa če še živijo s starši, jim dajo dobro vedeti, kaj so. Ne skušajo se skrivati in sporočilo v komadu 'you can't hide from yourself, everywhere you go, there you are' se je nanašalo nanje, zvenelo jim je sorodno, lahko so se zživeli v glasbo. Poleg seveda dejstva, da je bila tudi glasba zelo dobra. Vsaka subkultura ima svoje prvine in tako je tudi house scena, ko se je razvila tako daleč, oblikovala svoj lasten žargon - skrivni jezik, ki ga je kasnejši uspeh glasbe ponesel tudi v mainstream rabo. To je bil predvsem jezik čičaške, večinoma gay mularije."

House je trajal od leta 1982 do 1986. Kaj se dogaja z današnjo glasbo, se je Frankijev "otrok" prelevil v Frankensteinovo pošast? "Ne bom se delal blaznega poznavalca. Vem samo to, da veliko straight dj-ev še vedno snema plošče za gay občinstvo, kajti lažje je uspeti najprej pri eni sami publikli. Če ti v ZDA, še posebej v New Yorku, tako uspe pri gayih, ni težko prodreti tudi drugam. V tem ne vidim nič slabega, kajti če nekdo zmore komad, ki prvenstveno ni namenjen gayem, spremeniti v nekaj temu podobnega, je to lahko samo dobro."

Frankie je zapustil *Warehouse* zaradi različnih problemov leta 1983. Posvetil se je delu, učenju, snemalnemu studiju... Leta 1987 se je vrnil v New York, v *Paradise Garage*, kjer se mu je končno uspelo dokazati kot piscu in producentu. Sedaj je med najbolj iskanimi producenti v poslu, zanj sta čakala v vrsti tudi **Prince** in **Michael Jackson**. Še vedno pa je kdaj dj in ostaja zvest gay klubom. "Trenutno je v New York Cityu najvažnejši gay klub 'Rox', tam tudi vnim vsako drugo soboto, 98% obiskovalcev je gayev, tudi sam sem gay. Ne povzdigujem samega sebe in verjetno me zato večina od njih spoštuje, celo straight ljudje, ker ničesar ne skrivam."

O tehnu nerad govori. "Večina gayev, moja stalna publika, ki je kar številna, ga nima najraje. Bolj so jim všeč komadi z mogočnimi glasovi, ženskimi ali moškimi, ki jim prepevajo nekaj, v kar se lahko zživijo, česar se lahko oprimejo. Mnogo hrupnih bedarij jim ne odgovarja najbolje. V vseh teh letih sem spoznal, da se ljudje na vsako zvrst glasbe odzivajo drugače. Če na večer rolaš ogromno ostre, hard core glasbe, posebej pa tehna, izvabljaš iz ljudi samo negativno energijo. Kot če greš v hip hop klub, kjer je veliko rapa. Naenkrat se znajdeš v prostoru, polnem vznemirjenih ljudi. Postati moraš previden, paziti, kako hodiš, kaj govoriš in počneš, kako gledaš ljudi... V bistvu je vsak previden, ker se vsi tako obnašajo, takšne pa jih naredi glasba. V 'Roxiju' pa se znajdeš med 7000 moškimi, gayi. Slišati je veliko pozitivnih besedil: sanj in fantazij, ali kakor pač pravimo temu, o ljubezni, dobrem počutju, da se imajo vsi O.K. itd. - glasba jim narekuje samo to. In ljudje se potem tako tudi obnašajo. Množica postane 'mehkejša', vso noč se želijo objemati, viseti drug na drugem, plesati skupaj... Takšno publiko bi si želel imeti kadarkoli. Poznam tudi precej straight dj-ev, ki bi zelo radi delali v takšnem prostoru in vrtili takšno glasbo."

Pa pozabimo na razkol med houseom in mlajšim 'porednim bratom' tehnom. Zanimivejši bi se nam moral zdeti razkol, ki je že v osemdesetih nastal v ameriški črnski glasbi zaradi spolnosti. Bil je rap - seksističen, mačo in obseden z nasiljem, ter house - seksi, čuten in obseden s seksom. Rap je bil straight. House je bil gay...

M.F.

F R E N K

F R E N K

"več kot pod in manj kot nad"

Vse je bilo lepo in prav, dokler sem imel dolga leta tisto malo sobico v študentskem naselju v Rožni dolini. Tam sem preživel šest krasnih let, z odličnim cimrom, ki je vedno štekal vse moje neumnosti. V sobo sem lahko privlekel kogarkoli in kadarkoli, celo številni tipi so spali, prespali in še kaj pri meni, tudi v njegovi prisotnosti. Idila se je morala nekoč končati in zgodilo se je z nalogom za izselitev. S tem se je začela naporena pot iskanja flata po Ljubljani in okoli nje, z njo tudi odisejada na meji mogočega in nemogočega. Na karkoli drugega sploh pomislil nisem, na ugovor ali prošnjo za podaljšanje npr.... Preprosto klonil sem, kar se mi ponavadi ne dogaja, saj sem preveč trimaste narave. Dogaja pa se, da se rad potuhnem pred pomembnimi odločitvami v življenju. Pred vsem, kar je povezano z materialno platjo odrčim, zbežim, preprosto zbrišem se iz tega sveta. V iluzije, jasno. Če me kdo pri tem ovira, preprosto zbrišem še njega. In prestavim v drugo realnost, nasproti iluziji.

Tako me tudi v tem sestavku odnese nekam na mejo med realnostjo in fikcijo, med resnico in iluzijo, v nek vmesni prostor, v deziluzijo mogoče, v prostor, ki smo ga tako vneto iskali. Se v njem zgubili in ga dopolnili. Z domišljijo, kajti sama dejstva so preskromna. Vsaj za Ljubljano, ki se je vsaj v tem primeru izkazala za precej močvirnato mesto. Nobenih primernih oglasov in ponudb, kaj šele tistih v stilu "Gay išče gaya za skupno bivanje v ..." ali "Gay oddaja stanovanje gayu..." tako značilnih in vsakdanjih za evropske prestolnice. Iskali smo na vseh mogočih koncih, med oglasi, prek študentskega servisa in med najinimi prijatelji. Pri tem mi je seveda pomagal moj tip, ki se je sekiral še mnogo bolj kot jaz in me na vsak način skušal spraviti na realna tla. V bistvu me je to na nek način obremenjevalo bolj kot samo iskanje flata. Ki sem ga kmalu našel prek posredovalnice študentskega servisa. Neka starejša gospa se me je v bistvu usmilila, kajti sobo, ki jo je oddajala, je že oddala nekemu brucu, na razpolago pa je imela še sinovo, ki je bil trenutno odsoten (beri: na zdravljenju v...). Na razgovor me je spremljal moj predragi, ki mi je takrat res že predsedal s svojo pretirano zaskrbljenostjo. Vem, da ni bilo namerno, a kaj hočemo. Za stanovanje je bilo dogovorjeno, le še za drugo polovico je bilo treba poskrbeti. Še istega večera sem jo sredi K4 zatajil in se, dokaj malodušno, prepustil morskemu toku. Od takrat naprej je postajalo vse bolj moko in vlažno, lilo je kot iz škafa, marele niso bile več dovolj, preseliti se je bilo že skoraj nemogoče, bili sino že skoraj preplavljeni, od vode in od skrbi. A vendarle je še vseeno prišla pomoč, trdno pritrjena k tlom in presušena, tista, ki sem jo zapustil šele na tisti sončni selitveni dan, zares pa prav nikoli.

Jaz pa sem bil v novem flatu, rešen pred vodno apokalipso sem užival vse njegove

ugodnosti: souporaba kuhinje, kopalnice in telefona, samo moja soba, vse skupaj za borih 120,- DEM mesečno. Vse krasno, razen ene omejitve: obiski le do devetih zvečer. To navsezadnje niti ne bi bil tak problem, če gospe ne bi matrala nespečnost in če ne bi bil vhod v mojo sobo ravno prek jedilnice, kjer je presedela cele noči ob kavica in čikih. Kljub vsemu je bila lokacija v Stožicah nadvse ugodna, vsaj glede ljubija, ki je imel fax v bližini. Pred njim sem ga počakal vsak četrtek, s poljubi sva malček dražila konvencionalen folk in razveseljevala drug drugega, se objeta ali le prijeta po mestu prikradla do kosil in priplazila dalje na kavico v moj flat. Se malo zapričala in (po)pizdila nad tem in onim, zaklenila in dajala dol v manjši ali večji intimnosti tiste sobice, v bolj ali manj prijetnem in izvirmem duhu in tempu, odvisno od razpoloženja in energije. Potem sem ga pospremil na bus, kajti živel je raje doma, saj ima to zanj vse ugodnosti in prednosti, ki jih pač vsakodnevno cijazenje pred podnajemništvom ima. A tudi to ima svoje čare, čeprav prepovedane. Saj kje pa bi drugače užila in zadovoljila svoje seksualne potrebe po nedeljskem K4, če ne v moji mali sobici. Ah, da, seveda, v grmovju ali na straniščih, a prav tega smo imeli že zdavnaj čez glavo, eni prej, drugi pozneje, redki vedno, večina nikoli. Tako sva po preplešani in prešvicani noči skočila na trolo, delno v strahu pred tem, da ne bova mogla kršiti dogovorov zaradi gospejine nespečnosti. Ponavadi je vendarle šlo brez problemov. Najprej sva se potikala naokrog bloka in preverjala, ali še luč gori, potem sva tiho smuknila v flat in škripala na postelji, dokler nisva povsem obnemogla v objemu ali že izven njega prespala pol ponedeljka. Težje je bilo seveda priti ven kot notri, tako je pač to v življenju, še posebno takole, sredi popoldneva. Jaz bi še lahko ostal notri, saj je bil ta dan zame vedno zgubljen, mojega Medija pa so čakala še predavanja, po katerih sva se spet dobivala (šele) v četrtek - po omenjenem načinu, z manjšimi anomalijami.

Tako sva uživala in se imela prav lepo rada, v povsem free vezi, končno, to sem si od vekomaj tako želel. Bila sva neobremenjena, brez kakršnekoli obveznosti drug do drugega. Prihajalo je seveda tudi do neljubih situacij in zapletov, tako v zvezi z nama samima kot z lastnico stanovanja, a niso omembe vredni. Nikoli se nisva pretirano spraševala, ali je lastnica kaj posumila ali ne, saj je navsezadnje morala. Nikoli seveda ni nič omenila in spraševala, midva nisva pojasnjevala, kar je bilo vsem še najbolj prav. Menda tudi sosedu, sostanovalcu, ali karkoli je že bil, Mateju, ki smo ga redkokdaj videvali. Srečevala sva se največ enkrat tedensko in že ob tretjem srečanju sem moral preveriti njegovo sramežljivost. Ravno sem se odpravljal v kopalnico, ko se je znašel pred vrati in že so bili tu pogledi, ta naša preljuba

sporazumevalna sredstva, ki nas nikoli in vedno izdajo. Oba sva se razkrila pred njimi v kopalnici, z njimi slačila drug drugega, z njimi, s čutili in z usti, ki so takrat vedno (na srečo) tiho, saj jih uporabljamo v druge namene, drsela gor in dol, sem in tja po vse bolj spolzkih telesih, ki so drhtela sredi prenapenjene kadi, v kateri sva prepletala svoji telesi v sanjski vrhunec. Ko sem se naslednjič znašel v istem prostoru in podobnem stanju sam, sem iz njegove sobe zaslišal pogovor in pozneje krike dveh mladeničev. Mislim sem si svoje, tudi moj kurči si je in treba naju je bilo pomiriti. Omenil mu seveda nisem nič, tako je bilo, kot že rečeno, prav vsem, in tudi govorila nisva prav dosti, kajti usta... ja, njih sva uporabljala... za tiste nečiste namene... že takoj naslednjič, ko sem spet zaslišal glasove iz njegove sobe, sem potrkal, še preden so se ti lahko spremenili v krike... treh, ki obožujejo tišino. Ljubim seks v troje, a na žalost je vizuelno prav tak kot v vsakem poprečnem porniču, duhovno na prav nizkem nivoju. Vsekakor je dobrodošel za popestritev, ki sem jo predlagal tudi svojemu Mediju. Predlog je bil takoj sprejet in naslednjič smo že neposredno oddajali iz sosedove sobe, kjer smo se valjkali, svaljkali, gnetli, skratka onega-vili že štirje: Medo in Muci, t.j. jaz, Andrej, pa Matej in Jernej. Za višek je manjkal le še eden, torej Tadej, ki se je prikazal v podobi lastničinega sina, pravkar prispelega iz zdravilišča za psihote. Dovolj so bili Pet Shop Boys v mojem kasetanju. Onadva sta gaya, me je razvnetil, kolikor še nisem bil, in s tem je bil naš PETI, pet je dovolj, čeprav naj bi jih bilo po krščanski mitologiji vsaj dvanaest, ampak zato bi rabili cel hlev: pet pa je prav luštna magična cifra, pri čemer v tako majhni sobici vsakemu ostane svoj kot, razen voditelju, katerega vloga je itak njih usmerjanje, že vse od jasli ali še od prej naprej, pri tem se mu v staji vsi porazgubijo kot neobgljene ovčice, da jih potem ni najti sredi kopice sena in izvisijo tam neobrite in nepotešene. Mi pa smo se obrili in slekli do kože. Ej, še globlje in globlje, nižje in višje. Pri čemer smo se tudi snemali, kajti bilo je nepozabno, a ne neponovljivo, in pri tem nas je vodil in snemal Sam... Vse dokler... dokler ni spet potrkal... in... in uletela je Ona, vsa zgrožena mati Marija, oh, ja, spet ta, ena in edina Ženska, in nas res razmetala vsakega v svoj kot, sina pa kot glavnega krivca poslala nazaj na psiho zdravljenje, da, ejga, prav tja, na sredino, kjer je od nekdanj njegovo mesto. Nas pa zgubljene brez voditelja, obubožane, podhranjene, brez strehe nad glavo, nage skozi neprehodno močvirje razposlala razglašat novo vero, poslušajte, O, ljudje, vsi smo pedri... ko se enkrat dobro pogledamo in pregledamo in obrijemo in slečemo. Raje nas je na vseh štirih straneh zvezde Ljubljane, ponaredba Jeruzalema, nepoučena kot je, bičala in kronala in križala in nas zmerjala s pedri in buziji in topli-

mi ipd. sladkimi označevalci. Imeli smo svoj ponos... Obupani smo pregledali še nekaj O-glasov pri Salomonu, Davidovem sinu, ki nam ni nudil prav dosti izbire. Tam se je znašel, zgubljen in osamljen, psalm dveh prijateljev, ki sta nudila prenočišče nekemu, "ki bi bil pripravljen na občasno uživanje s fantom"; glej si ga no, ej, smo si rekli, se malček ponižali in odposlali odgovor po angelih in čakali, čakali... Drugih glasov ni bilo, drugih ne, razen tistega, ki bi imel raje naravoslovce kot družboslovce, raje materialiste kot filozofe, da niti ne razmišljamo in govorimo o spolnih smereh. Sploh smo bili že vsi usmerjeni, vsak s svojim poslanstvom.

Naslednji sem bil baje na vrsti jaz, ki sem še vedno čakal, čakal in čakal. Omen, znak, signal, imenovan tudi madež, je prišel po telefonu. Oglas se je končno oglašil, pozvonil pravzaprav. Poklical me je v Ljubljano, v Župančičevo jamo, k Mucku P. in njegovemu ostarelemu onemoglemu Psu in še Marjanu, med tako običajna imena, v ne tako vsakdanje bajno mansardno stanovanje, kjer bi imel poleg "občasnega uživanja s fanti" na razpolago še souporabo kuhinje, svojo kopalnico, svojo sobo in dnevno sobo, opremljeno z vsemi možnimi tehničnimi pripomočki in izumi tega in naslednjih stoletij. Menda je bilo dovolj naštetega, da ne bi nasedel na finto. Aja, pa še vse skupaj zas-tonj... In ker naivnost očitno ne pozna meja, sem se počil na ritual s kavico, sesedel in zasedel v fotelju pred tivi, boljše videorekorder, in gledal nekaj časa vanj, nekaj v psa, največ pa v odpirajoče se šlice... Slika je vse bolj poskakovala in migetalkala, pridružila sta se ji še prostor in inoje telo, ki sta ga obkolila falusa z obeh strani in zapolnila obe najpomembnejši praznini, začetka in konca. Ko je popuščal prvi, sem sem bil sam že do polovice pogreznjen v živo blato sirotke. In še globlje sem lezel, še globlje. Čutil sem že ostale, čakajoče, tiste, ki so že prišli, in tiste, ki še bodo, vsi sesirjeni od obupa, laži, naivnosti in izgube dostojanstva. Šele takrat sem odprl oči in sredi sirotke komaj še videl, koliko nas v bistvu je, sesirjenih, NA DNC (ki ni vreden tega izraza).

Začel sem se prebujati, pred in po filmu, v njegovem naročju, v naročju tistega, ki me mogoče zares ljubi. V moji naravi je, da ne verjamem, a tega on ne verjame. Za ljubezen eden lahko umre. In če lahko eden, lahko tudi vse. Ali pa raje vse ostane - živo. In breajoče v temo, kamor se pogreznem zavedno, kadar se znajdem pred odločitvijo. Samo še enkrat, enkrat samkrat, si rečem, zaspim in sanjam, kako je lastnica stanovanja preunila od prevelike doze ne-spanja in mi zapustila dve dvosobni stanovanji. Eno oddajam svojim najboljšim prijateljem, ki jih s tem načinom življenja vse bolj izgubljam, drugega seveda gayem, ki se jim vse bolj namerno izmikam. Samo da se jim oddolžim in mogoče še kdaj pridobim nazaj. Sam spet ostanem brez, kot vedno, kar tako, in znova in znova se zatekam k njemu, ki bi bil zame pripravljen storiti vse, pri čemer je mišljeno res prav vse, flat bi mi najel ali kupil, celo garsonjero. Ne verjamem mu dovolj in prebudim se sredi K4, kjer imam toliko kolegov, ki bi prav vse in predvsem nič storili

zate in za vse, torej zase. Tudi flat bi ti pomagali iskati, sobe, garsonjere, stanovanja, cele vile, gradove, svet, kozmos in neskončnost bi ti oddali. V oblakih! Prav tako kot vsi tvoji najboljši frendi, ki jih srečaš naslednjič, na istem mestu, ob istem času. A

ki pa so tudi že brez oči, in če se grizeš z njimi, boš brez njih ostal tudi ti. Saj res, kaj pa zaščita, ljubi moji. Mi smo bili pod božjo, Vam svetujem najbolj priročno in neprebojno: ŠČIT... Nekdo si je sicer iz čiste razuzdanosti sredi K4 privoščil še umetne

že ko se prebijaš skozi zapleteni labirint njihovih teles, ki so jih same potrebe in OČI, da, prav te, se naenkrat znajdeš sam med samimi očmi, par na vsakem koraku, slečen, še brez kosti, sprevidiš, da ti ne bodo (oddali nič drugega kot KURAC, ki iz oči jim štrli. Dobiš lahko še (marsikaj, saj nate na vsakem koraku prežijo številni Nejeverni...

oči, LEČE ali nekaj takega. Z njimi bo varneje, si je rekel, in v naslednjem stoletju so po K4 blodile le še leče...

Dreje

K A K O U B I T I V A M P I R J A ?

Zrcalce, zrcalce na steni povej, katera je najgrša, najbolj seksi, najmočnejša, najbolj ljubosumna, najbolj zločinska, najpametnejša, najbolj možata lezbijka v deželi tej?

Ste kdaj stale pred ogledalom in se spraševale: Kdo sem, vendar? Kakšna sem pravzaprav? Kje to piše? Če ste morda že v zgodnjih najstniških letih (ali pa tudi kasneje) ugotovile, da vas privlačijo ženske, in če ste se skušale ogledovati v drugih, tega nikakor niste mogle izvedeti. Največ, kar vam je bilo naklonjeno, je bila popačena in protislovna podoba lezbične realnosti. Sicer pa je zrcalo preprosto molčalo.

Ko sem se v najstniških letih začela bolj jasno zavedati svojega nagnjenja, je seveda tudi mene zanimalo, kaj pravzaprav pomeni. Spomnila sem se prve, bežne razlage o homoseksualnih ženskah in moških, ki sem jo slišala v 6. razredu osnovne šole, ko nam je znani ginekolog iz mojega domačega kraja predaval o spolnosti, zaščiti pred nosečnostjo in podobno. Med spolnimi perverzijami je omenil tudi homoseksualnost ter jo v enem stavku opredelil kot istospolno nagnjenje, ki je prirojeno ali pridobljeno. Seveda smo vsi sprejeli njegovo razlago kot nesporno in strokovno dejstvo. Sama nikoli nisem podvomila o besedah tistega priznanega ginekologa, vse dokler nisem začela razumeti, da je tista prirojena ali pridobljena perverzija pravzaprav moje spolno nagnjenje. Še večkrat se spomnim na besede tistega ginekologa. On je bil moje prvo ogledalo. Kot vidite, sem imela neznansko srečo, saj je bila moja prva informacija o lezbilstvu iz "strokovnih" logov.

Potem sem slišala še veliko razlag o lezbilstvu, ki me pa osebno nikoli niso preveč zanimale. Bolj me je zanimalo, kako sploh biti lezbijka v tej deželi, ne pa nekakšna prirojenost ali pridobljenost tega nagnjenja. Zame pač velja dejstvo, da je toliko vzrokov za homoseksualnost, kot jih je za heteroseksualnost. O obojih pa še vedno vemo zelo malo.

Kljub temu se neštetim razlagam ni mogoče izogniti. Morda so me nekoč jezile, sčasoma pa so me začele zabavati in celo začela sem jih nekako zbirati.

Ta mračni svet

Predvsem me je že od nekdaj fascinirala protislovnost in na trenutke celo originalnost stereotipov o lezbijkah. Kar se tiče prvega, je seveda posledica nepoznavanja homoseksualnosti oziroma popolnega neznanja, zato so pač stereotipi nabrani od koder koli že; včasih je dovolj, da so negativni, skratka, da oseba, ki jih izraža, potrdi svojo normalnost oziroma pripadnost heteroseksualni večini. Tako se lezbilstvo izrazito povezuje s pojavi, ki veljajo za negativne: z narkomanijo, alkoholizmom, prostitucijo, spolno razuzdanostjo, kriminalom. Vse to je znano, oglejmo pa si polarnost, ki se praviloma pojavlja v vsaki napačni predstavi o lezbijkah. Kar se

tiče narkomanije, alkoholizma, prostitucije, iz razlag ni moč natanko razbrati, kaj je posledica česa; ali so odvisnosti posledica lezbičnega nagnjenja ali pa obratno. Vsi omenjeni pojavi pravzaprav veljajo za odvisnosti, za katerimi se je potrebno zdraviti, če je to še sploh mogoče. Spolna razuzdanost je primer zase. Večini je znana podoba "lezbičk" iz erotičnega in pornografskega gradiva, ki implicira nekakšne pohotne, spolno nenasitne ženske, ki se moških seveda ne branijo. Kot protislovje temu pa bi lahko navedli prepričanje, da lezbijke sovražijo moške ali se jih celo bojijo. Pravzaprav se to najbolj pogosto navaja kot vzrok za lezbično nagnjenje; torej naj bi ženske postale lezbijke, ker iz kakršnegakoli razloga ne najdejo stikov z moškimi. Iz tega sledi tudi stereotip, da so lezbijke promiskuitetne, po drugi strani pa, da so izrazito, bolešno ljubosumne na svojo partnerko oziroma, da promiskuiteta ni v ženski naravi. Ljubosumnost se navaja tudi kot posledica tega, da se lezbijke težko najdejo, zato se pač bolešno navežejo in držijo svoje ženske. Močna ljubosumnost velja za nekako tipično lastnost lezbijk (ali pa je morda tako močno pripisana ženskam nasploh). Nekoč sem listala po *Medicinski enciklopediji 3* (Zagreb, 1968), kjer se argumentira ljubosumnost med lezbijkami s primerom izpred zadnje vojne, ko je neka lezbijka ubila svojo partnerko z nožem v srce, ker jo je le-ta varala z ženskami. Tako ta umor velja za šolski primer oziroma dokaz lezbične ljubosumnosti. Seveda imajo tudi lezbijke kriminalna nagnjenja ali kakšne druge negativne lastnosti. Stvar je pač v tem, da se negativne lastnosti posameznice prenašajo na celo skupino oziroma služijo kot dokaz, da je z lezbijkami nekaj narobe. Izrazita ljubosumnost in umori se seveda pojavljajo povsod. Da se ne bi spuščali v to, koliko je samo posilstev (heteroseksualnih), pa vendar posilstvo nikoli ni veljalo za značilnost heteroseksualne skupnosti, pač pa je bila to vedno družina.

So lezbijke torej promiskuitetne ali posesivne? So biseksualne ali homoseksualne? Tega tudi v filmu *Basic Instinct* niso vedeli oziroma jih ni zanimalo - film je pač bilo treba približati ljudem. Uspešno! Važno je pač, da je z lezbilstvom nekaj narobe, da je temačno, morbidno, neobičajno. V filmu *Basic Instinct* so vse lezbijke (biseksualke?), če se prav spomnim, tudi zločinke. Vse so tudi zelo seksipilne, s heteroseksualnim erotičnim apilom in zelo pomembno se jim zdi provocirati oziroma vzburjati moške. Najizrazitejše utelešenje kontroverznosti stereotipov o lezbijkah pa predstavlja prav Roxy, ljubica sprigjene lepoticke in pisateljice (!), ki jo igra **Sharon Stone**. Roxy je menda mirno sprejemala njeno posteljno telovadbo z moškimi.

Potem pa jo nekaj utrga in se odloči ubiti, povoziti z avtom policijskega inšpektorja, ki je najnovejši ljubimec njene prijateljice (igra ga **Michael Douglas**). In v tem je nekakšna razlika. Vse druge v *Basic Instinct* ubijajo, ker se jim pač nekako ubija, Roxy pa ubija prav zato, ker je posesivna in bolešno ljubosumna lezbijka, ki je sicer še nedavno tega uživala, ko je svojo ljubico opazovala z moškimi v postelji.

Kako torej ubiti vampirja?

In kaj je tisto, najbolj zanimivo v stereotipih? Prav to, da stereotipi pravzaprav zelo malo povedo o samih lezbijkah, veliko več pa o njihovih "avtorjih". S predstavami o lezbijkah, katerih prvine so pač pobrali od kdo ve kje in jih prilagodili svoji starosti, izobrazbi, socialnemu izvoru, veroizpovedi, svetovnemu nazoru in še čemu, namreč posameznice in posamezniki govorijo prav o svojem pragu tolerance, strahovih in frustracijah. Slednje še posebej velja za kraljestvo spolne dihotomije oziroma spolne determiniranosti. Za primer lahko navedemo določene članke, kjer naj bi pač šlo za nekakšno predstavitev homoseksualnosti. Vse te reportaže so kar se da osebno obarvane in so zelo odvisne od spola avtorja. Praviloma bo novinar(ka) občudoval lepoto, originalnost, inteligenco homoseksualcev drugega spola, medtem ko bo skušal vsaj malo očrnuti homoseksualce, ki so pripadniki ali pripadnice njegovega ali njenega spola. Tako bo praviloma novinar raje pisal o lezbijkah, jih morda celo hvalil, zatrjeval, da so privlačne za moške, vendar pač drugačne. O gayih bo pisal zelo malo ali pa nič. Ravno tako pa bodo novinarke občudovale gaye, njihovo garderobo, parfume, njihovo nevsiljivo možatost. Do lezbijk so praviloma dosti bolj kritične. Za ilustracijo tega lahko navedemo članka v *Jani* (april 93), kjer novinarka **Žana Kapetanović** piše točno tako: občudujejoče o moških in zelo kritično ter nerazumevajoče o lezbijkah; le-te so po njenem neprivlačne, dolgočasne, nič ne pazijo na videz. Pravi, da je v *Roza disku* videla le peščico "urejenih" žensk in te so po njenem izražale osebnost. Zanimivo, da zunanost oziroma fasado, ki je pripisana ženskam, tako poistoveti z osebnostjo oziroma lezbijkam odreče ne samo atraktivnost, temveč tudi osebnost. Lezbijke ji pač kažejo ogledalo, v katerem se ne želi ogledati, medtem ko se mirno ogleduje v podobi gayev, ker je ti kot pripadniki drugega spola pač ne "ogrožajo". Za katero ogroženost vendar gre? Nadvse zanimiva je primerjava beograjskega sociologa dr. **Dorda Čomića**, ki strah pred homoseksualnostjo primerja s strahom (vsakega) človeka pred truplom. Pogled na truplo nam povzroča strah, nelagodje in odpor, ker nas sooča z lastno minljivostjo, z lastnim Ničem in z dejstvom, da se bomo vsi nekoč spremenili v truplo brez

žvljenja. Po podobnem principu se denimo militarist boji mirovnika v sebi (in obratno), moški ženske, ženska moškega, heteroseksualec homoseksualca (in obratno) in seveda heteroseksualni ženski vzbujajo nelagodje soočenje z lezbijko oziroma dejstvo, da je sama ženska in tako nosi v sebi potencialno možnost, da некоč sama postane lezbijka. Skratka, gre za strah pred tisto še tako majhno možnostjo, ki jo nosimo v sebi, ki pa se vendarle lahko povampirji in nam tako uniči identiteto, ki je za nas edina sprejemljiva in vredna spoštovanja. Zato vampirja v sebi nenehno ubijamo. In vsi imamo kakšnega vampirja, kakšno nasprotje, kak potencial, ki nas ogroža, in ga zato ob neposrednem soočenju zatiramo in si povemo, da to nismo in ne želimo biti. Seveda se to izraža tako, da to neljubo lastnost, nam neprijetno mož-

nost očrtno na drugih (kar spominja na simboliko, da filmskega vampirja v ogledalu ne vidimo) oziroma se oprijemamo nekakšnih "dejstev", da pač lezbijke denimo niso privlačne, niso niti osebnosti, skratka, da na njih ni nič takšnega, kar bi nas lahko zamikalo. Zato protislovnost stereotipov morda prav nič ne moti, za zlivanje žvepla po spečem vampirju to ni tako pomembno. Lezbijka seveda ni edini speči vampir, ki ga morda kdo nosi v sebi, enako velja za gaye in seveda za vse pripadnike drugih manjšin ali skupin, ki so kakorkoli drugačne.

Zato navidezna izvornost stereotipov pravzaprav ne preseneča, ljudje si jih pač preprosto prilagodijo in jih prepletejo s svojimi predstavami in strahovi. In kaj v takem kontekstu lahko torej pomeni denimo izjava

neke ženske, ki ne mara lezbijk, ker so po njenem tako vzvišene in zaljubljene vase, da si ne morejo najti sebi primernega moškega? Tudi ta izjava pač ne pove veliko o lezbijkah.

Morda je protislovnost stereotipov tudi posledica preprostega dejstva, da lezbijke niso in ne morejo biti nikakršna monolitna skupina žensk z zelo podobnimi in prepoznavnimi lastnostmi. Povezuje jih predvsem ena sama skupna lastnost, ki je isto spolno nagnjenje, nagnjenje, ki ni družbeno sprejemljivo in jih potiska v manjšinski status. Drugače pa so lezbijke pač takšne kot večina žensk (ali pa ljudi) na svetu, skratka, zelo različne.

Bojana Vesel
Foto: Della Grace

POŠTENEGA DEKLETA VODNIK PO SAN FRANCISCU

Ne slepimo se preveč, San Francisco še zdaleč ni tak raj za homoseksualce, kot nehoti dobimo vtis ob branju knjig in revij, je pa podobi raja zanesljivo najbliže. Konec koncev premore celo mestno četrt (Castro), ki velja za skoraj 100% gay predel in kjer si na ulici lahko privoščite vse tisto, o čemer lahko v rodnem mestu le sanjate. Tega ne omogoča ljubezen hetijev do nas, ampak denar, ki se vrti v rokah lezbijk in (predvsem) gayev in sili lokalne oblasti v to, da storijo za homoseksualce več, kot bi to morda hotele. Kako pomemben je gay/lez element v mestu, dokazuje tudi udeležba najpomembnejših mestnih politikov na vsakoletni paradi (Gay Pride Parade), ko med množico nastopajočih in paradirajočih pridno korakajo ali se vozijo v odprtih avtomobilih in s stisnjenimi zobmi mahajo gledalcem.

Recesija se pozna v vedno manjšem številu lokalov, ki so namenjeni izključno ženskam. Ženske imajo v ZDA pač manjšo kupno moč, prej izgubijo službo itd, v kar se tu ne bomo spuščale. Dejstvo pa je, da je to bolje vedeti, preden se vas nepripravljenih loti razočaranje na samem licu mesta. Septembra, ko sem zapuščala San Francisco, je bil tam en sam bar, ki je imel pretežno, skoraj že izključno, žensko klientelo. To je bil Café San Marcos na 2367 Market St. Ostali bari so mešani oz. izključno za gaye. Z diskotekami se dogaja nekaj podobnega. Lezbične so enkrat tedensko. Najprijetnejši lez-

bični disko večer se da preživeti v *The Girl Spot* na vogalu 6th in Harrison St. Okoliš ni posebej reprezentativen, zato raje uporabite taxi kot pa bus. Točka G, kot se lokal hudo mušno imenuje, je šest dni na teden gay bar s plesiščem, vsako soboto pa ženski disko. Če se vam ne poskakuje na najmodernejšo glasbo, lahko igrate pool (nekakšen sorodnik biljarda), ki sodi v železni inventar vseh gay/lez barov, ali pa si grulite oh vodnjaku na vrtu, obdanem z visokim zidom preraslim z ovijalkami. Lahko tudi kar tako postopate naokoli, skoraj gotovo vam bo uspelo spoznati kakšno prijazno domorodko. Kvaliteta Američank je njihova neposrednost in sproščenost pri navezovanju stikov, česar se lotevajo povsem neobremenjeno. Skratka, če vas ogovorijo, to ne pomeni nujno, da vas hočejo zveliči v posteljo.

Z drugačnim namenom boste šle v *Ectasy Lounge*. Tja se ne hodi spoznavat drugih žensk, tja se hodi zaradi ekstaze in prodajanja zija. *Ectasy Lounge* je, kot temu pravijo na kraju samem, monthly safe sex club for women. Če jih pokličete na (415) 267-6915, vam povedo, kdaj je tisti enkrat na mesec, da zberete pogum in se odvlčete tja. Kot že rečeno, se hodi tja seksat in gledat. Druge, ki seksajo. Nihče vas namreč ne sili, da se igrice, ki se odvijajo tam, tudi udeležite (spoznale boste, kako težko je včasih reči ne). Vse skupaj ni čisto zastonj, čeprav tudi pravedrogo ni. Po zadnjih informacijah se je cena

vrtela pod 10 USD, za kar so vam na voljo brezalkoholne pijače (alkohola ne točijo, pa tudi vinjenih dam ne spuščajo medse) in kakšen čips ter seveda neomejeno število ženskih kondomov, kajti *Ectasy Lounge* je klub, kjer je edini dovoljen seks varen seks. Težko je reči, kdaj je najboljši čas za obisk San Franciscu, skozi vse leto je več gay/lez dogodkov, ki tja pritegnejo ljudi tudi iz drugih koncev ZDA. Največji magnet pa vsekakor ostaja *Gay Pride Parade*, ki poteka vsako leto zadnjo nedeljo v juniju. Za uvod v enega največjih svetovnih homo žurov se teden dni pred parado začne festival lez/gay filmov, celi mestni predeli (na prvem mestu seveda Castro) pa se spremenijo v eno samo mavrico. Vsak, ki ima kakršnokoli zvezo z gayi ali lezbijkami, obesi na svoje okno zastavo v barvah mavrice in se okiti z verižico, na kateri je šest raznobarnih prstanov (t.i. freedom rings, ki so postali gay/lez razpoznavni znak). Žura se noč in dan, veliki finale pa nastopi v nedeljo, ko na desetine in desetine lezbijk na motorjih (dykes on bykes) odpre parado, ki traja nekaj ur in ki jo spremljajo neverjetne množice ljudi. Občutek je seveda nepopisen. Ne imenuje se vse skupaj zastonj pride (ponos!) parade. Še zdaj se mi zdi, kot da hodim po zraku, ko se spomnim tiste nedelje.

Ko se pošteno dekle pritepe do San Franciscu, ji noga kar sama zavije na Castro Street, ulico, po kateri se imenuje celotna četrt, ki

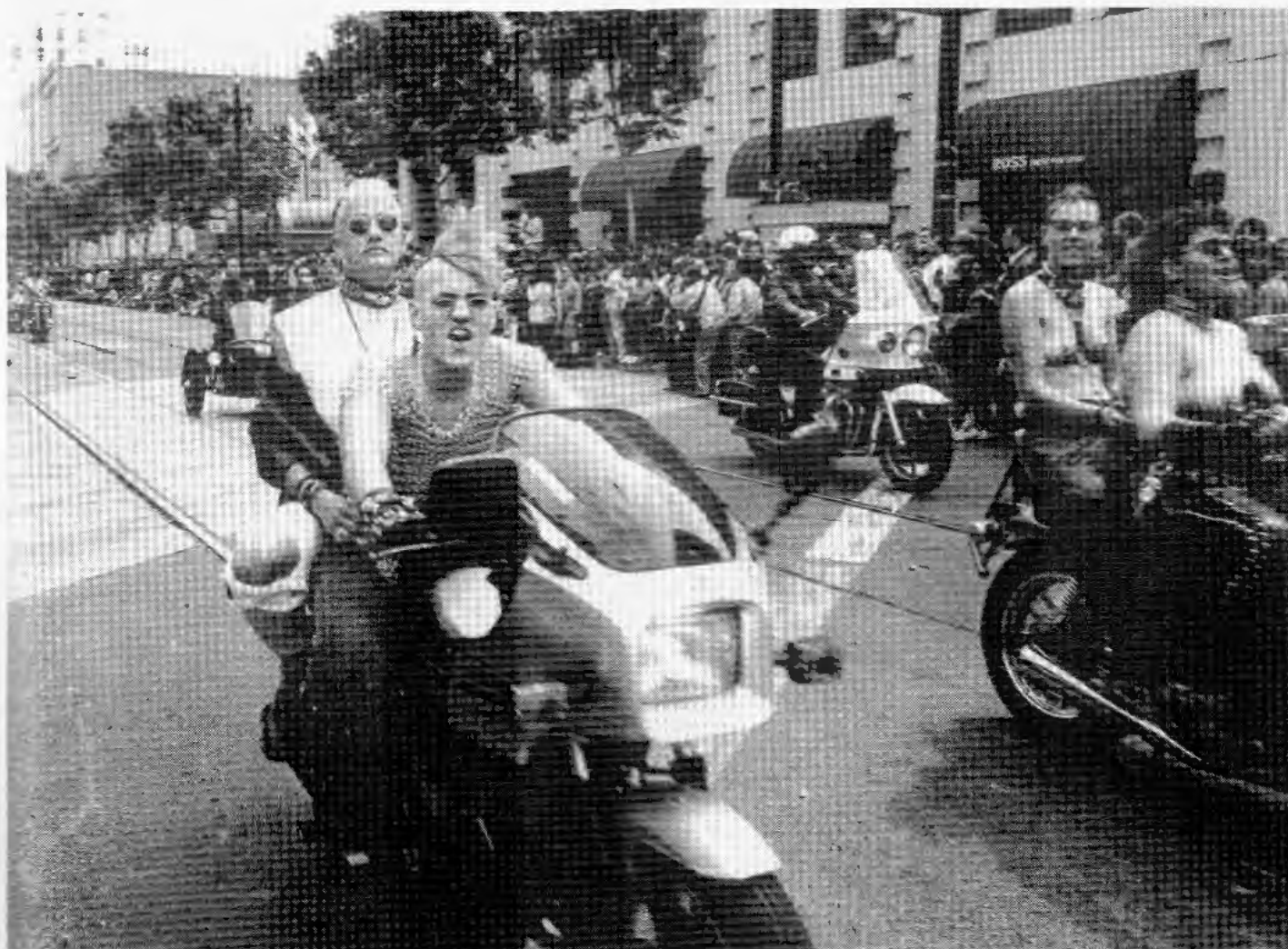
NON-STOP BREZPLAČNO MUČENJE UŠES NA 89,3 ALI 104,3 OBRATOV

RADIO STUDENT

SPREJEMAMO TUDI NAROČILA ZA MUČENJE OSTALIH ORGANOV

velja za najbolj homo del mesta. Nekaj manjšega je še na in okoli Polk Street. V času mojega bivanja v San Franciscu so podpisovali peticijo za spremembno imena ulice v Elizabeth Taylor Street, v zahvalo igralki za njena prizadevanja v zvezi z aidsom. Veliko gayev in lezbijk se s predlagano spremembo strinja, vendar želi večina ohraniti staro ime, ker je pač del tradicije in zgodovine gay/lez gibanja v mestu. Konec koncev - ne homo menda govorile, da gremo na Liz namesto na Castro. Če sem morda tale prispevek začela v ostrem tonu, moram tu omeniti razveseljivo dejstvo, da je San Francisco (Frisco ga imenujejo samo nepoučeni, ob takem popačenju se prebivalcem obrača želodec) vendarle mesto, kjer nam ni treba na vsakem koraku paziti, da se ne dotaknemo svoje punce, kjer lahko živimo, delamo in se pustimo pokopati, ne da bi pri tem morale imeti opravka s heteroseksualci.

Obisk San Franciscu najbrž ni popoln brez skoka do Ruske reke, ki je oddaljena kakšno uro in pol vožnje proti severu. Russian River ni naselje, ampak reka, ki se lep čas vije po Severni Kaliforniji, za naše potrebe pa je najbolj zanimiv njen del od Healdsburga do izliva v Pacifik. *Guerneville* je kraj, kamor vsak vikend romajo množice lezbijk in gayev, ki se grede čez dan golorite skrivalnice z organi oblasti, čez noč pa žurajo do onemoglosti. Tisto o skrivalnicah povsem drži. Nudizem v Kaliforniji ni dovoljen, ker domnevno žali oči radovednežev, zato policija občasno izvaja nekakšne obrečne racije nagcev, ki jih na licu mesta oglobi za 50 USD.

Ko vas ujamejo naslednjič, vas lahko čaka celo arest. *Guerneville* se mi je vedno zdel neverjeten fenomen. Kako je kraj, ki je manjši od kakšnega Majšperka, postal največje homo letovišče Severne Kalifornije? Jasno, rešili smo lokalno ekonomijo! Večina trgovin, barov in hoteličev je v naših rokah, cene so zasoljene, da je kaj, vsi pa pripravljani zapravljati denar na veliko in čez. Ob Ruski reki se vedno nekaj dogaja. Konceri, srečanja, žuri. (Dva vikenda na leto sta rezervirana samo za ženske. Majskega smo zamudile, lahko pa ujamemo tistega v drugi polovici septembra) Sicer pa je to kraj, kamor se (priznajmo si) prihaja na romantične počitnice. *Guerneville* je poln bungalovskih naselij, kjer vam za drage denarje oddajo bungalov, v katerem je postelja večja od kopalnice, v kotu pa se šopiri kamin. Ko boste iskale prenočišče, najprej potrkajte na *The Willows Guest House*, ki skrbi za izključno žensko klientelo, ima lastno plažo in odlično lokacijo v samem centru mesteca. Vse ostalo, kar bi vas utegnilo zanimati, lahko izveste v baru s pomenljivim imenom *Rainbow Cattle Company*.

Žuranje vam bo resda vzelo največ časa, sem in tja pa si boste zagotovo zažele tudi kaj pojesti in kam položiti trudno glavo. Hrana ni draga, lokalov je na pretek, če pa želite podpirati lez/gay place, si želodce polnite tam, kjer boste nad vrati zagledali mavrično zastavo. Za začetek poskusite:

Bagdad Cafe, 2295 Market
Patio Cafe, 531 Castro
Sausage Factory, 517 Castro

Največ denarja vam bo pobralo spanje, no da, prenočišče. Na voljo so vam hoteli, ki so le za ženske, pa tisti za lez/gay mešanico in oni, ki se jim želite izogniti. Častna izjema med njimi je *Youth Hostel* na 36 Mason Street, ker je poceni (18 USD). Še nekaj možnosti:

The Langtry, 637 Steiner (samo če se res, ampak res, valjate v denarju)

Carl St Unicorn House, 156 Carl
Isadora's, Castro

Vse tri omenjene možnosti so v samem centru lez/gay dogajanja in zato malce dražje. Le nekaj ulic proč od Castra je na kupe hotelov, kjer lahko ostanete cel teden za 100 USD, kar je več kot ugodno.

Čisto za konec: knjigarna *A Different Light Bookstore* na 489 Castro St je pravi naslov za vse vrste informacij o San Franciscu in dogodkih v njem. Splača se jo obiskati.

Tanja
 Foto: Della Grace

ZMASIRAJ GA!

So tri osnovne oblike masaže: neposredna, "sprostiti mišice", uporabljana v medicinskem in športnem kontekstu, "seksualna" kot osnovna dejavnost masažnih salonov ter "zualno-spiritalna" masaža, ki lahko povzročajo deluje tako na notranjost kot tudi na samo telo. Kakšna je ta zadnja?

Masaža, bodisi v dvoje ali v skupini, je najvarneša pot za dosego seksualne potesitve. Kakšne so njene prednosti, kakšni so učinki čutnega masiranja?

Dobra masaža ugodno vpliva na vsa del našega telesa, krepi mišice in ožvipla prekrvavitve kože, večkrat pa se ji radi pripuščamo iz povsem drugih razlogov, tudi nebesednega izražanja ljubezni in prijateljstva. Ponujajo nam več kot le raziskovanje golega telesa, z razkritjem se deli ljubezen, ko se dotikamo in ko smo dotikani.

Verjetno je edini način dazipa in sprejemanja dobre stimulirane masaže gola. Ko sta maser in masirani popolnoma gola, se zruši tradicijski zid med plačanim maserjem in klientom (v primeru profesionalnih maserjev, masažnih salonov), vzpostavi se neposreden občutek zaupanja in prijateljstva, zaveznitva. Seveda je najboljša masaža tista na masirni mizi, ki je primerno visoka za maserja. Le tako lahko ta močnejše pritiska ali narahlo drsi na telesu. Veliko ljudi nima te mize, takrat pa se je najbolje masirati na tleh. Razginit veliko brisačo ali čisto rjulo na preprogo in dajte svoji "stranki" (partnerju, prijatelju, znancu ali drugimi potrebnim vaše roke) pod glavo blazino, če jo potrebuje. Pomemben je tudi sam prostor, naj bo to topla, tiha in zračna soba, ali če dopuščate vreme, kotiček nekje na prostem v naravi. Kjerkoli pa že boste, maser mora ustvariti pravo ozračje za vso očarljivost dogajanja, ki ho sledilo. Masaža je praviloma polna užitkov kot en sam čudovit in nepozaben seks. Nabaviti bo treba tudi dobro masažno olje ali lotion za kožo. Na gladkem uporabljajte manj, na poraščenem telesu pa več olja. Če se masirate v zaprtem prostoru, zaženjite luči in pripravite nekaj sprostitvene glasbe, absolutno nobenega rocka.

PRI MASAZI NAJ BI BILA OBA POVSEM GOLA!

Seveda pa k masaži. Oba sta gola. Ni pomembna tehnika, ki jo uporabljate. Lahko je švedska, Shiatsu ali katerakoli od drugih metod, dokler so tvoji prijemi počasi in ritmični ter delajo z vsakim premikom globlje in globlje v mišice. Izberi si nekaj preprostih prijemov, ki bodo masiranemu nudili prav toliko užitkov in relaksacije kot zakomplicirane metode, ki zahtevajo veliko učnja in vaj. Delaj z dlanimi, konicami prstov, palcem, členki, podplatmi ali celo s komolcem. Sprosti sprašuj o občutkih in tem prilagajaj svoj pritisk.

PREPRIČAJ SE O ČUTNOSTI SVOJEGA DOTIKA

Z masiranjem začni pri prijateljevem hrbtu. Namesti se poleg njegove glave. Če se bo tvoj penis dotikal njegovega obraza, to preprosto ignoriraj in upaj, da bo tako storil

tudi on. Prijeme sinhroniziraj z njegovim dihanjem! Ob izdihu naj nežno in počasi premikaj roke vzdolž hrbtenice proti zadnjici. Ne boj se pritiskati, seveda pa ni treba bitu sion v trgovini s... Prepričaj se, če je tvoj dotik nežen, kajti uspeh masaže je v veliki meri odvisen prav od tega. Ko dosežeš ritnico, naj pritisk popusti, na tej točki mora prijetelj že končati z izdihom. Prepričaj se, da vedno globoko vdihava in počasi popolnoma izdihava.

MASAŽA JE KOT DOBER SEKS - VSAK PREMNIK MORAJ BITI POČASEN IN RITMIČEN

Ob vdihu takoj začni drseti z rokami od strani hrbta navzgor proti ramenom. Dolge kretnje navzgor in navzdol po hrbtu naj se večkrat porovijajo, vsakic rahlo močnejše. Morda se ti bo na spodnjem delu zahotelo uporabiti členke ali celo komolce, vendar pa ne pritiskaj na hrbtenico. In ne pozabi, da je masaža kot dober seks: vsak korak je počasen in v pravem ritmu.

Potem se postavi poleg njegovega pasu, skleni roke in ga malo pregneti. Morda te bo fant skušal zgrabiti, vendar se ne daj motiti. Kaznuj ga in mu primari eno ali dve po zadnjici! Koristilo bo krvnemu obtoku, lahko pa da bo v tem celo užival.

Za masažo nog se namoesti pri njegovih stopalih. Prijemi naj bodo odločni in močni, pritisk naj popusti le pri kolenih. Tudi te dolge kretnje se končajo pri zadnjici. Ritmicam nameni še nekaj dodatnih prijemov. Če so skatnega videza, jih boš z užitek pregnetel, ne raziskuj pa tistega, kar je med njima.

Končno je na vrsti sprednja stran telesa. "Klient" naj se obrne na hrbet, daj mu dovolj časa da se udobno namesti (vmes pa občudaj meso in si misli, kar pač hočeš). Če masiraš na leht, poklekni nadenj tako, da bodo njegova ramena in glava med tvojimi nogami oziroma pod tvojimi rokami. Tu položaj zna biti zelo erotičen, če pa boš pri začetku masirati spodnjem delu, naj se boš tega ne opazi. Konec konca, nisi krv če nimaš masirne mize.

Masiraj lopatic, ramena in vrat. Na ramena olj zgoraj in nazaj. Če nimaš masirne mize, prsnih bradavic se igra z njimi, takrat pa ali grob, razvijati ga ne dovoli pa mu je česar več kot to.

Oprasje masiraj z smer odločnim prijemom, dresci od ramenskimi rokami preko prsi in trebuha do stranskih dlak (če ni obrat), dimelj, dotikajoče se med rahlo kot se nikoli. Ob vdihu se vrni preko dimelj, trebuha in prsi, dokler niso dlani v višini prsnih bradavic. Pokloni jim eksotična masaža, če si tega želi, sicer pa naj se roke vrnejo na ramena. Vse to naj bi bila ena sama dolga poteza, nepretrgano dotikanje rok in telesa. Lahko da si se dotaknil tudi penisa, lahko da je v tem užival. Prezri, pa če bi se tako rad pokazal svoje navdušenje.

DOBI LAHKO EREKCIJO - TI TUDI

Dotik lahko variira od mačo močnega do peresno lahkega, kakor si pač masirani želi.

Pod nobenim pogojem se ne zadržuj na določenem delu telesa, pa če si to še tako želiš.

Lahko da bo dobil erekcijo. Ti tudi. Nič zato. Skrbeti te naj začne takrat, ko stvari ne boš več mogel spraviti pokonci.

Ko zmasiraš oprasje, je na vrsti trebuh. Z dlanimi krozi v smeri urinih kazalcev od popka proti strannemu predelu in nazaj. Če ti je napoti striceji ud, premikaj roke počasi pod njim. In ne pritisaj na trebuh. V tem trenutku si masirani lahko zaveli biti aktiven in bo on tebe zmasiral. Ne pokaži, da uživaš!

DOBRA MASAZA JE NAJVARNEJŠA OBLIKA LJUBLJENJA

Seveda je treba zmasirati tudi prednjo stran nog. Gibi so podobni tistim na hrbtu, strani, da se se kretnje zaključijo okoli in nad penisom, preden se vrneš navzdol proti stopalom. Ne pozabi zmasirati prstov na nogah, in če ni žgečkljiv, tudi podplato. Kretnje morajo biti odločne, ampak počasne, ne pri dimljah. Ni ga tpa, ki ne bi bil rad nežnih in ljubečih dotikov dimelj.

Če se že približuje orgazmu, jo občujkrat rahlo lopni po nogah. Pomeni namreč čas za manjšo masažo petisa. Tudi na zadnja masaža pozna okoli 20 prstovnih udarcev za to. "Masiraj mi" je vedno tvoj cilj. Uro naravnas na zgoraj, nato pa prstov in ga obrneš naravnas navzdol, v lego vzporedno z nogami. V tej legi mu nakloni nekaj ljubeče nežnega drgnjenja. Pri "flip-flop" prijemu ud nežno rolj med dlanimi prsti po "kalifornijsko" pa je zgoraj simulacija masiranja pomaranč. In ne zmešaj te erotične masaže z jack-off sessionom.

Zaključni prijemi naj bodo peresno lahki, dotikaj se samo dlak. Začni pod podplatmi, nadaljuj pri prsnih bradavicah, počasi se vrni ter se premikaj proti stopalom. Če bi na te poteze ugodno odzval, jih ponovi še nekajkrat. Osrečš ga lahko tudi s toplo sapo - v rami nekaj milimetrov nad kožo ga prepilaj po vsem telesu. Mnogo jili obožuje občutek svetlega zraka na modih, pa tudi drugje.

Dobra masaža je najvarnejša oblika ljubljenja. Kakusi, prav gotovo ti bo všeč.

M.F.

UPORABNIKI SAUN, POZORI!

"Vedni pogoj za pravilno uporaba saune je dovolj dolgo odmerjeni čas za suvanje (2 uri). V sauni ne smemo bleeti, nasprotno, obratno moramo psilbni in fizični mir. Obnavljanje v toku postopka mora biti mirno in tiho, gubljeno se nešamo in upoštevamo prisotnosti drugih uporabnikov. Sauna ni prostor za tekovanje, psilbne ali seksualne užike oziranja druzbeno ekscese in čubave. Če uporabnik ni pripravljen spustovati teh načel, ki zagotavljajo osebnost in splošni užitek pri uporabi saune, naj v sauno ne zabaja."

Dr. Inge Medved iz Avstrije, 2001. Avetuje: Različne saune in njihova uporaba. TV-15 SVOBODNA MISEL, 11.12.1992 št. 23

Vsake toliko časa me pretresejo sunki vetra in oblaki zakrijejo sonce, s katerim izgine tudi čar zlatoobarvanih vrhov Alp, poljan Bavarske, planjav weimarske pokrajine, vse dokler se pod nami, v soncu, ne odprejo zelene ravnine dežele sira in rdeče-belih zastav. Naša višina se bliskovito zniža in vsebolj se bližamo tlem, kot se moje želje bližajo cilju - že drugič Danska. Z letala se predsedem na avtobus, ki pelje v smeri Norrebro. Hiše in ulice se menjavajo tako hitro, da skoraj zgrešim postajo, na kateri me že čaka Torben. Pomaha mi in v naslednjem trenutku že stojim na postaji. Roki me samodejno ovijeta okoli njegovega života in me s pozdravnim poljubom zopet osvobodita...

Tako, danes je četrtek in to je dan, ko imajo ženske v najbolj razvpit, popularen in najdražji gay-lezbični disko PAV prost vstop ter še več, danes imajo vstop samo ženske. Ob polnoči je disko nabito poln, ženske skoraj vseh starosti pa plešejo ob glasbi, ki je izrazito ženska; kar pomeni ženske izvajalke, ki s svojimi glasovi izvajajo melodije, nabite s senzualnostjo in erotiko; pri tem ni niti najmanj pomembno ali so to štiklci J. Joplin, Abbe ali pa najnovejših techno-pop pesmi. Važen je ritem, važna je kvaliteta, čeprav prilagojena množici. Zrak je precej gost in poln dima, ko se z očmi sprehajam po poplesavajočih telesih, polnih želja po novih dogodivščinah mesenih užitkov.

Sama sem in nestrpna v vznemirjanju, ki ga v meni prebujata sosedi s strastnim poljubljanjem in dotikanjem nekaterih stekleno žgočih mest. Čez nekaj časa tega ne zdržim več in se odmaknem, a kaj, ko je to precej jalova rešitev, saj so pari skoraj vsepovsod; tudi na plesišču, kjer tesno objeti plešeta dve zaljubljenki. Tisto, kar se dogaja med njima, je nabito z erotiko, elektriko, ki kot Niagarski slapovi dere od njihovih pogledov k ustnicam. Oh, ko bi tudi jaz lahko skusila to opojnost, zavzdihnem in se ozrem v plesočo postavo tik ob meni.

Svetlo laso dekle, v oblačilih, ki niso prav nič drugačna od naših, izzivalno pleše in me spravlja ob pamet. In opazim, da nisem edina, kateri prebujata domišljijo... toda - ustavim se - nič ne bo iz tega, kajti prav dobro se je spominjam iz lanskega leta, ko je poleg stalne ljubinke (če se ji sploh lahko reče stalna), flirtala še s sto drugimi. Tako mi ne preostane nič drugega, kot da še naprej opazujem in čakam.

Pa vendar me začetno navdušenje in gorečnost vse bolj minevata, ko gre večer h koncu in jaz ostajam praznih rok. Temu se čudim in se sprašujem ali je mogoče, da se zgodba ponavlja; kaj je vendar narobe, narobe z mano ali drugimi?

A sčasoma sem ugotovila, mislim reči, po nekajkratnih lanskoletnih in letošnjih večerih, da z menoj ni pravzaprav nič narobe, le drugačna sem v dojemanju zvez, odnosov med ženskami. Mnoge ženske, ki prihajajo v PAV, to počnejo z namenom poiskati predvsem erotično zvezo in - čeprav to ni pravilo, imaš veliko možnosti, da se ti to vendarle zgodi.

Zdi se mi vredno poudariti, da je bila ženska scena v PAVu precej drugačna od tiste, ki sem jo v nekaj naslednjih dneh srečevala na

ulicah, lokalih, galerijah, kinodvoranah in drugje. Nekoč, se spominjam, sem kot začarana sledila paru v galeriji. Poslušala sem ju (bolj melodijo in tisto, kar se skriva za besedami, saj je moja danščina kljub učenju še vedno skromna), ko sta, smo, hodili iz dvorane v dvorano polnih slik. Njun odnos je izžareval toliko topline; nekega globokega sprejemanja sebe in sveta, čeprav sta se ob različnih slikah večkrat križali v mnenjih. (A tu ni šlo za mnenje, marveč za odnos.) Mogoče je k moji očaranosti pripomogla tudi njuna mladost in zunanja privlačnost. Obe visoki, svetli in vitki sta delovali tako žensko, tako skladno. A to na srečo ni bil osamljen primer in sem podobne v tistih dneh še nekaj srečala. Enega tudi v novo odprtem lokalu *Sebastian*, ki je še posebej pripraven za nedeljske in torkove večere (pa tudi druge, seveda), ko se v celem Kopenhavnu ne dogaja nič pametnega. Lokal je prijetno opremljen, v njem igra prijetna glasba, gayi in lezbijke pa se zabavajo ob več ali manj glasnih pogovorih, pivu Tuborg, ki je ob mleku najbolj popularna pijača, ter igranju biljarda...

Nekajkrat me je pot zanesla tudi na sestanke mladinske homoseksualne skupine, ki se zbira v klubskih prostorih organizacije za gaye in lezbijke (*LBL*), vsak petek ob 20. uri. Ko sem jih prvič obiskala, pomolila glavo skozi vrata, se je vame zapirilo kakih petnajst parov oči, naš rojak Peter Lange pa me je pozdravil v slovenščini. Bil je več fantov kot deklet, v starosti od 17 do 25 let.

Tako sem se usleda med Petra in, kot sem kasneje izvedela, Christino. Mladi so razpravljali o problemih pri izdaji njihovega vsakomesečnega roza biltena za mlade (kjer so najrazličnejša obvestila o gay aktivnostih, kritike že izvedenih, napotki mladim, prebujajočim se homoseksualcem, ki lahko poiščejo pomoč pri njih ali najbližji organizaciji v njihovem mestu, pa malce ironije in hudo-

mušnosti na temo domačih in tujih slavnih osebnosti, ki so tako ali drugače povezane s homoseksualnim življenjem). Resen pogovor je trajal približno uro in pol, kasneje pa se sprostimo ob čaju, kolačkih in zasebnih pogovorih. Mojo sosedo je na moč zanimalo gay življenje v Sloveniji in seveda ni bilo poleg *K.A. Revolverja* in kratke zgodovine prav nič pametnega povedati. Zato pa je mene toliko bolj zanimalo življenje danskih lezbijk..., ki mi ga je bolj podrobno razkrila, ko sva plesali v disku. (Klubski prostor je v neposredni bližini PANA.) Pravzaprav, če sem čisto iskrena, mi ni povedala nič novega - če bi imeli tako dolgo zgodovino kot oni, bi bilo naše življenje kaj podobno njihovemu. Toda, če me ni pretresla scena, me je pretresla njena osebna izpoved. Christina je bila navidez tipična Skandinavka, s svetlimi lasmi in modrimi očmi, ki je rada plesala na vsakršno zvrst glasbe, mlada, vesela in razigrana, pa vendar je v sebi nosila neko bol, bol zavoljo svoje ljubinke, ki je njeno ljubezen grdo izrabljala; prepričani vso vrsto obtoževanj, groženj, da jo bo zapustila, če ji ne dovoli tega ali onega, včasih pa jo je celo tepla. Da, prav ste slišali, tepla. Svetovala sem ji, naj se čimprej odseli, pa mi je odgovorila, da je že večkrat poskušala, pa se vedno znova vrnila. "Ta ženska me je čisto obsedla, ne, še bolje, čisto sem se obsedla z njo", mi je dejala in kočala pogovor o njej. Razumela sem in se poslej ogibala te boleče teme. Večer sva zaključili v prijetnem vzdušju in si izmenjali naslova, ki nama še kako prav prideta.

Potem sem nekaj dni počivala, veliko premišljala o Christini in njeni usodi, dokler me ni zasul nov plaz dogodivščin; tokrat v lokalu za ženske *Babushka*. Že ko se s kolesom vozim po bolj ali manj širokih ulicah in uličicah (in se dvakrat izgubim), me prevzema nek čuden občutek, občutek nelagodja, ki se s prispetjem na cilj še stopnjuje. Ko slednjič prestopim prag lokala, pa mi je sploh vse jasno. *Babushka* je kraj, kjer se zbirajo starejše lezbijke, čeprav je lokal odprt za vse. Usedem se v kot in naročim juice. Počasi srkam pijačo in opazujem (rada bi čimveč opazila, saj mi občutek pravi, da me tukaj skoraj zagotovo ne bodo več videli). Ženske se zabavajo ob pivu in povzročajo glasen hrup, ki pa se mi ne zdi resničen, živ. Pod maskami opazim sled razkroja, naveličanosti in osamljenosti. Sprašujem se, kakšna so bila njihova življenja, začetki in konci, so v resnici vesele ali pa se le pretvarjajo in hočejo biti vesele?...

Njihovi zgubani obrazi, otožni nasmehi, z gejzirskimi izbruhi veselja, pa me pravzaprav kaj hitro odnesejo iz lokala, še zlasti, ker mi njihovi obrazi govore tudi o meni.

Tako, dragi bralci, pa smo pri kraju našega potepanja po Kopenhavnu. Za konec naj le še dodam prijatelja, ki sem ju med študijem še večkrat obiskala, sta bila zame najbolj prepričljiv dokaz zvestobe in ljubezni, ki sta v moji sliko o homoseksualnosti, njeni svobodi, kulturni in politični moči ter legalni ljubezni, prinesla še največ upanja in sonca za prihodnost (v na žalost še vedno homofobični družbi), ki jo srčno želim tudi teje ljubljanski sceni.

Katarina

KONTAKTI

RICHARD SCHMITTER

Postfach 10 06 36
5060 Bergisch Gladbach 1
Gennany

Richard je nemški gay, kemik, ki bi rad prijateljeval z gayi. Njegov hobi so potovanja in avtomobili. Pišete mu lahko tudi v angleščini.

JENS SCHARSISG

Schreinerstr. 29
D-O-1035 Berlin, Germany
Young nemški boy : vitek s 166 cm in dober za pogledat, išče vitke, čedne boyse med 15 - 23 iz Slovenije; za dopisovanje, obiske. prijateljstvo in mogoče še kaj več... Prosi, da mu pišete kmalu, lahko v nemščini, angleščini ali v skandinavskih jezikih, pošljite pa tudi svojo fotko!

DENNIS DEMINCHUK

Vitezna 75, 360-09 Karlovy Vary
Czech Republic
Kanadski učitelj v Karlovih Varih (Češka) si želi dopisovati v angleščini, v bližnji prihodnosti pa bi bil tudi za izmenjavo obiskov!

CHELOUAH KARIM

B.P. 14 (A) Bejaia R.P.
Bejaia 06000, Algeria
Štirindvajsetletni sramežljivi Alžirec, ljubi naravo, živali in seks, bi si rad dopisoval (v angl. ali franc.), kaj več ni izključeno.

ROLAND BOUCHER

22 210 La Prenessaye
France
Samski gay, ljubitelj športa (borilni športi, rugby, dviganje uteži), išče velike in močne tipe; sprejema obiske; pišete v franc. ali angl.

Prijatelji, prijateljice!

Roza klub uvaja poseben servis za osebne stike, ki bo deloval podobno kot druge agencije te vrste, s to razliko, da bo ta servis naš, ne bo pridobitniški in bo zato tudi cenejši. Naše edino vodilo bo pomagati v osamljenosti in osebnih stikih z iskanjem primernega prijatelja (prijateljice) in partnerke (partnerja)... Uspeh pa je odvisen predvsem od vašega sodelovanja.

Kako se prijaviti? Priskrbi si prijavno polo, jo izpolni ter pošli na naslov: **Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, s pripisom Kontakt, Članice** Roza kluba, ki so plačljive članarino, imajo usluge servisa za tekoče leto brezplačno, ostali priložite 500sl. Da bi bila diskretnost zagotovljena, je poskrbljeno s sistemom šifer: prijavni polji s šifro dodaš še zalepljeno kuverto s svojim naslovom... Šifrirano kuverto s tvojimi podatki bomo odprli šele takrat, ko ti bomo našli primernega partnerja (primerno partnerko).

Kaj je prijavno polo? To je anketni list, ki vsebuje tvoje fizične in druge podatke, obenem pa podatke, kakšno partnerko (kakšnega partnerja) si želiš. To bo omogočilo, da ti najdemo najbolj ustrežno osebo. Pomembno je, da zlasti izpolniš vprašanja s svojimi podatki, pri partnerki (partnerju) pa izpolni le tista, kar se ti zdi zelo pomembno, ali piši vseeno.

Prijavno polo lahko dobiš v Revolverju, osebno ali pismeno na Roza klub...
Veliko uspeha pri iskanju svoje polovice...

ROZA KLUB - LJUBLJANA - KERSNIKOVA 4 - KONTAKT

MOJI PODATKI	KAKŠNEGA PARTNERJA SI ŽELIM	MOJI PODATKI	KAKŠNO PARTNERKO SI ŽELIM
starost: _____	starost: ☐ vseeno, od _____ do _____	starost: _____	starost: ☐ vseeno, od _____ do _____
višina: _____	višina: ☐ vseeno, od _____ do _____	višina: _____	višina: ☐ vseeno, od _____ do _____
teža: _____	teža: ☐ vseeno, od _____ do _____	teža: _____	teža: ☐ vseeno, od _____ do _____
lasje: _____	lasje: _____	lasje: _____	lasje: _____
oči: _____	oči: _____	oči: _____	oči: _____
brki: _____	brki: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne		
brada: _____	brada: ☐ vseeno ☐ da ☐ ne		
telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ atletsko ☐ zajetno	telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ atletsko ☐ zajetno	telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ zajetno	telo: ☐ normalno ☐ vitko ☐ zajetno
poraslost: ☐ nič ☐ srha ☐ srednja ☐ močna	poraslost: ☐ nič ☐ srha ☐ srednja ☐ močna		
izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ macho ☐ feminilen ☐ mladosten	izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ macho ☐ feminilen ☐ mladosten	izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ feminilen	izraz: ☐ naraven ☐ moški ☐ feminilen
kakšen sem do partnerja	☐ tovarniški ☐ se rad podrejam ☐ sem rad nadrejen	kakšen je tvoj odnos do partnerke	☐ tovarniški ☐ rada se podrejam ☐ sem rada nadrejena
spalne želje: _____		spalne želje: _____	
kakšni naj bodo partnerski interesi: _____		kakšni naj bodo njeni interesi: _____	
kakšen pomen imajo zati spolni odnosi: _____		kakšen pomen imajo zato spolni odnosi: _____	
druga posebna želja: _____		druga posebna želja: _____	
materijska preskrbljenost: ☐ slaba ☐ dobra ☐ odlična		materijska preskrbljenost: ☐ slaba ☐ dobra ☐ odlična	
iz katerega kraja _____ precefa SILO _____	tujine _____ naj bo partner	iz katerega kraja _____ precefa SILO _____	tujine _____ naj bo partnerka.
interesi: ☐ šah ☐ kultura ☐ potovanja		interesi: ☐ šport ☐ kultura ☐ potovanja	
kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki ☐ skupno življenje ☐ trajnejša zveza a brez skupnega življenja ☐ kakor bo naraslo		kakšno zvezo si želim: ☐ občasni stiki ☐ skupno življenje ☐ trajnejša zveza a brez skupnega življenja ☐ kakor bo naraslo	
ŠIFRA: _____		ŠIFRA: _____	

Važno! Prijavni polji dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventualno tel.št., na kuverto napiši le svojo šifro!
Vse skupaj naslovi na Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, (kontakt)

Važno! Prijavni polji dodaj zalepljeno kuverto s svojim imenom, priimkom, naslovom, eventualno tel.št., na kuverto napiši le svojo šifro.
Vse skupaj naslovi na Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, (kontakt)

3. PINK TABOR in tabor BODY POSITIVE

BOHINJ 23. - 29. avgust

V Bohinju bosta med 23. in 29. avgustom hkratio potekala dva tabora.

3. Pink tabor (prejšnja dva sta bila v Ankaranu in Grožnjanu) ima tokrat naslov: **Vpliv javnega mnenja in družbenih institucij na razvoj homoseksualne identitete**. Udeleženci in udeleženke iz različnih držav bodo sodelovali na različnih pogovorih in delavnicah - neobvezno in po lastni izbiri (ženske delavnice, moške delavnice, vama spolnost, coming out, posiljeni moški, mediji, kultura, politika, foto delavnica, pevska...), urejali bilten tabora, prirejali večerne nastope, obenem pa tudi plavali, veslali, plezali...

Tabor Body Positive pa je namenjen zgolj problematiki aidsa, točneje HIV pozitivnim osebam, obolelim in tistim, ki delajo (ali bi delali) na področju aidsa. Delo bo potekalo v manjših skupinah, udeleženci(ke) iz različnih držav pa se bodo lahko udeleževali tudi delavnic Pink tabora.

Udeležba je 250 DEM in vsebuje hotelsko nastanitev (6 noči), polpenzion in organizacijo. Zaradi hotelskih rezervacij potrebujemo prijave in vplačila do 15. 7. - zato pohitite. Prijavite se seveda na Roza klub, Kersnikova 4, kjer dobite tudi prijavnice.

Če pa oklevate, vprašajte tiste, ki so bili na prvih dveh taborih. Torej, vidimo se v Bohinju.

(P.S. Ne nazadnje so lahko to tudi vaše počitnice!)

ROZA DISKO

Kersnikova 4,

Ljubljana

vsako nedeljo

22.00 - 4.00

Založba ŠKUC *Zbirka Lambda*

Modra svetloba, antologija

Michel Foucault:
Zgodovina seksualnosti, Skrb zase

Ino Knabino:
Ganimed in drugi, roman

Ciril Bergles:
Ifrikija, pesmi

V jeseni:
Hervé Guibert:
Prijatelju,
ki mi ni rešil življenja, roman

Lezbijke v Sloveniji, zbornik

Trševa 23, (62000) Maribor, tel. (062) 212 004, 221 675, fax (062) 222 742

KAVTODRA

kozmetika negovanih moških

JOIN

gel po britju
losjon po britju
pena za britje
krema za britje
dezodorant spray
dezodorant roll-on
gel za tuširanje

kozmetika za moške
z elegantno parfumsko
noto na lesno - mošusovi
osnovi in z naravnim
izvlečkom aloe vere
za dodatno nego kože